



**Астрид Линдгрен**  
**Емил от Лъонеберя**

Емил от Лъонеберя

На Карл-Юхан

Емил от Лъонеберя — така наричаха едно момче, което живееше в село Лъонеберя. Той беше палаво и упорито хлапе, далеч не толкова добър като вас. Въпреки че изглеждаше добричък, честна дума. Когато не крещеше. Имаше кръгли сини очи. Всичко заедно изглеждаше някак много добродушно и човек би помислил, че Емил е същинско ангелче. Но това би било най-голямата заблуда. Той беше на пет години и силен като биче и живееше в стопанството Катхулт в село Лъонеберя в областта Смоланд. И, разбира се, говореше на смоландско наречие нашият малчуган, но това не беше негова грешка. Така си говорят в Смоланд. Когато искаше шапката си, той не казваше както вие: „Искам си шапката.“ Вместо това казваше: „Искъм я шапкътъ.“ А неговата „шапкъ“ беше нещо като фуражка, с черна козирка и синьо дъно — доста грозна. Беше му я купил татко му, когато отиде веднъж в града. Емил много се зарадва на шапката и вечерта, когато щеше да си легне, каза: — Искъм я шапкътъ! Майка му реши, че Емил не бива да отнесе шапката в леглото и понечи да я сложи върху полицата в преддверието, но Емил се разкрещя, та оглуши цяла Лъонеберя: — Искъм я шапкътъ!

И така Емил спа с шапка на главата всяка нощ в продължение на три седмици. То, че можеше — можеше. Макар че доста му убиваше. Но главното беше Емил да наложи своето — той на това държеше. По никакъв начин не биваше майка му да наложи своето. Веднъж, на Коледа, тя се опита да накара Емил да яде задушен зелен фасул, защото зеленчуците са толкова полезни, но Емил каза не.

— Да не смяташ НИКОГА да не ядеш зеленчуци? — попита майка му.

— Как не — рече Емил. — Но ИСТИНСКИ зеленчуци.

След което тихомълком отиде зад елхата и започна да я гризка. Но бързо му омръзна, защото боцкаше в устата.

Такъв инат беше Емил. Искаше той да се разпорежда с мама и татко, с цялото стопанство Катхулт, а най-добре и с цяла Лъонеберя, само че жителите на Лъонеберя не бяха съгласни с това.

— Горките Свенсонови от Катхулт, какъв пакостник е синът им! — казваха те. — От него нищо няма да излезе.

Така си мислеха жителите на Лъонеберя, да! Ако знаеха какво ще излезе от Емил, сигурно нямаше да говорят тъй! Само да знаеха, че като порасне ще стане председател на общинския съвет! Вие сигурно още не знаете какво е това да си председател на общинския съвет, но то е нещо много изискано, уверявам ви и ето това стана Емил с течение на времето.

Но сега нека се придържаме към онова, което се случи когато Емил беше малък и живееше в стопанството Катхулт в село Лъонеберя в областта Смоланд заедно със своя татко, който се казваше Антон Свенсон, с майка си, която се казваше Алма Свенсон, и със сестра си Ида. В Катхулт имаха и ратай на име Алфред и слугиня наречена Лина. Защото по онова време, когато Емил беше малък, още имаше слугини и ратаи в Лъонеберя и навсякъде. Ратаите оряха, грижеха се за конете и воловете, докарваха сеното и садяха картофи, а слугините дояха кравите и миеха, и търкаха, и пееха на децата.

Сега вече знаете кой живееше в Катхулт — татко Антон, мама Алма, малката Ида, Алфред и Лина. А освен това два коня, чифт волове, осем крави, три прасета, десет овце, петнайсет кокошки, един петел, една котка и едно куче. А най-сетне — и Емил.

Катхулт беше хубаво малко стопанство с червено боядисана къща, която се издигаше на едно хълмче сред ябълкови дървета и люляци. А наоколо се простираха ниви, ливади, пасища и едно езеро и една голяма, голяма гора.

Всичко можеше да е мирно, тихо и спокойно в Катхулт — стига да го нямаше там Емил.

— Това момче само пакости прави — казваше Лина. — Пък ако самият той не прави пакост, вечно нещо ще му се случи. Никога не съм виждала такова хлапе.

Но майката на Емил го защитаваше.

— Не е чак толкова страшен — казваше тя. — Днес само веднъж ошипа Ида и разля сметаната за кафето — това е всичко... а да, вярно — и подгони

котката около курника! Но както и да е, струва ми се, че започва да се укротява и да става по-добричък.

И всъщност не може да се каже, че Емил беше лош. Той много обичаше както Ида, така и котката. Но просто беше принуден да ощице Ида, иначе нямаше да му даде своята филийка със сладко, а котката подгони съвсем приятелски, само за да види дали може да тича толкова бързо като котка. Обаче котката не можеше да разбере това, нали!

Туй се случи на седми март — тогава Емил беше толкова добричък и само дето веднъж ощица Ида и разля сметаната за кафето и гони котката. Но сега ще научиш за някои други дни, когато се случиха повече неща — било то, защото той правеше пакости, както казваше Лина, или защото просто така се случваше, тъй като с Емил вечно нещо се случваше. Бихме могли да започнем с:

ВТОРНИК, 22 МАЙ,

КОГАТО ЕМИЛ НАПЪХА ГЛАВАТА СИ В СУПНИКА

На този ден в Катхулт имаше супа с месо за обяд. Лина бе сипала супата в супника с изрисуваните цветя и всички седяха около кухненската маса и ядяха супа — особено Емил. Той много обичаше супа и то се чуваше.

— Нужно ли е да сърбаш така? — попита го майка му.

— Иначе няма да ми е сладко — отвърна Емил и всъщност го каза съвсем другояче, но сега няма да му обръщаме внимание на смоландското наречие.

Всички ядоха колкото можаха и накрая супникът се изпразни. Остана само една мъничка, мъничка глътка на дъното. Но тази глътчица Емил си я искаше, а единственият начин да се добере до нея беше, да напъха цялата си глава в супника и да сръбне глътката. Емил така и направи, а другите чуха как сърба там вътре. Но след това Емил понечи да измъкне главата си оттам и представете си, тя НЕ МОЖА ДА ИЗЛЕЗЕ! Беше заседнала! Тогава Емил се изплаши, скочи от мястото си и застана сред кухнята със супника нахлупен върху главата като голям калпак. Той му закриваше и очите, и ушите. Емил го задърпа и се развика. Лина също се разтревожи.

— Хубавият ни супник! — завайка се тя. — Хубавият ни супник с цветята, сега в какво ще сипваме супата?

Щом като главата на Емил беше в супника, там не можеше да се сипва супа, естествено — това поне й беше ясно, въпреки че не можеше да проумее доста други неща.

Но майката на Емил мислеше повече за самия Емил.

— Ами сега, как ще измъкнем момчето? Трябва да счупим супника с дилафа!

— Ти не си с ума си — възпротиви се таткото на Емил. — Та той струва цели четири крони!

— Дайте сега аз да опитам — рече Алфред, който беше силен и сръчен ратай. Той хвана двете дръжки на супника и с всичка сила го вдигна право нагоре — но защо ли? Емил също полетя нагоре. Защото наистина здравата беше заседнал вътре. А сега висеше във въздуха и риташе, за да слезне пак на пода.

— Престани... пусни ме... престани, ти казах! — крещеше той. И Алфред го пусна.

Всички много се натъжиха. Стояха из кухнята около Емил и си блъскаха главите — татко Антон, мама Алма, малката Ида, Алфред и Лина. Никой не можеше да измисли сигурен начин да измъкнат Емил от супника.

— Гледайте, Емил плаче — обади се малката Ида и посочи с пръстче две големи сълзи, които се процедиха изпод ръба на супника и бавно се търкулнаха надолу по шията на Емил.

— Изобщо не плача — викна Емил. — Това е супа.

Гласът му звучеше наперено, както обикновено, но сигурно не му е било много весело с главата, заседнала в супника... ами ако НИКОГА вече не можеше да се освободи? Горкият Емил, кога щеше да си сложи пак „шапкътъ“?

На майката на Емил й дожаля за малкото момченце. Тя отново посегна към дилафа, за да счупи супника, но таткото каза:

— По никакъв начин! Супникът струва четири крони. Тогава по-добре да отидем при доктора в Марианелунд. Той сигурно ще успее да го свали. Освен това взима само по три крони и така ще спестим една крона.

Майката на Емил реши, че идеята е добра. Човек не може всеки ден да спести цяла крона. А колко хубави неща можеха да се купят с нея — може би за малката Ида, която трябваше да си остане в къщи, докато Емил щеше да се вози във файтончето.

Изведнъж всички в Катхулт се разбързаха. Трябваше да издокарат Емил, да го умият и да му облекат най-хубавите дрехи. Но не можеха да го срещат, нито да му изтъркат ушите, макар че беше много належащо. Майка му дори се

опита да пъхне показалеца си под ръба на супника, за да поизтрие ушите на Емил, но това за малко не завърши зле, защото и тя заседна в супника.

— Да-да, такива ми ти работи — обади се малката Ида, а татко Антон много се ядоса, въпреки че обикновено беше кротък човек.

— Още някой да иска да заседне в супника?! — развика се той. — Хайде, побързайте, че поне да впрегна голямата каруца за сено и да откарам всички от Катхулт при доктора в Марианелунд.

Но майката на Емил дръпна силно и измъкна пръста си.

— Ще ти се размине миенето на ушите, Емиле — каза тя и започна да духа пръста си. Тогава под ръба на супника се видя една доволна усмивка и Емил рече:

— Това е първата истинска полза, която имам от този супник!

Но Алфред вече докара коня с файтончето пред главната стълба и Емил излезе, за да се качи. Изглеждаше много спретнат с раирания си празничен костюм, черните ботинки и супника — е, супникът наистина му придаваше малко необичаен вид, но нали беше красив и изписан с цветя, та почти приличаше на модерна лятна шапка. Имаше само един недостатък — че прекалено много закриваше очите на Емил.

И ето, че бяха готови да потеглят за Марианелунд.

— Да се грижите добре за Ида, докато ни няма! — извика майката на Емил. Тя седеше на предната седалка до таткото на Емил. На задната седалка бе седнал Емил със супника. А до него лежеше „шапкътъ“ му. Нали трябваше да сложи нещо на главата си, когато се прибират. Добре, че се сети навреме!

— Какво да приготвя за вечеря? — изкрещя Лина тъкмо като потегляше колата.

— Каквото намериш — провикна се майката на Емил. — Сега мисля за по-важни неща!

— Супа с месо, тогава — каза Лина. Но в същия миг зърна нещо шарено, което изчезна зад завоя на пътя и си спомни как стоят нещата. Обърна се тъжно към Алфред и малката Ида:

— Ще трябва да се задоволим с кървавица и сланина — рече тя.

Емил няколко пъти бе ходил в Марианелунд. Много обичаше да седи високо на впряга и да следи как се вие пътят, да оглежда стопанствата, покрай които минаваха, и децата, които живееха в тези стопанства, и кучетата, които лаеха край оградите, и конете и кравите, които пасяха по ливадите. Но сега не му беше толкова весело. Този път седеше със супника, нахлупен над очите, и виждаше само малка частица от ботинките си, които съглеждаше през тесния процеп под ръба на супника. През цялото време трябваше да пита татко си:

„Сега къде сме? Отминахме ли вече палачинковата къща? Скоро ли ще стигнем до свинчовата къща?“

Емил измисляше имена на всички стопанства край пътя. Палачинковата къща се наричаше така, защото веднъж, когато Емил минаваше оттам, двете дебели дечица от стопанството стояха до оградата и ядяха палачинки. А свинчовата къща получи името си от едно весело прасе, което Емил понякога чешеше по гърба.

Но сега Емил седеше мрачен, гледаше ботинките си и не виждаше нито палачинки, нито весели прасенца, та няма защо да се чудим, че само врѣнкаше:

— Сега къде сме? Няма ли скоро да пристигнем в Марианелунд?

Чакалнята на доктора беше претърпана, когато Емил влезе със своя супник. Всички веднага много го съжалиха. Те разбраха, че това е същинско нещастие. Само един дребен зъл дядка се разсмя колкото му глас държеше, сякаш беше нещо много весело да заседнеш в супник.

— Хо-хо-хо! — хилеше се дядката. — Да не са ти измръзнали ушите, момче?

— Не — отговори Емил.

— Тъй ли! Ами тогава защо си нахлупил този калпак? — попита дядката.

— За да не ми измръзнат ушите! — отвърна Емил. И той можеше да бъде духовит, макар да беше малък.

После пуснаха Емил при доктора, а докторът никак не му се смя. Само каза:

— Добър ден, добър ден! Какво търсиш ти там вътре?

Емил не можеше да види доктора, но все пак трябваше да го поздрави и затова се поклони много дълбоко, заедно със супника на главата. Изведнъж нещо издрънча. Джанкова! — и супникът легеше на пода, строшен точно по средата. Толкова силно беше хлопнал Емил главата си в писалището на доктора.

— Отидоха четири крони на вятъра — каза таткото на Емил тихичко на майката на Емил. Но докторът го чу.

— Е, все пак спестихте една корона — обади се той, — защото обикновено вземам по пет крони, когато вадя малки момчета от супници. А той сега сам се оправя.

Тогава бащата на Емил се зарадва и беше благодарен на Емил, че счупи супника и му спести една корона. На бърза ръка събра строшения супник и

Емил и майката на Емил и си тръгна. А когато излязоха на улицата, майката на Емил каза:

— Ето, че ПАК спестихме една корона! Какво ще си купим с нея?

— Нищо няма да купуваме — отвърна таткото на Емил. — Ще си я скътаме. Но смятам, че е справедливо Емил да получи едно петаче и да си го пусне в своята касичка у дома.

И той веднага извади петачето от портмонето си и го даде на Емил. Ех, как се зарадва Емил!

А след това се понесоха обратно към Льонеберя. Емил седеше много доволен на задната седалка, стиснал петачето в юмрука си, с „шапкъ“ на главата и гледаше всички деца и кучета, и коне, и крави, и прасета, покрай които минаваха. Ако Емил беше обикновено хлапе, в този ден нямаше да се случи нищо повече. Но Емил НЕ БЕШЕ обикновено хлапе и да знаете само какво направи! Както си седеше, той пхна петачето в устата си и тъкмо когато отминаваха свинчовата къща откъм задната седалка прозвуча едно кратко „поп“. Точно тогава Емил глътна петачето.

— Ох — рече Емил, — колко набързо стана!

А майка му отново започна да се вайка.

— Олеле, майчице, как ще извадим петачето от това момче? Трябва да се върнем при доктора.

— Да-да, чудесно си си направила сметката — обади се таткото на Емил. — Ще платим на доктора пет крони, за да си върнем едно петаче, а? Ти в училище каква бележка имаше по смятане?

Емил прие работата спокойно. Потупа се по корема и рече:

— Мога и сам да си бъда спестовна касичка и все едно дали петачето е в стомаха ми, или в касичката у дома. Защото и от нея нищо не може да се извади. Опитвах с кухненски нож, та знам.

Но майката на Емил не се предаде. Настояваше да се върне с Емил при доктора.

— Нищо не казах онзи път, когато той изяде всички копчета за панталони — подсети тя таткото на Емил. — Но едно петаче по-трудно се смила и тази работа може да завърши зле, повярвай ми!

Тя успя така да подплаши таткото на Емил, че той обърна коня и потегли обратно към Марианелунд. Защото таткото на Емил също беше загрижен за свинчето си.

Втурнаха се задъхани при доктора.

— Да не сте забравили нещо? — попита докторът.

— А не, само че Емил сега пък изяде едно петаче — каза таткото на Емил. — Та ако искате да го оперирате малко, докторе... да речем за четири крони... пък може да си задържите и петачето.

Но тогава Емил задърпа баща си за самото и прошепна:

— Да не си посмял! Петачето си е мое!

Обаче докторът нямаше никакво намерение да вземе на Емил петачето. Нямало нужда от никаква операция, каза той. Петачето сигурно щяло да излезе на бял свят след един-два дни.

— Но би могъл да изядеш пет кифли — добави докторът, — за да си има петачето компания и да не ти остърже стомаха.

Славен доктор беше той, а на всичкото отгоре пак не им взе пари. Таткото на Емил беше толкова доволен, че просто сияеше, когато отново излезе на улицата с Емил и майката на Емил.

А майката на Емил искаше веднага да отидат в домашната пекарня на госпожиците Андершон и да купят на Емил пет кифли.

— Дума да не става — каза таткото на Емил. — Нали у дома си имаме кифли.

Емил се замисли. Той много умееше да пресметне туй-онуй, а освен това беше гладен, затова каза:

— Имам си едно петаче на склад и ако можех да се добера до него, сам бих си купил кифлите.

После помисли още малко и добави:

— А не би ли ми дал назаем едно петаче за ден-два, татко? Можеш да разчиташ с абсолютна сигурност, че ще ти го върна!

Тогава таткото на Емил отстъпи и отидоха в домашната пекарня на госпожици Андершон и купиха на Емил пет кифли, много вкусни кифли, кръгли, златистокафяви и поръсени със захар. Емил бързо-бързо ги излапа.

— Това беше най-вкусното лекарство, което съм взимал през целия си живот! — заяви той.

Но таткото на Емил изведнъж така се замая и развесели от облекчение, че вече не знаеше какво прави.

— Днес спестихме толкова много пари! — рече той и без да му мигне окото купи за едно петаче захарни петлети за малката Ида, която си бе останала у дома.

Забележете, че това се случи в онези времена, когато децата не ги беше грижа дали имат зъби, или не — такива глупави и неразумни бяха те. Сега децата в Лънеберя вече не ядат бонбони, но затова пък си имат зъби!



След това си тръгнаха обратно за Катхулт. Щом прекрачи прага на дома си и преди да свали сакото и шапката си, таткото на Емил се залови и залепи супника. Това не беше никак трудно — нали се счупи само на две парчета. Лина така се зарадва, че се разскача и подвижна на Алфред, който разпрягаше коня:

— Пак ще има супа с месо в Катхулт!

Така си мислеше Лина! Сигурно беше забравила Емил.

Тази вечер Емил си игра необикновено дълго с малката Ида. Той й построи къщичка между камънаците в ливадата. Това много й хареса, а той само лекичко я пощипваше, колкото пъти му се доядеше захарно петле.

Когато започна да мръква Емил и Ида решиха, че е време да си лягат. Влязоха в кухнята да видят дали е там майка им. Но я нямаше. Никого нямаше. Освен супника. Стоеше си върху масата, залепен и красив. Емил и малката Ида застанаха да огледат този забележителен супник, който цял ден беше пътувал насам-натат.

— Чак в Марианелунд — въздъхна малката Ида. А после добави: — Какво направи всъщност, Емиле, та вкара главата си в супника?

— Нищо особено — рече Емил. — Просто направих така.

Тъкмо тогава влезе майката на Емил. И първото нещо, което видя беше Емил с глава в супника. Емил дърпаше супника, малката Ида пищеше и Емил също се развика. Защото пак бе заседнал, точно както предишния път.

Тогава майка му грабна дилафа и така удари по супника, че оглуши цяла Льонеберя. Джаннн! и супникът се разби на хиляди парчета. Късовете заваляха около Емил като дъжд.

Таткото на Емил беше в кошарата, но чу трясъка и веднага дотърча.

Застана на прага на кухнята. Стоеше там безмълвен и гледаше Емил и парчетата, и дилафа, който майката на Емил държеше в ръка.

Нито дума не продума таткото на Емил. Само се обърна и тръгна обратно към кошарата.

Но подир два дни той получи от Емил едно петаче, а това все пак беше мъничка утеха.

Та сега вече знаете горе-долу какъв беше Емил. Всичко това със супника се случи един вторник на 22 май. Но може би ви се иска да узнаете нещо и за:

НЕДЕЛЯ, 10 ЮНИ,

## КОГАТО ЕМИЛ КАЧИ МАЛКАТА ИДА НА МАЧТАТА ЗА ЗНАМЕТО

В неделя, 10 юни, в Катхулт очакваха гости. Щяха да дойдат много хора, не само от Лъонеберя, а и от други места. Няколко дни подред майката на Емил готвеше ястия.

— Скъпо ще ни излезе тази работа — каза таткото на Емил. — Но ако ще е, да е! Не сме скъперници, я! Макар че кюфтетата можеха да са малко по-малки.

— Правя кюфтетата точно както трябва — възрази майката на Емил. — Достатъчно големи, достатъчно кръгли и достатъчно запържени.

Така си и беше. А освен това приготви и задушени свински филета и телешки шницели, и херингова салата, и Маринована херинга, и ябълкова пита, и пушена змиорка и разни задушени меса, и пудинги, и две огромни баници и на всичко отгоре един особен вид наденица, която беше толкова вкусна, че хората с удоволствие идваха чак от Вимербю и Хултсфред, за да си хапнат от нея. Емил също много обичаше тази наденица. А денят наистина си го биваше за угощение. Слънцето грееше, люлякът и ябълковите дървета цъфтяха, въздухът бе изпълнен с птичи песни, и стопанството на Катхулт, кацнало върху своя хълм, беше красиво като сън. Дворът бе пометен, всяко ъгълче на къщата — изтъркано, яденето готово, нищо не липсваше. Впрочем само едно!

— Вай, забравили сме да вдигнем знамето! — възкликна майката на Емил.

Това накара таткото на Емил страшно да се разбърза. Той се втурна на двора, където стърчеше мачтата за знамето, а подир него хукнаха Емил и малката Ида. Искаха да гледат как се издига знамето.

— Смятам, че ще стане една весела и приятна гощавка — рече майката на Емил на Лина, когато останаха насаме в кухнята.

— Да, но не би ли било по-сигурно, за всеки случай да заключим Емил предварително? — отвърна замислено Лина.

Майката на Емил я погледна с укор, ала нищо не продума.

Тогава Лина тръсна глава и си промърмори под носа:

— Е, правете каквото си знаете! Ама да видим какво ще стане.

— Емил е едно добро момченце — каза натъртено майката на Емил. През кухненския прозорец тя виждаше как доброто момче тича по двора и играе със сестричката си. Струваше й се, че и двамата са красиви като ангелчета, Емил с раирания празничен костюм, нахлупил фуражка върху

къдравия перчем, а Ида с нова червена рокля, препасана с бял колан през закръгленото тумбаче.

Майката на Емил се усмихна под мустак. Но после погледна неспокойно към пътя и въздъхна:

— Дано Антон успее да вдигне знамето, защото гостите може всеки миг да пристигнат.

Изглежда, че всичко вървеше добре. Но да знаете каква беля се случи! Тъкмо когато таткото на Емил се оправяше със знамето, откъм обора бегом се зададе Алфред и отдалеч се развика:

— Кравата се отелва, кравата се отелва! Беше Пъструша, разбира се, — такава подла крава, сега ли намери да се отелва, когато имаше толкова други бързи работи, пък и тъкмо щяха да вдигат знамето!

Таткото на Емил трябваше да зареже всичко и да хукне към обора. Но Емил и Ида останаха до мачтата.

Ида изви глава назад колкото можеше и се загледа в позлатената топка на върха на мачтата.

— Колко е високо — обади се тя. — Оттам сигурно се вижда чак до Марианелунд!

Емил се замисли. Но не за дълго.

— Туй можем веднага да го проверим — рече той. — Искаш ли да те издигна догоре?

Малката Ида се разсмя — ех, колко добър беше Емил и какви весели неща измисляше постоянно!

— Да, искам да видя Марианелунд — извика малката Ида.

— Ще го видиш. — заяви Емил добродушно.

Той взе куката, на която се окачваше знамето и я забодя в колана на Ида. После хвана здраво въжето с двете си ръце.

— Сега ще полетиш — каза Емил.

— Хи-хи — разкикоти се Ида.

И полетя нагоре малката Ида. Чак до върха на мачтата. След това Емил закрепил здраво въжето, точно както правеше татко му, защото той не искаше Ида да падне и да се удари. Сега тя висеше там горе, съвсем спокойно и безопасно.

— Виждаш ли Марианелунд? — провикна се Емил.

— Не! — извика малката Ида. — Само Лънеберя!

— Глупости, Лъонеберя... искаш ли да слезеш? — продължи да вика Емил.

— Още не! — отвърна с цяло гърло Ида. — Лъонеберя също ме забавлява... олеле, гостите идват!

И те наистина идваха. Стопанският двор се напълни с коли и коне, а хората като поток се изляха през портата в градината и бавно тръгнаха към къщата. Напред вървеше изисканата госпожа Петрел. Идваше с файтон чак от Вимербю, за да си хапне от наденицата на мама Алма. Тя беше много изискана госпожа, с пера на шапката и закръглена отпред и отзад.

Госпожа Петрел се огледа със задоволство. Катхулт наистина беше красиво стопанство, сгушено под слънцето сред ябълки и люляци — о, колко празнично изглеждаше всичко и знаме бяха вдигнали... да, бяха го вдигнали, тя го видя, въпреки че беше малко късогледа.

Знамето! Изведнъж госпожа Петрел в изумление се закова на място. Какво ли ги беше прихванало Свенсонови от Катхулт — да се чудиш, наистина!

В същия миг откъм обора се зададе таткото на Емил и госпожа Петрел му извика:

— Драги ми Антоне, какво означава това? Защо на вашата мачта се развява Данебруг?

Емил стоеше до нея. Той не знаеше какво е това — Данебруг. Нямахше дори понятие, че така наричаха червено-бялото знаме на Дания — страната, където живеят датчаните. Но едно нещо знаеше: че онова червено-бяло нещо на върха на тяхната мачта не беше никакъв ти там данебруг.

— Хи-хи, — изкиска се Емил. — Това е само малката Ида!

А малката Ида също се разсмя, както си висеше там горе.

— Хи-хи, това съм аз — провикна се тя. — Виждам цяла Лъонеберя.

Таткото на Емил не се засмя. Той побърза да свали малката Ида и тогава малката Ида рече:

— Хи-хи, толкова весело не ми е било, откакто Емил ме накисна в мармалада.

Тя говореше за един път, когато си играеха с Емил на индианци и Емил я набута в големия котел, пълен с червени боровинки, за да станело цялото й тяло червено като на индианците.

Да, да, добре се грижеше Емил за забавленията на Ида. Но нямаше кой да му благодари за това. Напротив! Ето и сега татко му го хвана здраво за рамото и го разтърси.

— Аз какво казах?! — забеляза Лина, като видя как таткото на Емил поведе Емил към дърводелската барака. Винаги там го затваряха, след като направеше някоя беля.

Емил се развика и разплака колкото му глас държеше.

— Ама тя искаше да види... Ма... ри... ане... лу... унд — хълцаше той.

Емил си мислеше, че татко му е много несправедлив. Никой никога не му беше казвал, че не бива да покаже Марианелунд на малката Ида. А да не беше той виновен, че тя не можа да види по-далеч от Льонеберя!

Емил продължи да плаче. Но само докато татко му заключи вратата и си отиде. Тогава престана. Всъщност, в дърводелската барака беше много приятно. Там имаше много парчета дърво и дъсчици, от които се правят разни неща. Всеки път, когато седеше в бараката след някоя пакост, Емил си издялваше по едно малко, смешно дървено човече. Имаше вече петдесет и четири парчета и по всичко личеше, че ще станат повече.

— Хич не ме е грижа за глупавото им угощение — рече си Емил. — Нека татко сам да си дига знамето, ако може. Аз ще си издялкам още едно дървено човече и през цялото време ще бъда сърдит и страшен.

Емил знаеше, че скоро ще го пуснат. Никога не го оставяха дълго в бараката.

— Само докато премислиш добре каква пакост си направил — казваше татко му, — за да не я повториш.

В това отношение Емил беше послушен и рядко правеше същата пакост по два пъти, а непрестанно измисляше нови.

Сега седеше в бараката, дялкаше дървеното си човече и обмисляше пакостта, която направи с Ида. С тази работа приключи набързо, защото не се замисли чак толкова много, а дялкаше бързо и сръчно.

След това Емил поиска да излезе. Но, изглежда, толкова се гощаваха, че бяха го забравили. Той чакаше и чакаше, но никой не дойде. Тогава Емил започна да обмисля някакъв начин да се измъкне сам.

Може би през прозореца! Сигурно няма да е много трудно — рече си Емил. Вярно, прозорецът се намираше доста високо, но той успя лесно да се покатери върху купчината дъски, струпани точно до стената, като по поръчка.

Емил отвори прозореца и понечи да скочи навън. Но внезапно видя колко много отвратителна коприва растеше отдолу. Ужасно е да скочиш право

в копривата. Емил го стори веднъж, за да провери какво ще стане. Сега знаеше и не искаше да повтаря.

— Да не съм луд — помисли си Емил. — Все ще измисля по-добър начин.

Ако някога сте ходили в такова стопанство като Катхулт, сигурно знаете как изглежда там и колко е приветливо сред множеството различни постройките. Щом пристигнеш там и започва да ти се играе на криеница. В Катхулт освен конюшня, обор, кочина, кокошарник и кошара имаше още сума други малки къщурки и бараки. Имаше специална сграда за опушване, където майката на Емил опушваше вкусните си наденици, после — пералня, където Лина переше мръсните дрехи, а освен това имаше още две бараки съвсем близо една до друга. В едната беше складът за дърва и дърводелската работилница, а в другата — сушилнята и килерът.

Емил и малката Ида често играеха вечер на криеница и се спотайваха между всички тези сгради. Но не когато растеше копривата, разбира се.

Сега, обаче, Емил не можеше да си играе на нищо. Не можеше да се измъкне, и то само защото върху малкото пространство между дърводелската барака и килера растеше толкова много коприва.

Емил се замисли. Видя, че прозорецът на килера стои отворен и тогава му хрумна чудесна мисъл. Колко проста работа беше да прехвърли една дъска от прозореца на дърводелската барака до прозореца на килера и да изпълзи по нея. Съвсем му беше омръзнала дърводелската барака, а освен това започна да огладнява.

Емил никога не се двоумеше след някое от своите чудесни хрумвания. В миг дъската лежеше на място и Емил запълзя по нея. Това изглеждаше доста страшно, защото дъската бе тясна, а Емил — тежичък.

— Ако се отърва, ще подаря палячото си на Ида, обещавам — прошепна Емил докато пълзеше. Дъската праскеше зловещо, а като погледна копривата под себе си, той се изплаши и залитна.

— Помощ! — изкрещя Емил и почна да пада. Полетя право към копривата, но в последния миг впи крака около дъската и успя да се издърпа нагоре. След това всичко мина добре и той се добра до килера.

— Чудо голямо! — рече Емил. — Но все пак ще подаря палячото си на Ида... поне така мисля... друг път... може би, когато и без туй се счупи... е, ще видим какво ще направя!

Той блъсна дъската с всички сили и тя се плъзна обратно в дърводелската барака, защото Емил обичаше всичко да е подредено. После изтича до вратата и я провери. Беше заключена.

— Така си и мислех — каза си Емил. — Ама те сигурно скоро ще дойдат да вземат наденицата и знам кой тогава ще изчезне като дим!

Емил почна да души с нослето. Хубаво миришеше в килера. А пък какви вкусни неща имаше там! Емил разгледа внимателно всичко. Брей, колко много храна! От тавана висяха дълги редици пушени бутове и цял прът хлебна кървавица на краваи, защото таткото на Емил много обичаше хлебна кървавица със свинско месо и бял сос. В единия ъгъл стоеше раклата за хляб, пълна с разкошни хлебчета и погачи, а до нея — сгъваемата маса, отрупана с жълти пити кашкавал и гърнета с прясно избито масло. Зад масата се виждаше кацата с осоленото свинско, пък до нея беше големият шкаф, където майката на Емил държеше малиновия сироп и бурканите с кисели краставички, и захаросаните круши, и сладкото от ягоди. А върху средната полица на шкафа редеше своите вкусни наденички.

Емил много обичаше наденички — ама наистина!

Оттатък в къщата угощението беше започнало. Първо поднесоха на гостите кафе с много кифли, които да си топят в него. Сега чакаха да огладнеят пак, та да започнат да ядат задушени свински гърди и маринована херинга, и наденици и всичките други лакомства.

Както си седяха, майката на Емил изведнъж изпищя:

— Олеле, забравихме Емил! Прекалено дълго седя наказано горкото момченце!

Таткото на Емил веднага се втурна към дърводелската барака и малката Ида хукна подире му.

— Сега ще те пусна, Емиле! — викна отдалеч таткото на Емил, а сетне отвори широко вратата. Да знаете само как се слиса! Там нямаше никакъв Емил!

— Избягал е през прозореца, този непослушко — рече таткото на Емил.

Но като погледна навън и видя копривата под прозореца — здрава и права и съвсем не изпотъпкана, тогава таткото на Емил се разтревожи.

— Тук нещо не е наред — възкликна той. — Никой не е стъпвал там, точно никой човешки крак.

Като чу това, малката Ида се разплака. Какво ли беше станало с Емил? Лина понякога пееше една песен, такава една — много тъжна. В нея се разказваше за някакво момиче, което се превърнало в бял гълъб и отлетяло на небето, вместо да седи в отвратителната каца за осолена риба където я затворили, та кой знае, може и той да се е преобразил и да е отлетял! Малката Ида се озърна дали не се мярка някой гълъб. Но видя само една тлъста бяла кокошка, която се разхождаше пред бараката и кълвеше червейчета.

Малката Ида зариде по-силно и посочи кокошката .

— Това може да е Емил — изхлипа тя. Таткото на Емил не искаше да повярва такова нещо. Но за всеки случай изтърча при майката на Емил и я попита, забелязала ли е дали Емил знае да лети.

Тя не бе забелязала. Но какво оживление закипя сега в Катхулт! Угощението можеше и да почака. Всички излязоха навън да търсят Емил.

— Той просто ТРЯБВА да е в дърводелската барака, не го ли проумяваш? — заяви майката на Емил й всички се втурнаха нататък, за да се огледат по-добре.

Но там нямаше никакъв Емил. Имаше само петдесет и пет малки дървени човечета, строени върху една полица. Госпожа Петрел никога не бе виждала толкова много дървени човечета накуп и попита кой ги е направил.

— Кой друг, ако не нашият малък Емил — отвърна майка му и започна да плаче. — Какво добро момченце беше.

— Аха! — обади се Лина и навири глава. А сетне добави:

— Я по-добре да потърсим и в килера! Това не беше глупава мисъл, като се има предвид, че идваше от Лина. Всички хукнаха към килера. **НО И ТАМ НЯМАШЕ НИКАКЪВ ЕМИЛ!**

Малката Ида продължаваше да плаче тихо и настойчиво, а когато никой не я гледаше, тя се присламчи до бялата кокошка и й прошепна:

— Не отлитай на небето, миличък Емиле! Ще ти давам цели кофи просо и каша, само да останеш в Катхулт!

Но кокошката не обеща нищо. Разкуткудяка се и си отиде.

Горките хора в Катхулт, как ли не търсеха! В склада за дърва и в сушилнята, но там нямаше никакъв Емил! В конюшната и в обора, и в кочината... и там нямаше никакъв Емил! В кошарата и в кокошкарника, и в бараката за опушване, и в пивоварната барака... никакъв Емил! Тогава погледнаха и в кладенеца. Там също нямаше никакъв Емил и това беше много хубаво, но сега вече всички се разплакаха. А жителите от Лъонеберя, които бяха канени на угощението, си шепнеха помежду си:

— Всъщност, той беше добър малчуган, този Емил! **НИКОГА** не е бил **ИСТИНСКИ** злосторник... и аз **НИКОГА** не съм твърдял подобно нещо!

— Сигурно е паднал в потока — заяви Лина. Потокът, който минаваше през Катхулт беше буен, разпенен и опасен — малки деца можеха лесно да се удавят в него.

— Там не му беше позволено да ходи и ти го знаеш — отсече строго майката на Емил.



Лина вирна глава.

— Именно заради туй! — възрази тя. Тогава всички се втурнаха към потока. За щастие и там не намериха никакъв Емил, но въпреки това сега се разреваха още по-силно от преди. А майката на Емил си мислеше, че ще стане едно весело и приятно угощение!

Ето, че вече нямаше къде другаде да търсят.

— Ами сега какво ще правим? — затюхка се майката на Емил.

— Би трябвало все пак да им поднесем малко ядене — отвърна таткото на Емил и добре, че го каза, защото всички бяха огладнели от скръб и търсене.

Майката на Емил започна незабавно да слага масата. Няколко сълзи паднаха в херинговата салата, докато я носеше, но все пак я сложи на масата заедно с телешките кюфтета и свинските филенца, и баниците и всичко останало. Госпожа Петрел се облиза. Яденето обещавахе да е много вкусно. Само наденичките още не се виждаха и това я безпокоеше.

Но тъкмо тогава майката на Емил възкликна:

— Лина, забравихме наденицата! Тичай бързо да я донесеш!

Лина веднага хукна. Всички зачакаха с трепет, а госпожа Петрел кимна доволно:

— Наденицата, да! — рече тя. — Как ще ни се услади в тази голяма беда! В същия миг Лина се върна. Без наденица.

— Елате всички с мен да ви покажа нещо — извика тя.

Имаше малко чудноват вид, но това често ѝ се случваше и нямаше нужда да ѝ се обръща внимание.

— Що за глупости си измислила пък сега? — попита строго майката на Емил.

Видът на Лина стана още по-чудноват и тя се разкикоти тихо и особено.

— Елате с мен! — повтори тя. И всички, които бяха на угощението в Катхулт, тръгнаха.

Лина вървеше и те учудено я следваха чак до килера. През цялото време я чуваха да се киска тихо и особено под носа си. После отвори тежката врата, прекрачи високия праг и всички я последваха, а тя ги отведе до големия шкаф, отвори с трясък вратата и посочи средната полица, където майката на Емил държеше своите вкусни наденици.

Но сега там нямаше нито една наденица. Там беше Емил.

Той спеше. Лежеше сред куп обелки от наденици и спеше милото момченце, а майка му така се зарадва, сякаш бе открила в шкафа си огромна

буца злато. Чудо голямо, че Емил бе излапал всичката наденица! Не беше ли хиляди пъти по-хубаво, че намериха Емил на полицата вместо няколко кила наденица. Таткото на Емил се съгласи с нея.

— Хи-хи, къде лежи Емил! — зарадва се малката Ида. — Не се е преобразил, поне не много.

Как е възможно, едно-единствено намерено момченце, натъпкано с наденица, тъй много да зарадва толкова много хора! Най-сетне угощението в Катхулт стана наистина весело и приятно. Майката на Емил намери едно мъничко кравайче наденица, което Емил не бе смогнал да изяде, и го даде на госпожа Петрел за нейно голямо удоволствие. А всички останали, които останаха без наденица, не си отидоха гладни от гощавката. Нали имаше свински филенца и телешки шницели, и кюфтета, и маринована херинга, и осолена скумрия, и разни меса, и пудинги, и пушена змиорка, колкото можеха да ядат. А накрая им дадоха разкошната баница със сладко от ягоди и разбита сметана.

— Това е най-вкусното нещо на света! — заяви Емил. И ако вие някой път сте яли такава баница, каквато правеха в Катхулт, тогава сигурно знаете, че този път наш Емил имаше право!

Най-сетне настъпи вечер и здрачът се спусна тъй красиво над Катхулт, над Лъонеберя и над цял Смоланд. Таткото на Емил свали знамето, а Емил и малката Ида стояха до него и гледаха.

И ето, че угощението в Катхулт привърши. Всички поеха към домовете си. Една подир друга потеглиха коли и каруци. Последна си тръгна изисканата госпожа Петрел със своя файтон. Емил и малката Ида се послушаха подир тропота на конските копита, който заглъхваше между хълмовете.

— Дано е добра към любимото ми мишле — каза Емил.

— Какво мишле? — зачуди се Ида.

— Онуй, дето го мушнах в чантата ѝ — отговори Емил.

— ЗАЩО направи това? — попита малката Ида.

— Ами, стана ми мъчно за мишлето — рече Емил. — Цял живот не е видяло нищо друго освен големия шкаф за наденици. Та си помислих, поне Вимербю нека да види!

— Дано Петрелката е добра към него! — въздъхна малката Ида.

— Положително ще бъде! — заяви Емил.

Беше 10 юни, когато Емил издигна малката Ида на мачтата за знамето и излапа всичката наденица. Може би накрая искате да чуете нещо и за:

НЕДЕЛЯ, 8 ЮЛИ,

КОГАТО ЕМИЛ ГО УДАРИ НА ЖИВОТ НА ПАНАИРА В ХУЛТСФРЕД

Алфред — ратаят, който работеше в Катхулт — много обичаше деца. Особено Емил. Емил вършеше пакости и беше непослушник, но за Алфред това нямаше значение. Той все пак си обичаше Емил и взе, че му издялка чудесна пушка. Тя приличаше досущ на истинска пушка, но с нея, естествено, не можеше да се стреля. Обаче Емил крещеше „бум-бум“ и все пак стреляше, та вrabците в Катхулт няколко дни не смееха да си покажат човките навън. Емил много заобича своята пушка и искаше нощем да спи с нея в леглото си.

— Искam си пушкътъ! — крещеше той и никак не се зарадва, когато майка му веднъж не чу добре и дотърча с „шапкътъ“ му.

— Не искам ШАПКЪТЪ! — развика се той. — Искam си ПУШКЪТЪ! И наистина я получи.

Да, Емил обичаше пушката си, но още повече обичаше Алфред, който му издялка пушката. Затова никак не е чудно, че Емил се разплака, когато Алфред един ден най-неочаквано замина за Хултсфред на опълченски сбор. Вие сигурно не можете да си представите какво се прави на опълченски сбор, но едно време в Швеция така казвали, когато мъжете отивали да ги обучават за войници. Всички ратаи от Лъонеберя, и отвсякъде наоколо, трябваше да ходят на опълченски сбор да се учат да станат войници.

— Но защо трябваше да стане това тъкмо когато ще прибираме сеното?! — роптаеше таткото на Емил.

Много беше недоволен, че му взимат Алфред посред сенокоса, защото тогава в Катхулт имаше много работа. Но, уви, не таткото на Емил, а кралят и неговите генерали решаваха, кога да заминат за Хултсфред ратаите от Лъонеберя, за да ги обучават за войници. Освен това, Алфред щеше да се върне щом като се обучи, а то не траеше дълго. Та Емил всъщност нямаше защо да плаче толкова, но той все пак плачеше и Лина му пригласяше. Защото Емил не беше единственият, който обичаше Алфред.

Самият Алфред не плачеше. Той каза, че в Хултсфред човек можел да „го удари на живот“ и да се весели колкото си иска. А когато каруцата по тегли и всички застанаха тъжни да му махат за сбогом, Алфред изведнъж се опери и взе да пее и подвиква, за да не им е толкова мъчно. Ето какво запя той:

В град Екшю всяка мома знае  
изящно полка да играе.

И в Хултсфред никой не скучае  
с момите щом се запознае.  
Трали-трала, трали-тралала,  
трали-трала, трали-тралала!

След това гласът на Алфред не се чуваше повече, защото Лина ревна да реве колкото ѝ глас държеше, а подир малко каруцата с Алфред изчезна зад завоя.

Майката на Емил се опита да утеши Лина:

— Хайде, не плачи, Лина — подхвана тя. — Изчакай до осми юли, тогава в Хултсфред има панаир и ще отидем да посетим Алфред.

— И аз искам да отида в Хултсфред и да го ударя на живот и да посетя Алфред — обади се Емил.

— И аз! — добави малката Ида. Но майката на Емил поклати глава.

— Такива панаири не са забавни за малки деца — каза тя. — Само се губят в навалищата.

— А на мен ми се струва много забавно да се загубя в навалищата — възрази Емил, но и това не му помогна.

Сутринта на осми юли таткото и майката на Емил заминаха заедно с Лина на панаира в Хултсфред и оставиха Емил и малката Ида у дома да ги наглежда Кроса-Мая, една стара бабичка, която често идваше в Катхулт да помага с туй-онуй.

Малката Ида беше добро дете. Веднага седна в скута на Кроса-Мая и я накара да ѝ разкаже най-страшните си приказки за призраци — туй ѝ стигаше да е доволна и щастлива.

Но с Емил беше друго. Той се разхождаше по ливадата зад конюшната, стиснал пушката в ръка и фучеше от яд.

— Тази работа няма да я бъде — мърмореше Емил. — Ще отида в Хултсфред да го ударя на живот като всички останали и толкоз! Ясно ли ти е, Юлан?

Последните думи се отнасяха до старата кобила, която пасеше из ливадата. В Катхулт имаха и млад кон — той се казваше Маркус. Но Маркус беше на път за Хултсфред с таткото на Емил и майката на Емил и Лина — да, някои хора ходеха по широкия свят и се забавляваха!

— Но сега двама така ще се втурнат да ги догонят, че вятърът ще свисти край ушите им — говореше Емил, — а това ще сме ти и аз, Юлан!

Така и стана. Емил сложи оглавника на кобилата и я изведе от ливадата.

— Няма от какво да се боим — обърна се той към Юлан. — Алфред ще се зарадва като отида, а ти сигурно ще си намериш някоя друга стара добричка кобила да си цвилиш с нея, ако нямаш сили да го удариш чак толкова на живот.

Той изтика Юлан до оградата, защото трябваше да се покатери върху нещо, за да яхне кон. Хитро беше момчето, не може да се отрече!

— А сега, давай! — викна Емил. — Трали-трала, трали-тралала! С Кроса-Мая ще се сбогуваме, когато се върнем.

И Юлан припна надолу по хълма с Емил на гърба си, а той седеше изпънат и наперен, с пушката пред себе си — да, той държеше да вземе и пушката си в Хултсфред! Щом като Алфред ще става войник, няма Емил да остане назад, я! Алфред си имаше пушка, а също и Емил — е, по-малка, наистина, но не беше ли все едно? Двамата щяха да станат войници, както му беше редът — така поне му се искаше на Емил.

Старичка беше Юлан. Не може да се каже, че припкаше бързо, а за да не се разколебае, Емил реши да ѝ пее:

Куца кобила яздя аз,  
но ще пристигна там завчас  
и съм курназ!  
Всички ще ѝ се възхитят,  
как припка с мен и моя прът  
по равен път!

Както и да е, Юлан припкаше, кретаеше и подтичваше в тръс и най-сетне двамата с Емил пристигнаха в Хултсфред.

— Ура! — викна Емил, — сега ще го ударим на живот!

Но веднага млъкна и ококори очи. Чувал беше, че по света имало много хора, но че всичките ще се стекат на полето край Хултсфред, не знаеше. Никога не бе виждал толкова много хора; те се трупаха с хиляди по голямото поле, а на едно равно място по средата бяха строени войниците и се упражняваха да мятат пушките на рамо и да правят кръгом на дясно и на ляво и разни други неща, дето ги правят войниците. Някакъв дебел и сърдит малък дядка яздеше насам-натам, перчеше се и крещеше на войниците какво да правят, а те го оставяха да се разпорежда и послушно правеха каквото той искаше. Това много учуди Емил.

— Нали Алфред заповядва тук? — попита той няколко селянчета, застанали наблиз. Но те гледаха така заплеснато войниците, че не му отговориха.

Емил също се забавляваше да гледа как войниците мятат пушките на рамо, но не до безкрайност, а преди всичко искаше да открие Алфред — нали затуй беше дошъл тук? Обаче всички войници бяха облечени в сини униформи и изглеждаха еднакви. Да намериш между тях Алфред никак не бе лесно.

— Чакай да видиш какво ще стане, когато Алфред ме види — рече Емил на Юлан. — Веднага ще пристигне и тогава онзи сърдит дядка може сам да мята пушката колкото си иска!

За да го забележи Алфред, Емил изведе Юлан пред войниците и викна с целия си глас:

— Къде си, Алфред? Ела, за да го ударим на живот! Не виждаш ли, че съм дошъл?

Как да не виждаше Алфред, че Емил е дошъл! Емил с „шапкътъ“ и „пушкътъ“ и старата кобила. Но Алфред стоеше сред войниците и не смееше да излезе напред, заради онзи дебел, сърдит малък дядка, дето само крещеше и се перчеше и заповядваше.

Вместо това, дебелият, сърдит малък дядка се приближи с коня си до Емил и каза много добродушно:

— Какво има, момченце? Да не си се изгубил? Къде са мама и татко?

Такава глупост Емил отдавна не беше чувал.

— Как ще съм се изгубил? — възмути се той. — Нали съм ТУК! Ако някой се е загубил, това са мама и татко!

И всъщност Емил беше прав. Малките деца можели да се загубят на панаира в Хултсфред, бе казала майка му. А сега тя стоеше в най-голямата блъсканица заедно с таткото на Емил и с Лина, и тримата се чувствуваха съвсем загубени, защото просто не можеха да помръднат.

Естествено, те веднага видяха Емил. Как няма да го видят, когато излезе напред с „шапкътъ“ и „пушкътъ“ и старата кобила. А таткото на Емил каза:

— На Емил му се готви едно ново дървено човече.

— Прав си — отвърна майката на Емил, — но как ще го спипаме?

Там беше работата, я! Ако някога сте ходили на такъв панаир, като този в Хултсфред, сигурно си представяте каква бъркотия беше там. Щом войниците завършиха показното учение и си отмаршируваха, цялото голямо поле изведнъж се натъпка с хора. Беше такава блъсканица, че човек себе си

едва можеше да намери, та камо ли Емил! А Емил го търсеха не само майка му и татко му — търсеше го и Алфред. Защото беше свободен и нямаше повече учения до вечерта. Искаше му се да тръгнат с Емил да се забавляват. Но в тълпата на Хултсфредското поле беше просто невъзможно да намериш някого. Почти всички се щураха насам-натам и търсеха някой загубен приятел. Алфред търсеше Емил, а Емил търсеше Алфред; майката на Емил търсеше Емил, Лина търсеше Алфред, а таткото на Емил търсеше майката на Емил, защото по едно време тя НАИСТИНА се изгуби и таткото на Емил я търси цели два часа, додето най-сетне я намери напълно отчаяна и притисната между двама огромни мъжаги от Вимербю.

Но Емил не намери никого и никой не намери Емил. Тогава той разбра, че ще трябва сам да го удари на живот, ако иска да използва случая.

Преди да се залови с тази работа, той трябваше обаче да намери някоя друга стара и добра кобила, с която Юлан да си цвили — нали почти ѝ го обеща!

Както и да е, Емил не намери никаква стара кобила за Юлан. Вместо това намери Маркус, а то беше много по-добре. Маркус стоеше вързан за едно дърво в края на гората и хрупаше сено. А до него стоеше старата каручка от Катхулт, която Емил познаваше много добре. Юлан много се зарадва, че среща Маркус — то си пролича. Емил я върза за същото дърво и ѝ донесе купчина сено от каручката. По онова време хората винаги носеха със себе си сено за конете. Юлан веднага започна да хрупа и Емил усети, че той също е гладен.

— Обаче сено не ми се яде — помисли си Емил.

Нямаше нужда да прави това. На панаира имаше много малки павилиончета, където можеха да се купят безброй видове сандвичи, наденици и кифли, и пасти. Само човек да имаше пари.

Там имаше и най-различни весели неща за онези, които искаха да го ударят на живот. Цирк и танцова площадка, люлки и въртележки и какви ли не забавления... представете си, имаше гълтач на саби, който гълташе цели саби, и гълтач на огън, който умееше да гълта пламъци, една разкошна дама с гъста брада, която не умееше да гълта нищо освен кафе и кифли през един час. От това тя не би могла да забогатее, но за щастие притежаваше своята брада. Тя я показваше срещу заплащане и доста добре си припечелваше.

На панаира в Хултсфред всичко струваше пари. А Емил нямаше пари.

Но, както вече ви казах, той беше едно хитро момченце. Нали искаше да види колкото е възможно повече, та започна с цирка, защото беше най-лесно. Само трябваше да се покатери върху един сандък откъм задната страна на цирковата палатка и да надникне през някоя дупка в брезента. Емил така

страшно се разсмя на палячовците, които се премятаха там вътре и правеха разни смехории, че падна с трясък от сандъка и си хлопна главата в един камък. Тогава реши да се откаже от цирка.

Освен туй беше огладнял още повече.

— Не мога да го ударя на живот, без да съм ял — рече си Емил, — а никой няма да ми даде да ям без пари. Затова трябва да измисля нещо.

Веднага бе забелязал, че на панаира можеш да печелиш пари по най-различни начини, та сигурно и за него щеше да се намери някакъв. Огън и саби не умееше да гълта, брада нямаше — какво да направи тогава?

Емил спря да помисли. В това време видя един нещастен сляп старец, седнал върху някакъв сандък сред тълпата. Той пееше разни много тъжни песни, гласът му звучеше плачевно, но все пак си изкарваше пари от това. Шапката му лежеше до него на земята и добри хора непрестанно хвърляха в нея дребни монети.

— Това и аз мога — помисли си Емил, — а за късмет си нося шапкътъ.

Той сложи шапката на земята пред себе си и започна да пее „Куца кобила яздя аз“ за всеки, който искаше да слуша.

Веднага около него се събраха хора.

— Ах, какво сладко момченце — казваха те. — Сигурно е много бедно, щом като стои тук и пее за пари.

По онова време имаше много бедни деца, които нямаха какво да ядат и ето, че една добродушна лелка пристъпи към Емил и го попита:

— Кажи, момченце, яло ли си нещо днес?

— Да, но само сено — отвърна Емил. Тогава всички ужасно много го съжалиха. Един мъничък, добър селянин от Вена чак се просълзи — разплака се за горкото бедно дете, което стоеше там тъй изоставено, пък имаше такава хубава къдрава коса.

Всички започнаха да хвърлят петачета и десетачета в „шапкътъ“ на Емил. Мъничкият добър селянин от Вена също измъкна от джоба на панталона си една паричка от две ере, но се отказа дордето беше време, пяхна я обратно и прошепна на Емил:

— Ако дойдеш с мен до каруцата ми, ще ти дам още малко сено.

Но Емил вече беше богат, защото шапката му се напълни с пари. Вместо при селянина, той отиде да си купи цяла камара сандвичи и кифли, и пасти и сироп.



След като излапа всичко, той се вози четиридесет и два пъти на въртележка за цели четири крони и двајсет ере. До тогава Емил никога не беше се возил на въртележка и не знаеше, че на света има такова весело нещо.

— Ето, че все пак го ударих на живот! — мислеше си той, докато се возеше на въртележката и къдравата му коса се развяваше. — Много съм се веселил през живота си, но такова чудо не бях преживял!

После отиде да види гълтача на саби, гълтача на огън и брадатата дама, но след този номер му останаха само две ере.

— Защо пък да не изпея още една песничка, за да ми напълнят пак шапкътъ? — рече си Емил. — Тук всички са толкова добрички.

Но изведнъж усети, че е уморен. Вече нито му се пееше, нито му трябваха пари — затова даде паричката на слепия старец. След това се запиля нанякъде да търси Алфред.

Ако Емил си въобразяваше, че ВСИЧКИ хора са добри, той се лъжеше. На този ден в Хултсфред бяха дошли и някои лоши хора. По онова време из онези места върлуваше страшен крадец.

Наричаха го Вrabчо и всички в Смоланд се бояха от него. За неговите подвизи пишеха много в „Смоландски вестник“ и в „Хултсфредска поща“. Навсякъде, по тържества, панаири, пазари и други места, където се събираха хора и се харчеха пари, човек можеше да е сигурен, че ще се появи Вrabчо и ще почне да краде всичко, каквото му попадне. За да не го познаят, той всеки път си слагаше различни бради и мустаци. В този ден бе дошъл на панаира в Хултсфред нахлупил черна шапка с широка периферия и с черни мустаци и се вмъкваше навред, за да огледа какво да открадне. Никой не се досещаше, че този, дето се вре навсякъде, е Вrabчо, иначе сигурно всички щяха ужасно да се изплашат.

Но ако Вrabчо беше умен, нямаше да дойде на панаира в Хултсфред в същия ден, когато и Емил от Лъонеберя бе там със своята „пушкь“. Да знаете само какво се случи!

Вървеше си Емил, надничаше тихо навсякъде и търсеше Алфред. Така стигна до палатката на брадатата дама и през отвора видя, че е седнала да си брои парите. Сигурно искаше да провери колко е припечелила от брадата си през този неделен ден в Хултсфред.

Вероятно не беше малко, защото тя се усмихна под мустак и доволно поглади брадата си. После забеляза Емил.

— Ела, момченце — извика го тя. — Ще ти позволя да видиш брадата ми съвсем безплатно, защото изглеждаш толкова добричък.

Емил вече бе видял тази брада, но като го канеха, не искаше да откаже. И тъй като беше съвсем безплатно, влезе в палатката с „шапкътъ“ и „пушкътъ“ си и гледа брадатата дама горе-долу колкото за двайсет и пет ере.

— Как получава човек такава красива брада? — попита той учтиво. Но брадатата дама не успя да отговори. Защото в същия миг прозвуча страшен глас, който изсъска:

— Веднага давай парите, иначе ще ти оскубя брадата!

Това бе Вrabчо. Вмъкнал се в палатката без да го забележат.

Брадатата дама пребледня, освен там където имаше брада, естествено. Горкичката — вече щеше да даде всичките си пари на Вrabчо, но Емил й прошепна:

— Вземи пушкътъ ми!

И брадатата дама взе пушката, която Емил сръчно й подаде. В палатката бе доста тъмно, не се виждаше много добре и брадатата дама помисли, че това е истинска пушка, с която може да се стреля. И за щастие... Вrabчо си помисли същото!

— Горе ръцете, че ще те гръмна! — изкрещя брадатата дама. И да видите как пребледня Вrabчо, навири ръце и замръзна на място, целият разтреперан, а брадатата дама така се разкрещя за полиция, че се чу по цялото поле на Хултсфред.

Полицайте дойдоха и Вrabчо повече не се видя нито в Хултсфред, нито другаде, и най-сетне се сложи край на всичките кражби в Смоланд. Да, да — такива ми ти работи! За брадатата дама се написаха много похвали в „Смоландски вестник“ и в „Хултсфредска поща“, че успяла да залови Вrabчо. Но никой не написа нито дума за Емил и неговата „пушкъ“. Затова смятам, че беше крайно време някой да разкаже как стана всичко в действителност.

— Какъв късмет, че си взех шапкътъ и пушкътъ в Хултсфред — рече Емил, след като полицията откара Вrabчо към затвора.

— Да, ти наистина си храбро момче — отвърна брадатата дама. — Затова можеш да гледаш брадата ми колкото си искаш и то съвсем безплатно.

Но Емил беше уморен. Вече не му се искаше да гледа бради, нито да го удрия на живот, нито нещо друго. Защото над хултсфредското поле започна да се стъмва. Представете си, бе изминал целият дълъг ден..., а той така и не намери Алфред!

Таткото на Емил и майката на Емил и Лина също бяха се уморили. Как ли не търсиха Емил, а Лина отделно как ли не търси Алфред, но нямаха повече сили да търсят.

— Олеле, краката ми! — изстена майката на Емил, а таткото на Емил кимна навъсено.

— Да-да, много весело прекарахме на този панаир! — отговори той. — Хайде, да си тръгваме за Катхулт — нищо друго не ни остава.

И те се повлякоха към края на гората, за да впрегнат коня и да си тръгнат. Тогава съгледаха Юлан, която стоеше до същото дърво като Маркус и хрупкаше сено си.

Майката на Емил се разплака.

— Къде е мъничкият ми Емил? — завайка се тя. Но Лина пак вирна глава.

— Само бели прави това момче. Истински пакостник е той!

Тъй рече Лина. В същия миг чуха, че някой приближава тичешком и този някой бе много задъхан. Оказа се Алфред.

— Къде е Емил? — попита той. — Цял ден съм го търсил.

— Хич не ме е грижа къде е! — сопна му се Лина. После се качи в каруцата, за да се прибере у дома. И представете си, там стъпи върху Емил!

В каруцата имаше останало малко сено, а в това сено лежеше Емил и спеше. Той се поразбуди, когато Лина го настъпи. Видя кой стои встрани със синята си униформа и едва си поема дъх. Тогава Емил протегна ръка и прегърна Алфред през врата.

— Ето те най-сетне, Алфред — промълви той. И веднага пак заспа.

След това хората от Катхулт поеха към дома. Маркус теглеше каруцата, а Юлан подтичваше от зад, вързана за колата. Емил се събуждаше от време на време, поглеждаше тъмната гора и светлото лятно небе, усещаше, че мирише на сено и на кон, и на нощ, и чуваше как чаткат копитата и скрибуцат колелетата. Но общо взето спеше през целия път и сънуваше, че Алфред скоро ще се върне. В Катхулт, при Емил. И това наистина щеше да стане.

Беше осми юли, когато Емил го удари на живот на панаира в Хултсфред. А сега познаяте дали още някой е търсил Емил в този ден! Я попитайте Кроса-Мая! Не, по-добре недейте, защото като си спомни за това, Кроса-Мая цялата се изприщва и пъпките я сърбят и не искат да се махнат.

Сега вече знаете какво е правил Емил на седми март, на двацет и втори май, на десети юни и на осми юли, но в календара има още много дни за онзи, който иска да прави пакости, а Емил именно това искаше. Правеше бели почти всеки ден през цялата година, но особено на деветнайсети август, единайсети октомври и на трети ноември. Хо-хо-хо, какъв смях ме напушва, като се сетя какво направи на трети ноември, но няма да ви кажа, защото съм обещала на майката на Емил. Именно след тази история жителите на Лъонеберя решиха

да пуснат подписа. Стана им мъчно за Свенсонови от Катхулт, че синът им е такъв пакостник. Затуй събраха по петдесет ере на човек, вързаха парите в една кърпа и ги донесоха на майката на Емил.

— Може би ще стигнат да изпратите ваш Емил в Америка — заявиха те.

Хубава работа! Да изпратят Емил в Америка... А после кой знае какъв председател на общинския съвет щяха да имат! Когато му дойдеше времето, искам да кажа.

За щастие, майката на Емил не можеше да се съгласи с такова глупаво предложение. Тя страшно се разлюти и захвърли вързопчето на земята, та парите се разлетяха по цяла Лъонеберя.

— Емил е нашето добро момченце — викна тя. — И ние си го обичаме точно такова каквото си е!

Въпреки това, тя се поразтревожи за своя Емил. Майките винаги се тревожат, когато хората идват да се оплакват от децата им. Вечерта, щом Емил си легна с „шапкътъ“ и „пушкътъ“ си, тя отиде и приседна до него.

— Емиле — започна тя, — скоро ще пораснеш и ще тръгнеш на училище. Какво ще стане с теб тогава, като си такъв пакостник и вършиш толкова много бели?

Емил лежеше в леглото си и приличаше на същинско ангелче с кръглите сини очи и русата къдрава коса.

— Тра-ла-ла, трали-тра-ла! — отвърна той, защото никак не му се слушаха такива приказки.

— Емиле — рече майка му строго, — как ще върви тази работа, като тръгнеш на училище?

— Добре ще върви — отговори Емил. — Може да престана да правя бели, предполагам... поне докато съм в училище.

Майката на Емил въздъхна.

— Е, да се надяваме — рече тя загрижено и тръгна към вратата. Тогава Емил се надигна от възглавницата, усмихна се като ангелче и добави:

— Но то не е много сигурно!

Нови пакости на Емил от Лъонеберя

Емил от Лъонеберя — онзи, дето живее в стопанството Катхулт в общината Лъонеберя в окръга Смоланд — да сте чували нещо за него? Не, така ли? Но в Лъонеберя, уверявам ви, нямаше човек да не познава ужасното синче на Свенсонови от Катхулт — този Емил, който правеше повече бели, отколкото имаше дни в годината, и така бе подплашил жителите на Лъонеберя, че събраха пари, сложиха ги във вързопче и ги отнесоха на майката на Емил с думите:

— Може би ще стигнат да изпратите ваш Емил в Америка.

Те си мислеха, че в Лъонеберя ще стане много по-спокойно, ако Емил го няма и, естествено, бяха прави, но майката на Емил страшно се разлюти и захвърли парите на земята, та се разлетяха по цяла Лъонеберя.

— Емил е нашето добро момченце! — извика тя. — И ние си го обичаме точно такава, каквото си е!

А Лина — слугинята в Катхулт — се обади:

— В края на краищата нека помислим и за американците. Какво лошо са ни направили, та да им натрапим Емил?

Тогава майката на Емил изгледа Лина продължително и строго, докато Лина разбра, че е казала голяма глупост. Тя започна да заеква и се опита да оправи работата:

— Да, ама — подхвана тя, — нали във вестника на Вимербю пишеше за онова страшно земетресение в Америка... искам да кажа... то пък много ще им стане, ако на всичкото отгоре и Емил...

— Да мълчиш, Лина! — сопна се майката на Емил. — Веднага отивай в обора да издоиш кравите, че то е единственото нещо, от което разбираш.

Лина грабна ведрото, втурна се към обора и така почна да дои, че млякото се разпръска около нея. Винаги работеше най-добре, когато беше малко ядосана, затова сега доеше по-равномерно от обикновено и през цялото време си мърмореше под носа:

— Все пак трябва да има някаква правда! Бива ли всички беди на американците да се падат? Но аз с удоволствие бих се сменила с тях и май ще взема да им пиша: Ето ви наш Емил, пък я ни пратете вашето земетресение!

Много се изсили нашата Лина! Тъкмо тя искала да пише писмо до Америка! Тя, дето толкова знаеше да пише, че дори у дома в Смоланд не можеха да ѝ го разчетат! Не, ако трябваше някой да пише писмо до Америка, то щеше да е майката на Емил. Тя беше много силна по писане. Записваше всички пакости на Емил в една синя тетрадка, която държеше в чекмеджето на скрина си.

— Туй пък какъв смисъл има? — питаше таткото на Емил. — Не помисли ли, че само хабиш молива заради белите, дето ги върши това хлапе?

На майката на Емил ѝ беше все едно дали хаби молива. Тя неотменно продължаваше да записва всички негови пакости, само за да узнае Емил някой ден, когато порасне, какво е вършил като малък, и тогава да разбере, защо косата на майка му е посивяла и може би все пак да си я обича, въпреки всичките бели коси, които са ѝ поникнали заради него.

Но вие сега да не си помислите, че Емил е бил лош — никак дори! Майка му беше съвсем права като каза, че той е добро момченце, а освен това приличаше на ангелче с русата си, къдрава коса и с ясносините очи. Емил беше и добър, естествено, а майка му справедливо записваше и това в синята тетрадка.

„Фчера Емил беше добар“, е записала тя в тетрадката на 27 юли. — „Цял ден никакъв Пакозт ни е направил куето се указа причинено отуй че има висока темпаратура и сякаш е утпаднъл.“

Но още на 28 юли температурата на Емил бе спаднала достатъчно, за да изпълнят неговите похождения няколко страници от тетрадката. Защото това хлапе имаше сила колкото младо биче и само да беше здрав, успяваше да направи безброй много пакости.

— Такова хлапе никога не съм виждала — казваше Лина.

Сигурно вече сте разбрали, че Лина не одобряваше много Емил. Тя обичаше повече Ида, сестричката му, която беше добро и послушно дете. Но Алфред, ратаят в Катхулт, много обичаше Емил — никой не знае защо — пък и Емил обичаше Алфред. Те се забавляваха заедно, когато Алфред беше свободен от работа, и Алфред учеше Емил на разни полезни неща, как се оседлава кон, как се ловят щуки и как се дъвче тютюн — е, последното не беше кой знае колко полезно и Емил опита само един-единствен път. Но все пак опита, защото той искаше да може всичко, което Алфред можеше, и да прави всичко, което правеше Алфред. Веднъж Алфред издялка на Емил дървена пушка — нали е много мило от негова страна? Тази дървена пушка беше най-любимото съкровище на Емил. Другото му съкровище, не чак толкова любимо, беше малката грозна фуражка, която татко му купи при едно посещение в града, когато просто не знаеше какво да прави.

— Обичам пушкътъ и шапкътъ си! — казваше Емил на смоландско наречие и нито една вечер не отиде да спи без да вземе шапката и пушката в леглото си.

Сега запомнихте ли, кой живееше в Катхулт?

Таткото на Емил, който се казваше Антон; майката на Емил, която се казваше Алма; сестричката на Емил, която се казваше Ида; ратаят, който се

казваше Алфред; слугинята, която се казваше Лина и най-сетне Емил, който се казваше Емил.

И Кроса-Мая, естествено — не бива да я забравяме. Тя беше дребна, мършава бабичка, която живееше в една колибка в гората и честичко прескачаше до Катхулт, за да помага при прането и за надениците и други такива неща, и за да плаши Емил и Ида със страшните си приказки за духове и привидения, и призраци, и убийци, и крадци, и разни такива смехории, каквито само Кроса-Мая си знаеше.

Но сега може би вече искате да чуете нещо за пакостите на Емил? Той си ги вършеше всеки ден, освен когато имаше температура, така че спокойно можем да изберем който ден си искаме и да видим какво е направил тогава. Впрочем, защо пък да не вземем именно 28 юли, а?

СЪБОТА, 28 ЮЛИ,

КОГАТО ЕМИЛ ИЗТЪРСИ СМЕСТА ЗА КЪРВАВИЦИТЕ ВЪРХУ ТАТКО СИ И ИЗДЯЛКА СТОТНОТО ДЪРВЕНО ЧОВЕЧЕ

В кухнята на Катхулт имаше един миндер, боядисан в синьо, и на него спеше Лина. В онуй време, когато се случи тази история, в кухните на цял Смоланд стояха миндерчета, където обкръжени от бръмчащи мухи спяха слугините върху дюшеци, сплъстени на бучки, та защо да не е било така и в Катхулт? Лина си спеше хубаво на своето миндерче. Нищо не можеше да я дигне сутрин преди четири и половина, когато будилникът започваше да звъни и тя трябваше да отиде да дои кравите.

Щом Лина напуснеше кухнята, таткото на Емил тихичко се вмъкваше там, за да изпие сутрешното си кафе на спокойствие, преди да се е събудил Емил. Беше му много приятно да седи съвсем сам до голямата сгъваема маса, да не му се мярка никакъв Емил, да слуша как навън пеят птичките и кудкудякат кокошките, да сърба кафето и лекичко да се полюлява със стола, да усеща хубавите дъски на пода под краката си, които Лина бе изтъркала, та бяха станали съвсем бели... не, тя естествено беше изтъркала ДЪСКИТЕ, а не краката на таткото на Емил, въпреки че това може би е било необходимо — кой знае?! Сутрин таткото на Емил ходеше бос и то не само защото му беше приятно.

— Така можем да спестим малко от разходите за обуца — каза той веднъж на майката на Емил, която упорствуваше и изобщо не искаше да ходи боса. — Както си почнала да късаш обуца, трябва непрекъснато да ти купувам нови — минат се, не минат десет години...

— Да, именно! — отвърна майката на Емил и по този въпрос те не обелиха повече нито дума.

Преди малко казах, че нищо не можеше да дигне Лина преди да зазвъни будилникът, но една сутрин тя все пак се събуди от нещо друго. Беше на 27 юли — именно онзи ден, когато Емил имаше температура. Представете си, какъв ужас: още в четири часа сутринта Лина се събуди от това, че една голяма мишка притича право през лицето ѝ. Тя скочи с писък и грабна първата цепеница, която ѝ попадна, но мишката изчезна в една дупка до сандъка за дърва.

Таткото на Емил беше извън себе си, когато чу за мишката.

— Хубава работа! — затяхка се таткото на Емил. — Мишки в кухнята — ами че те ще вземат да ни изядат и хляба, и свинското!

— И МЕН! — викна Лина.

— А за нашия хляб и за свинското мислиш ли? — рече таткото на Емил. — Довечера ще оставим котката да пренощува в кухнята!

Емил чу за мишката и макар да имаше температура, веднага започна да крои как да я хване, ако номерът с котката се провали.

В десет часа вечерта на 27 юли, Емил вече нямаше никаква температура, но имаше огромно желание да развие някаква дейност. По това време всички останали в Катхулт вече спяха: таткото на Емил, майката на Емил и малката Ида в спалнята до кухнята, Лина на миндерчето в кухнята, Алфред в ратайската стаичка до дърводелската барака. Свинете и кокошките си спяха в кочината и в курника, кравите и овцете спяха навън по зелените морави, само в кухнята будуваше ококорена котката и копнееше за обора, защото там имаше повече мишки. Буден и ококорен беше и Емил, стана от леглото си в спалнята и тихичко на пръсти отиде в кухнята.

— Бедната ми Монса, там ли седиш! — прошепна Емил, като видя очите на котката да блестят до вратата към двора.

— Мяу — отговори Монса. И тъй като много обичаше животните, малкият Емил пусна Монса да излезе навън.

Естествено, той разбираше, че мишката трябва да се хване и след като котката я нямаше, това трябва да стане по друг начин. Затова Емил взе капана и го зареди с едно вкусно парченце свинско месо, а после го сложи до дупката при сандъка за дърва. Но след това размисли. Ако мишката види капана, щом като си подаде носа от дупката, сигурно ще се усъмни и изобщо няма да се хване. По-добре ще е, разсъждаваше Емил, да я остави първо да си потършува спокойно из кухнята и изведнъж да намери капана, където най-малко го очаква. Известно време той обмисляше дали да не сложи капана върху лицето на Лина, щом като мишката има навика да притичва оттам, но се усъмни, че



Лина ще се събуди и ще развали всичко. Не, трябваше да го сложи другаде. А защо не под голямата сгъваема маса? Именно там би трябвало да отиде една мишка, за да търси паднали трохи — естествено, не около мястото на таткото, защото там трохите бяха рядкост.

— О, ужас! — възкликна Емил и спря като закован наред кухнята. — Ами ако мишката отиде точно там и не намери трохи, а вместо това започне да гризка палците на краката на татко.

Туй не биваше да стане, Емил щеше да се погрижи за това. По тази причина той сложи капана точно където татко му слагаше краката си и после тихичко се вмъкна в леглото, много доволен от себе си.

Когато се събуди, беше вече ясно утро, а го събудиха някакви силни крясъци откъм кухнята.

— Толкова се радват, че мишката се е хванала, та чак крещят — помисли си Емил, но в следващия миг довтаса майка му. Тя го дръпна от леглото и изсъска в ухото му:

— Бързо в дърводелската барака, докато баща ти не е извадил палеца на крака си от капана, иначе може да удари последният ти час.

Тя хвана Емил за ръката и го повлече на бегом подире си, както беше само по риза, защото време за обличане нямаше.

— Ама пушкътът и шапкътът ще си взема, все пак! — изкрещя Емил. Грабна „пушкътът“ и „шапкътът“, а сетне хукна така, че ризата плющеше зад него и право в дърводелската барака. Нали винаги седеше там, след като направеше своите пакости. Майката на Емил закачи куката отвън, та Емил да не може да излезе, а Емил закачи куката отвътре, та татко му да не може да влезе — умни и предвидливи и двамата. Майката на Емил смяташе, че ще е най-добре, Емил да не се мярка няколко часа пред баща си. Емил беше на същото мнение и затова закачи така грижливо куката, а после седна преспокойно върху дървника и започна да си дялка едно смешно дървено човече. Правеше това колкото пъти го затваряха в дърводелската барака след някоя пакост и вече бе събрал деветдесет и седем парчета. Стояха красиво подредени върху полицата и Емил се радваше, като ги гледаше и като си мислеше, че скоро ще му станат сто. Това щеше да е истински юбилей.

— На този ден ще устроя гощавка в дърводелската барака, но ще поканя само Алфред — реши Емил, докато си седеше на дървника, стиснал в ръка ножчето за дялкане. Отдалеч се чуваха крясъците на баща му, но те постепенно утихнаха. Вместо това, долетяха други много по-остри писъци и Емил неспокойно се чудеше какво ли е прихванало майка му. Но след това се сети, че днес щяха да колят голямата свиня. Сигурно тя пищеше. Горката

свиня, за нея 28 юли не беше весел ден! Е, имаше и други, на които не им беше весело в този ден!

Към обяд пуснаха Емил да излезе и когато отиде в кухнята, Ида се втурна насреща му, сияеща от радост.

— За обяд ще има варена кървавица — каза му тя.

Вие може би не знаете какво е това варена кървавица? Това са големи черни питки, в които има късове тлъсто свинско месо. На вкус прилича на обикновена кървавица, но по-другояче и много по-приятно. Варената кървавица се прави от кръв, също като обикновената и тъй като в Катхулт бяха заклали прасе, естествено, майката на Емил реши да сготви варена кървавица. Беше забъркала сместа в голямата глинена купа, която стоеше върху масата, а на печката вече вреше водата в огромна чугунена тенджера и скоро щеше да има толкова варена кървавица, та да ти стане драго.

— Аз ще изям осемнайсет парчета — заяви Ида важно, въпреки че беше една такава мъничка и в най-добрия случай би могла да погълне половин варена кървавица.

— Татко няма да ти позволи — възрази Емил. — Впрочем, къде е той?

— Лежи и си почива — отговори Ида. Емил надникна през кухненския прозорец. Наистина, татко му лежеше в тревата под прозореца, нахлупил голямата сламена шапка върху лицето си и спеше както винаги по обяд. Разбира се, той обикновено не спеше преди, а следобяд, но днес сигурно беше особено изморен — може би човек наистина се изморява много, когато започне деня в капан за мишки.

Емил видя, че татко му беше обул обувка само на десния крак. Отначало го обзе надежда, че това е от пестеливост, може би татко му искаше да протрие първо едната обувка, а после другата. Но сетне видя окървавения парцал, вързан около палеца на левия крак на таткото и всичко му стана ясно. Татко му имаше такива болки в палеца, че не можеше да търпи обувка. Емил се засрами и му стана мъчно задето направи тази глупава пакост с капана. Сега му се дощя да зарадва татко си и тъй като знаеше, че татко му обича варена кървавица повече от всичко друго, той взе в ръце глинената купа и я подаде навън от прозореца.

— Татко, гледай — викна той с ликуващ глас, — ще има варена кървавица за обяд!

Татко му махна сламената шапка от лицето си и мрачно погледна нагоре към Емил. Все още не беше забравил капана, то си личеше, и Емил се напрегна още повече, за да се сдобри с него.

— Ето, погледни колко много кървавица! — радостно се провикна той и протегна купата още по-навън. Но — представете си какъв ужас — той не

можа да удържи глинената купа и тя се изгърси заедно с кървавото си съдържание право върху таткото на Емил, както си лежеше там, навирил нос във въздуха.

— Блоп! — каза таткото на Емил, защото никой не може да каже повече от това, когато е заврян в смес за варена кървавица. Но той се надигна трмаво от тревата и най-сетне успя да нададе вой, отначало заглушен от кървавицата, но после оглуши цяла Лъонеберя. Глинената купа покриваше главата му като викингски шлем, а сместа за кървавица се стичаше по тялото му. Тъкмо тогава Кроса-Мая се зададе откъм пералнята, където бе плакала свинските черва, и като видя таткото на Емил, целия плувнал в кръв, изпищя по-страшно и от свинята и хукна към селото да разпространи ужасната вест.

— Свърши добрият стопанин на Катхулт! — крещеше тя. — Онази напаст, Емил, така го удари, че кръвта му шурти! Охохох, какво нещастие!

А когато майката на Емил видя какво е станало, тя отново хвана Емил за ръката и го повлече на бегот към дърводелската барака. И докато Емил — все още само по риза — дялкаше деветдесет и деветото си дървено човече, майка му с пот на челото се мъчеше да почисти баща му.

— Не можеш ли да събереш поне колкото за три-четири питки, — молеше таткото на Емил, но майката на Емил поклати глава:

— Зяносаното си е зяносано! Сега ще ядем бухти.

— Хихи, обядът ще стане тъкмо за вечеря, — обади се малката Ида, но веднага млъкна, защото изведнъж зърна очите на татко си сред сместа за кървавица, а те гледаха много мрачно.

Майката на Емил нареди на Лина да настърже на рендето картофи за бухти. Но вие може би не знаете какво са бухти? Те са нещо като дебели палачинки, но от стъргани картофи, и са много по-вкусни, отколкото си ги представяте по описанието, уверявам ви. Скоро Лина приготви едно гъсто, чудесно, сиво-жълтеникаво тесто в глинената купа, която таткото на Емил бе свалил от главата си. Не искаше да се разхожда цял ден като викинг, я! След като горе-долу го изчистиха, той отиде на полето да ожъне ръжта, докато чака да станат бухтите, и тогава майката на Емил пусна Емил от дърводелската барака.

Емил бе седял много дълго на едно място. Сега му се дощя да се пораздвижи.

— Хайде да играем на „тичай-боц“ — каза той на малката Ида и Ида в миг хукна да бяга. „Тичай-боц“ беше игра, измислена от Емил. Играеше се така, че тичаха колкото им държаха краката от кухнята в трема, от трема в спалнята, от спалнята в кухнята и от кухнята пак в трема — все в кръг, в кръг, та въздухът свистеше край ушите им. Но Емил тичаше в едната посока, а Ида в

другата, и колкото пъти се срещнеха, те се мушваха един друг с показалец в тумбачетата и крещяха: „Тичай-боц“! Именно затуй играта се наричаше така и беше много забавна игра, поне тъй смятаха Емил и Ида.

Но на осемдесет и осмата обиколка Емил се втурна в кухнята и срещна Лина, която отиваше към печката с купата в ръце, за да почне най-сетне да пържи бухтите, и тъй като Емил искаше Лина също да закачи от веселото, той я мушна с показалец в ребрата и изкрещя: „Тичай-боц!“. Това не биваше да прави! Той много добре знаеше, че Лина има гъдел.

— Яййййй! — изпищя Лина и се сгърчи като червей. И, представете си, какъв ужас — купата излетя от ръцете ѝ. Никой не разбра точно как стана това. Единственото сигурно нещо е, че тестото за бухтите отлетя право в лицето на таткото на Емил, който тъкмо влизаше през вратата, гладен като вълк.

— Блоп! — рече таткото на Емил, повторно, защото никой не може да каже повече от това, когато е замазан с тесто за бухти. По-късно Емил и Ида измислиха нещо като скоропоговорка:

„Блоп рече татко в тестото за бухти“, — казваха те и се кикотеха, или „Блоп рече татко в сместа за кървавица“. И едното и другото ставаше.

Но тъкмо сега Емил нямаше време да се кикоти, защото майка му го хвана за ръка и го повлече на бегот към дърводелската барака. Зад гърба си Емил чуваше воя на татко си, отначало заглушен от тестото за бухти, обаче после оглуши цяла Лънеберя.

Докато Емил седеше върху дръвника и дялкахе стотното си дървено човече, той нямаше никакво юбилейно настроение, а тъкмо обратно — беше сърдит като оса! Мислеше си, че е прекалено много да седи в дърводелската барака три пъти в един и същ ден, пък и е несправедливо.

— Да не съм виновен, че старият се пречка където трябва и където не трябва! — фучеше той. — Човек не може да постави капан в тази къща и той да не се навре в него. А откъде накъде си бута физиономията точно там, дето лети сместа за кървавица или тестото за бухти?

По никакъв начин не искам да си помислите, че Емил не обичаше своя татко, или че таткото на Емил не обичаше Емил. В обикновения живот те много се обичаха, но дори хора, които най-много се обичат, могат понякога да се разсърдят един на друг, като се съберат такива злополучия като онова с капана и със сместа за кървавицата, и с тестото за бухтите, и други подобни.

Денят събота, 28 юли, клонеше към своя край. Емил седеше в дърводелската барака и все повече се озлобяваше. Съвсем другояче беше си представял своя стотен юбилей. Преди всичко, беше събота вечер и как би могъл да покани Алфред на гощавка в дърводелската барака? В събота вечер

Алфред си имаше друга работа. Тогава седеше на стъпалата пред ратайската стаичка и се лигавеше с Лина, свиреше ѝ на акордеон и наистина не му беше до угощения.

Емил захвърли ножа за дялкане. Дори и на Алфред не можеше да разчита, остана свършено сам... Колкото повече си мислеше как се отнасяха хората към него, толкова повече се разлютяваше. На какво прилича това да го оставят само по риза през целия дълъг съботен ден, да няма време дори да се облече заради това постоянно търчане до дърводелската барака! Но изглежда, че на тези хора така им харесва, да го държат в дърводелската барака — тогава той ще им даде да разберат!

Емил удари с юмрук по дърводелския тезгях, та всичко изтреця! Да, ЩЕ ИМ ДАДЕ ДА РАЗБЕРАТ! И в този миг Емил взе страховито решение. Ще остане в дърводелската барака до края на живота си. Само по риза, с „шапкътъ“ на глава, самотен и изоставен от всички — тъй ще седи додето е жив на този свят.

„Може би най-сетне ще се успокоят и няма да има толкова излишно търчане напред назад“ мислеше си той. „Но да не се опитват да влязат в моята дърводелска барака, дума да не става! Ако татко иска да си рендоса дъски, нека се откаже — впрочем, може да е по-добре така, защото иначе само ще си изрендоса палците. Не съм виждал друг човек като него — вечно ще му се случи нещо!“

Но когато в тази юлска вечер започна да се здрачава, майката на Емил дойде и откачи куката на дърводелската барака. Онази от външната страна, естествено. Тя дръпна вратата и забеляза, че е закачена от вътрешната страна. Тогава се усмихна добродушно.

— Няма защо да се страхуваш повече, Емилчо. Татко ти отиде да си легне. Сега вече можеш да излезеш.

Но отвътре прозвуча само едно зловещо „Ха!“

— Защо казваш „Ха“? — зачуди се майката на Емил. — Хайде, отвори вратата и излез, момчето ми!

— Никога вече няма да изляза — обади се Емил с глух глас. — И хич не се опитвайте да влезете, че ще стрелям!

Майката на Емил видя своето момченце, застанало до прозореца, с „пушкътъ“ в ръка. Първо не искаше да повярва, че говори сериозно, но когато най-сетне го проумя, тя се втурна разплакана в къщата и събуди таткото на Емил.

— Емил седи в дърводелската барака и не иска да излезе, — изхлипа тя. — Какво да правим?

Малката Ида се събуди и веднага почна да реве. Всички заедно хукнаха към дърводелската барака: таткото на Емил, майката на Емил и малката Ида. А Алфред и Лина, които седяха на стъпалата пред ратайската стаичка и се лигавеха, бяха принудени да престанат — за голямо раздразнение на Лина. Всички трябваше да помогнат, за да излезе Емил. В началото таткото на Емил беше доста рязък:

— Като огладнееш, на бърза ръка ще излезеш! — развика се той.

— Ха! — повтори Емил.

Таткото не знаеше какво си крие Емил в една тенекиена кутия зад дърводелския тезгях. Чудесен запас от храна! Какъвто беше хитър, той взимаше мерки да не умре от глад в дърводелската барака. Нали никога не знаеше в кой ден и час ще попадне там, та кутията винаги беше пълна. Тъкмо сега там имаше питка и сирене, няколко парчета свинско месо, сушени череша и много курабийки. Бойците в обсадени крепости са издържали с по-малко храна. Емил си представяше, че дърводелската барака е обсадена крепост и смяташе да я брани от всички врагове. Неустрашим като пълководец, той застана до прозорчето и се прицели със своята „пушкя“.

— Ще застрелям първия, който се приближи! — викна той.

— Ох, Емиле, миличкото ми момченце, не говори така — хайде, излез! — хълцаше майката на Емил. Но това не помогна. Емил беше твърд като камък. Не помогна и туй, че Алфред каза:

— Слушай, Емиле, хайде излез и ще отидем да се изкъпем в езерото, само ти и аз!

— Ами! — кресна Емил огорчено. — Стой си ти на стъпалата с Лина, стой си! Аз пък ще си стоя тук!

Така и стана. Емил си остана, където си беше. А след като нищо не помогна — нито заплахи, нито молби — в края на краищата всички трябваше да се приберат и да си легнат — таткото на Емил и майката на Емил, и малката Ида.

Беше много тъжна съботна вечер. Майката на Емил и малката Ида плачеха толкова силно, че сълзите пръскаха наоколо, а таткото на Емил въздъхна тежко, когато се вмъкваше в постелята, защото и той чувствуваше липсата на своето мило момченце, което винаги си лежеше там, в малкото креватче, с къдравата главица върху възглавницата и с „шапкът“ и „пушкът“ до него.

Но на Лина никак не ѝ липсваше Емил, нито пък искаше да върви да спи. Искеше да седи на стъпалата пред ратайската стаичка с Алфред и да я оставят на мира — затова беше страшно доволна, че Емил е в дърводелската барака.

— Но кой знае докога ще седи там това бясно хлапе — промърмори си тя под носа и затова тихичко се промъкна и пак закачи куката от външната страна.

Алфред свиреше на акордеона и пееше и изобщо не забеляза злодеянието на Лина. „Хусарят се връща от бойното поле“ — пееше Алфред.

Седнал върху дървника, Емил чу и въздъхна тежко.

Но Лина прегърна Алфред през врата и започна да му опява както обикновено, а той ѝ отговаряше, както обикновено:

— Е, да де, мога да се оженя за теб, щом толкова настояваш, но няма защо да бързаме.

— Поне догодина, най-късно — настояваше Лина неумолимо и тогава Алфред въздъхна още по-тежко от Емил и запя песента за „Лъвската невеста“. Емил чу това и си помисли, колко ще е весело, все пак, ако отиде с Алфред на езерото.

— Да, разбира се! — каза си той. — Защо да не изляза... ще направя едно кръгче с Алфред и ще поплуваме, а после пак ще се вмъкна в дърводелската барака... ако искам.

Емил се втурна към вратата и откачи куката. Но защо ли, когато коварната Лина беше залостила отвън! Вратата не помръдна, макар че Емил се хвърли срещу нея с всички сили. Тогава Емил разбра. Веднага му стана ясно кой го беше заключил.

— Ама аз ще ѝ покажа на нея — рече си той. — Ще види тя!

Той огледа дърводелската барака, където вече бе станало доста тъмно. Веднъж, когато Емил извърши една от най-страшните си пакости, той избяга през прозореца. Но след този номер, баща му закова една дъска отвън, напречно на прозореца, за да не може Емил да го повтори и да падне в копривата, която растеше под прозореца. Таткото на Емил наистина се грижеше за своето момченце и не искаше да го види изпарено от коприва.

— През прозореца не мога да избягам — каза си Емил, — нито през вратата. Да викам за помощ — за нищо на света! Тогава как да се измъкна?

Погледът му се спря на огнището. В бараката имаше огнище, за да се отоплява през зимата и да има таткото на Емил огън, на който да сгрее тенджерата с туткала, когато му потрябва.

— Няма как, остава само коминът — реши Емил и пъргаво се покатери върху огнището и стъпи в пепелта, останала от миналогодишните огньове, която обгърна меко-меко босите му стъпала и влезе между пръстите му.

Емил погледна нагоре през комина и видя нещо весело. В дупката точно над главата му, бе кацнала червена юлска луна и надничаше.

— Ей, луна! — викна Емил. — Сега ще видиш как знам да се катеря!

И той опря здраво гръб, крака и ръце в покритите със сажди стени на комина и потегли нагоре.

Ако някога сте се опитвали да се катерите в тесен комин, сигурно знаете колко е трудно и колко черен става човек, но не си мислете, че това би могло да спре Емил.

Лина, тази горкана, седеше на стъпалата пред ратайската стаичка, обгърнала врата на Алфред, и нищо не подозираше. Но Емил нали беше казал, че „ще види тя!“ и тя наистина видя. Както си седеше, случайно погледна нагоре към луната и в следващия миг нададе такъв писък, че оглуши цяла Лъонеберя.

— Мюлинг! — пищеше Лина. — На комина седи един мюлинг!

Мюлинги бяха такива едни малки привидения, от които едно време много се бояха в Смоланд. Лина бе слушала страшните истории на Кроса-Мая за малките, ужасяващи мюлинги, които човек можел да срещне, и затова се разпищя тъй лудешки, като видя един върху комина, със съвсем черно лице и изобщо много страшен.

Алфред погледна към мюлинга и само се изсмя.

— Този малък мюлинг май го познавам — рече той. — Я, слизай, Емиле!

Емил се изправи с омацаната си от сажди риза и застана върху покрива, неустрашим като пълководец. Той протегна черния си юмрук към небето и извика, та проехтя над цяла Лъонеберя:

— Тази нощ ще съборя дърводелската барака и никога вече няма да седя затворен там!

Тогава Алфред застана под стряхата на бараката точно под Емил и протегна ръце.

— Скачай, Емиле! — каза той.

И Емил скочи. Право в прегръдката на Алфред. А после двамата отидоха до езерото и се изкъпаха. Емил много се нуждаеше от баня.

— Никога не съм виждала такова хлапе! — промърмори Лина, кипяща от яд, и отиде да си легне на миндерчето в кухнята.

В хладката вода на катхулското езеро, сред белите водни лилии плуваха Емил и Алфред, а на небето стоеше юлската луна, червена като фенер, и им светеше.

— Ти и аз, Алфред, така е най-добре — каза Емил.

— Да, ти и аз, Емиле — отговори Алфред, — разбирам те!



През езерото се бе проснала широка, лъскава лунна пътека, но околните брегове тънеха в черен мрак. Защото вече беше нощ и 28 юли свърши.

Но щяха да дойдат нови дни с нови пакости. Майката на Емил пишеше в синята тетрадка, докато ѝ се схванеше ръката и най-сетне тетрадката бе изписана надлъж и нашир, защото по онова време, като свършеха една тетрадка, започваха отначало и пишеха напреки през писаното, за да пестят.

— Трябва да си купя нова тетрадка — казваше майката на Емил. — Но нали приближава пазарът във Вимербю, та ще използвам да я купя тогава, щом и без друго отивам в града.

Така и стори, за щастие, иначе къде щеше да събере всичките пакости, които Емил направи именно в пазарния ден.

„Бог да мие на помущ с тува Мумче“, написа тя, „но той сигур ша иди далеч аку дуживей да пурасни гулям куйето Баща му ни вярвъ дъ стани.“

Но по този въпрос таткото на Емил грешеше, а майка му бе права. Емил, разбира се, порасна голям и на всичкото отгоре стана председател на общинския съвет и най-достойният мъж в цяла Лъонеберя.

Обаче нека сега се придържаме към онова, което се случи на пазара във Вимербю — едно време, когато Емил беше още малък.

СРЯДА, 31 ОКТОМВРИ,

КОГАТО ЕМИЛ СЕ СДОБИ С КОН И ИЗПЛАШИ ДО СМЪРТ ГОСПОЖА  
ПЕТРЕЛ И ЦЯЛ ВИМЕРБЮ

Всяка година, последната сряда на месец октомври във Вимербю имаше пазар и тогава в града от ранно утро до късна вечер цареше голямо оживление и се чуваше страшна глъчка. Всички до последния човек, не само от Лъонеберя, а и от други общини, отиваха там, за да продават волове, да купуват кобили, да разменят коне и да срещнат хора, да си намерят годеник, да ядат захарни петлета, да танцуват полка, да се бият и изобщо да се забавляват всеки по свой начин.

Майката на Емил веднъж попита Лина, може ли да изброи големите празници през годината, защото искаше да види, дали Лина наистина е толкова глупава, колкото я мислеха, и тогава Лина отговори:

— Ами, доколкото знам, това са Коледа и Великден и пазарът във Вимербю!

Сега сигурно ви е станало ясно, защо всички хора искаха да отидат във Вимербю на 31 октомври, и в пет часа сутринта, когато още бе тъмно като в рог, Алфред впрегна конете Маркус и Юлан в голямата кола и ето че всички от Катхулт потеглиха — таткото на Емил и майката на Емил, Алфред и Лина, Емил и малката Ида. Само Кроса-Мая щеше да остане у дома да наглежда добитъка.

— Горкичката ми Кроса-Мая, не ти ли се иска и ти да отидеш на пазара? — обади се Алфред, който беше добра душица.

— Да не съм полудяла! — избухна Кроса-Мая. — Тъкмо днес, когато ще дойде голямата комета! Не, благодаря! Искам да си умра у дома, в Лъонеберя, където съм си свикнала.

Работата беше там, че хората в Смоланд очакваха да се появи една голяма комета, а във вестника на Вимербю пишеше, че кометата щяла да дофучи точно на 31 октомври и може би да перне земното кълбо и то да се пръсне на хиляди парчета.

Може би не знаете какво е това „комета“ и аз също едва-едва знам, но мисля, че тя е парче от звезда, което се е откъснало и тръгнало да фучи из пространството както си иска. Всички смоландци умираха от страх от тази комета, която тъй неочаквано щеше да разбие цялата земя и да сложи край на всичко весело.

— И разбира се, тази твар трябва да се изтърси точно когато ще има пазар във Вимербю! — сърдеше се Лина. — Но, може пък да дойде чак привечер, та поне да успеем да свършим някоя и друга работа!

Тя се усмихна потайно и мушна с лакът Алфред, който седеше до нея на задната седалка. Лина очакваше много от този ден.

На предната седалка седяха майката на Емил с малката Ида в скута си и таткото на Емил с Емил в скута си. А сега отгатнете кой управляваше. Емил и никой друг. Забравих да ви кажа какъв добър коняр беше Емил. Отначало Алфред го учеше на всичко, което трябва да знае за конете и в края на краищата Емил знаеше повече по този въпрос от когото и да било в цяла Лъонеберя и се оправяше с конете по-добре дори от Алфред. Сега седеше в скута на татко си и управляваше като истински кочияш, да, да, това момче умееше да държи юздите!

През нощта бе валяло, мрак и мъгла обгръщаха като плащ Лъонеберя и цял Смоланд в това навъсено октомврийско утро. Още не бе почнало да просветлява над върхарите на дърветата и гората се издигаше черна и натежала от дъжда от двете страни на пътя, по който се движеха катхултци в своята кола. Но въпреки това всички бяха весели, а Маркус и Юлан така припкаха, че калта по глинезия път пръскаше надалеч от копитата им.

Всъщност Юлан не беше особено весела, защото бе стара и немощна и предпочиташе да си стои у дома в конюшната. Емил отдавна опяваше на татко си да вземат нов млад кон, който би вървял по-добре като чифт на Маркус и сега Емил се надяваше, че моментът бе подходящ, защото и без друго отиваха на пазара.

Но таткото на Емил отсече:

— Ти да не си въобразяваш, че можем да си позволяваме всичко! О, не, баба Юлан трябва да поработи още една-две години, няма как!

Е, поработваше Юлан. Тя храбро припкаше по надолнищата и Емил, който от сърце обичаше баба Юлан, ѝ пееше както обикновено, за да я ободрят:

Куца кобила карам аз,  
но ще пристигна там завчас  
и съм курназ!  
Всички ще ѝ се възхитят,  
как припка с мен и моя прът  
по равен път!

След като хората от Катхулт пристигнаха във Вимербю и наредиха Маркус и Юлан на добро място, недалеч от животинския пазар, всички тръгнаха да вършат различни неща. Майката на Емил отиде с малката Ида, която не пускаше полата ѝ, да купи синя тетрадка и да продаде вълната и яйцата, донесени специално за пазара. Лина искаше веднага да отиде с Алфред на сладкарница да пият кафе и наистина успя да го отмъкне със себе си, въпреки че той отпърво се дърпаше и теглеше, за да се отскубне и да върви с Емил и таткото на Емил към животинския пазар.

Ако сте ходили някога във Вимербю в пазарен ден, вече знаете какво представлява животинският пазар. Знаете, че там търгуват с крави и сключват сделки за коне. На пазара вече цареше весело оживление. Емил искаше незабавно да отиде там и татко му нямаше нищо против да го придружи, макар и да нямаше никакво намерение да купува нещо, а само да погледа.

— Но помни, че сме канени на обяд у госпожа Петрел в дванайсет часа — бе последното, което каза майката на Емил, преди да изчезне заедно с малката Ида.

— Няма нужда да се тревожиш, че ще забравя ТАКОВА нещо — отвърна таткото на Емил и тръгна подир Емил.

Не бяха минали и пет минути откак Емил бе на пазара, когато зърна КОНЯ! Коня, който искаше да притежава и който накара сърцето му да подскочи, както не бе подскачало никога преди. Какъв кон! Дребен, красив, кафяв кон на три години. Стоеше вързан за една ограда и така кротко гледаше Емил, сякаш се надяваше, че Емил ще поиска да го купи. А Емил искаше и как още искаше! Огледа се и потърси баща си, за да започне такова страхотно врънкане, че татко му просто да бъде ПРИНУДЕН да купи коня, само за да има мира. Но, ето ти неприятност! Татко му бе изчезнал. Използувал момента да се загуби в гъмжилото от селяни, които се перчеха и крещяха и се смееха; от коне, които цвилеха и чаткаха; от крави и волове, които мучеха и ревяха — изобщо, голяма бъркотия.

„Все едно и също!“, помисли си Емил с огорчение. „Никъде не можеш да го заведеш и той да не се запилее!“

А трябваше да се действа бързо. Дойде някакъв едър търговец на коне от Молила и впери очи в коня на Емил.

— Този колко струва? — попита той селянина, на когото беше коня — дребен, бледолик човек от Тюна.

— Триста крони — отговори селянинът от Тюна и Емил го сви стомахът, като чу това. Да изстискаш от татко триста крони беше толкова трудно, колкото да ги изстискаш от камък, туй беше ясно.

„Но все пак ще опитам“, помисли Емил, защото се славеше като най-упоритото хлапе в цяла Лъонеберя и в цял Смоланд. И веднага хукна из гъмжилото, за да намери на бърза ръка баща си. Тичаше насам и натам, тревогата му растеше, дърпаше и буташе най-различни селяни, които мислеше за татко си, защото отзад приличаха на него. Но като ги обърнеше, винаги се оказваше някой абсолютно непознат селянин от Съодра Ви, или от Локневи, а не Антон Свенсон от Катхулт в Лъонеберя.

Но да не мислите, че Емил се е отказал! Сред пазара стърчеше малка мачта за знаме и хоп! Емил се покатери до върха ѝ, та всички да могат да го видят, и викна колкото му глас държеше:

— Някой да познава това момченце... защото татко му се е загубил!

Веднага забеляза, че нещо стана долу под него в бъркотията от селяни, крави и коне. Сякаш в навалицата се образува улей, някой се спусна с голяма скорост към мачтата и това не беше друг, а татко му.

Антон Свенсон обрули сина си от мачтата, както се брулят ябълки от дървото, и го хвана за ухото.

— Ужасно хлапе! — викна той, — Къде беше досега? Вечно ли трябва да се запилееш нанякъде?

Емил нямаше време да възрази.

— Ела — каза той, — трябва да видиш един кон.

Е, таткото на Емил наистина видя коня, но той вече беше продаден! Представете си само какъв ужас, Емил и татко му пристигнаха точно навреме, за да видят как търговецът на коне от Молила отвори кесията си, извади три банкноти по сто и ги пхна в ръката на селянина от Тюна. Емил се разплака.

— Нали е кротък конят? — попита търговецът.

— Да, да, много е кротък — отговори селянинът от Тюна. Но като го казваше, гледаше встрани и сякаш си мислеше за нещо друго.

— Виждам, че още не е подкован — продължи търговецът на коне. — Трябва да се погрижа за това преди да тръгна да се прибирам.

Емил стоеше и плачеше, а на таткото му дожаля за нещастното му момченце.

— Хайде, не плачи, Емиле — подхвана той, а после кимна решително. — Ще ти купя цяла връзка захарни петлета, пък да става каквото ще!

И той поведе Емил към онази страна, където седяха всичките сладкишени лелки и му купи за две петачета захарни петлета.

После срещна друг селянин от Лъонеберя, заприказва се с него и забрави Емил. А Емил стоеше там, устата му пълна със захарни петлета, а очите му със сълзи и си мислеше за коня. Тогава изведнъж видя Алфред — Лина го влачеше подире си. Бедният Алфред изглеждаше доста уморен и нищо чудно — Лина го бе превела седемнайсет пъти напред и назад покрай златарския магазин и всеки път се опитваше да го вкара вътре, за да й купи годежен пръстен.

— И ако не бях се опънал с двата крака, кой знае какво щеше да стане — каза Алфред доволно. Той много се зарадва като видя Емил, разбира се! Емил побърза да му разкаже за коня и те стояха и въздишаха заедно, защото този кон никога нямаше да дойде в Катхулт. Но после Алфред купи на Емил глинена кукувичка от грънчаря, който ги продаваше.

— Това е моят пазарен дар за теб — рече Алфред и на Емил веднага му олекна мъничко там вътре, където бе заседнала цялата мъка.

— Да-да, глинени кукувици знаеш да купуваш! — роптаеше Лина. — Впрочем, кога ще дойде тази комета? Мисля, че вече й е време!

Обаче не се виждаше никаква комета, а часът беше едва дванайсет по обед, и затова тя нямаше защо да бърза.

Сега Алфред и Лина трябваше да отидат да се погрижат за Маркус и Юлан и те самите да обядват. Имаха си храна в едно сандъче в колата. Емил с

удоволствие би тръгнал с тях, но нали знаеше, че ще обядват у госпожа Петрел в дванайсет, затова се огледа за баща си.. Ако щете, вярвайте, но татко му ПАК беше изчезнал! Използувал случая да се загуби сред навалицата от продавачи и купувачи, сладкари и грънчари, кошничари и четкаджии, продавачи на балони, латернаджии и разни други панаирджийски особи.

— Никога не съм виждал човек, който толкова да се губи — мърмореше Емил. — Другият път, като идвам в града, той ще си остане у дома, защото това не се търпи повече!

Но Емил не падна духом, заради туй, че татко му се бе загубил. И друг път беше идвал в града, та горе-долу знаеше къде живее госпожа Петрел. Тя имаше хубава, малка бяла къща със стъклена веранда някъде към Стургатан. Сигурно ще я намерим, мислеше си Емил.

Госпожа Петрел беше една от най-изисканите госпожи във Вимербю, та изглеждаше малко странно, че кани семейството от Катхулт на обяд. Не ми се вярва да е било затова, че майката на Емил винаги ѝ носеше от своята вкусна наденица; човек не може да е чак толкова луд по наденици! Не, работата беше в това, че госпожа Петрел — мине се, не мине няколко време — ходеше на гощавка в Катхулт. Гощавка с череши, гощавка с раци, гощавка с баници и какви ли не други гощавки, на които се поднасяха наденици и филенца, телешки шницели и кюфтета, омлети и маринована змиорка и разни такива неща. А човек не може само току да ходи на гощавки, без и той да покани — така смяташе госпожа Петрел. „Все пак, трябва да има някаква справедливост“, казваше тя и затова реши да използва именно този пазарен ден, когато катхултци и без това бяха в града, и ги покани да дойдат в дванайсет часа — пък щеше да им поднесе претоплен пудинг с риба и компот от боровинки, така го беше намислила. А самата госпожа Петрел си хапна към единайсет часа само малко телешко филе и едно голямо парче бадемова торта, защото от рибения пудинг бе останало доста малко. Пък и на какво щеше да прилича това — тя самата да се нахвърли на пудинга, а гостите ѝ да останат гладни — не, такова нещо не би могла да понесе!

Всички седяха вече около масата на остъклената веранда, таткото на Емил, майката на Емил и малката Ида.

— Това ужасно хлапе! По-лесно ще се оправи човек с цяла шепа бълхи — защото те не изчезват толкова бързо — нареждаше таткото на Емил.

А туй се отнасяше за Емил.

Майката на Емил искаше веднага да хукне, за да търси своето момченце, макар че таткото на Емил я уверяваше, че вече бил търсил навсякъде.

Но госпожа Петрел отсече:

— Както го познавам Емил, той ще си намери пътя.

И право говореше госпожа Петрел. В същия този миг Емил вече прекриваше прага на градинската порта. Но изведнъж зърна нещо, което го накара да спре. Точно до госпожа Петрел живееше кметът на града в красива къща, заобиколена от градина и там под ябълковите дървета някакво момче крачеше насам-натам на високи кокили. Туй беше Готфрид, синът на кмета. Той видя Емил и веднага се изгърси с главата надолу в един люляков храст. Ако някога сте се опитвали да ходите на кокили, ще разберете защо. Никак не е лесно да пазиш равновесие върху такива дълги пръти, само с една малка дъсчица, където да ти стъпят краката. Но Готфрид бързо подаде носа си от храста и любопитно заразглежда Емил. Когато две малки момчета, замесени от същото тесто, се срещнат за първи път, в очите им като че ли пламва някакъв огън. Готфрид и Емил се гледаха и кротко се усмихваха.

— Бих искал да имам такава шапка като твоята — подхвана Готфрид. — Ще ми я дадеш ли на заем?

— Не — отговори Емил, — освен ако ми заемеш кокилите си.

Готфрид реши, че размяната е добра.

— Ама не вярвам, че ще можеш да ходиш с тях — каза той. — Много е трудно.

— Ще видим — заяви Емил.

Той беше по-решителен, отколкото Готфрид можеше да си представи. Като светкавица се покачи на кокилите и бързо закрета между ябълковите дървета. Обядът у госпожа Петрел бе напълно забравен.

А вътре, на остъклената веранда, семейството от Катхулт тъкмо дояждаше рибения пудинг. Туй стана на бърза ръка и после дойде време да преминат към компота от боровинки. От него поне имаше много. Насред масата стоеше огромен супник, пълен догоре.

— Хапнете си — подкани ги госпожа Петрел. — Надявам се, че имате апетит.

Самата тя нямаше особен апетит и дори не близна компота от боровинки, но затова пък непрестанно приказваше. За голямата комета говореше тя, както правеха през този ден всички хора във Вимербю.

— Много ще е страшно — вайкаше се тя, — ако някаква си комета сложи край на всичко.

— Кой знае, този компот от боровинки може да е последното нещо, което хапваме в живота си — обади се майката на Емил, а таткото на Емил побърза да подаде чинията си.

— Бих ли могъл да ви помоля за още малко — каза той. — За всеки случай!

Но преди госпожа Петрел да му сипе, стана нещо ужасно. Чу се трясък, чу се писък, нещо профуча право през големия прозорец зад гърба на госпожа Петрел и в миг на верандата се развихри фъртуна от стъкла и компот от боровинки.

— Кометата! — изпищя госпожа Петрел и се плъосна в несвяст на пода.

Но не беше никаква комета. Беше само Емил, който долетя с гръм през прозореца като същинско гюлле и падна с главата надолу право в компота от боровинки, та го разплиска навред.

Олеле, каква суматоха настана на тази веранда! Майката на Емил се вайкаше, татко му крещеше, а малката Ида ревеше. Само госпожа Петрел си кротуваше, защото лежеше в несвяст на пода.

— Бързо, тичайте в кухнята за студена вода — викна таткото на Емил. — Трябва да й наквасим челото!

Майката на Емил хукна с всички сили, а таткото на Емил хукна подире ѝ да я догони, за да станело по-бързо.

Емил се измъкна от супника с яркосиня физиономия.

— Защо винаги бързаш толкова като дойде време за ядене? — упрекна го малката Ида. Емил не отговори на въпроса ѝ.

— Готфрид беше прав — рече той. — Човек не може да се прекачи през оградата с кокили. ТОВА поне вече е доказано!

Но след туй забеляза бедната госпожа Петрел, просната на земята, и му домъчня за нея.

— Нужно ли е да се чака толкова време за малко вода?! — възкликна той. — Случаят е спешен!

Емил не губеше ума и дума. Грабна бързо супника с компота от боровинки и изля каквото беше останало право върху лицето на госпожа Петрел. И ако щете вярвайте — това помогна!

— Блоп! — каза госпожа Петрел и светкавично се изправи на крака. Ето колко полезно било да направиш МНОГО компот от боровинки, та да има и за нещастни случаи.

— Вече я излекувах — заяви Емил гордо, когато майка му и баща му дотърчаха от кухнята с вода.

Но татко му го изгледа мрачно и рече:

— Аз пък знам кой ще се лекува в дърводелската барака, когато се приберем.



Госпожа Петрел все още беше замаяна, а лицето ѝ — синьо като на Емил. Но майката на Емил, която беше пъргава и досетлива, я сложи да легне на канапето и грабна четката за дъски.

— Тук трябва да се поизчисти — заяви тя и заигра с четката, първо по госпожа Петрел, после по Емил и на края по пода на верандата. Скоро не се виждаше ни най-малка следа от компот от боровинки, освен в едното ухо на Емил. Майка му помете счупените стъкла, а татко му изтича до стъкларя за ново стъкло за прозореца и го закрепил с маджун на мястото на старото. Емил искаше да му помогне, но таткото не му позволи дори да се доближи до стъклото.

— Стой настрана! — процеди той през зъби. — Изчезвай и не се връщай, докато не стане време да си тръгваме!

Емил нямаше нищо против да изчезне. Много му се искаше да си поговори с Готфрид. Но беше гладен. Нали не получи нищо за ядене, освен една съвсем мъничка глътка компот от боровинки, която успя да си сръбне, докато без друго бе потопен в супника.

— Има ли нещо за ядене във вашата къща? — попита той Готфрид, който стоеше още до оградата на кметската градина.

— Само това да искаш! — извика Готфрид. — Татко днес навършва петдесет години и ще има угощение. Имаме толкова неща за ядене, че вратите на килерите се огъват.

— Добре! — забеляза Емил. — Бих могъл да вкуся по залък от всичко, за да ви кажа, дали не е безсолно или пресолено.

Готфрид не се замисли. Отиде в кухнята на кметската къща и се върна с куп вкусни неща в една чиния: царска наденица, кюфтета, дребни сладки, изобщо — по малко от всичко. После застанаха от двете страни на оградата, Готфрид от едната и Емил от другата, и изядоха всичко и Емил бе щастлив и доволен.

Но само докато Готфрид каза:

— Довечера ще пускаме ракети. Ще бъде най-големият фойерверк, който е имало някога във Вимербю!

В целия си жалък живот Емил не бе виждал фойерверк — такива безумия не се правеха в Льонеберя — и сега го загриза горчивата мисъл, че тук щеше да има фойерверк, който той пак нямаше да види, защото катхултци трябваше да потеглят към дома много преди да се свечери.

Емил въздъхна. Като си помислиш, какъв ужасен пазарен ден, наистина! Никакъв кон, никакъв фойерверк, само злополучия и дърводелската барака, която го чакаше у дома. Ето какво излезе от цялата работа.

Сбогува се мрачно с Готфрид и тръгна да търси Алфред, единственият му приятел и утеха, когато му ставаше тъжно.

Но къде ли беше сега Алфред? Улиците гъмжаха от народ — селяни, дошли за пазара, и жители на Вимербю — и да намериш Алфред в тази навалица не беше лесна работа. Няколко часа Емил обикаляше и търсеше и в това време направи доста много пакости, които никога не бяха записани в никаква тетрадка, тъй като никой не научи за тях. Но все пак успя да намери Алфред.

През месец октомври се мръква рано. Скоро взе да се здрачава, още малко и този пазарен ден щеше да е отминал завинаги. Селяните, които бяха дошли за пазара, вече мислеха да потеглят към къщи и човек би рекъл, че жителите на Вимербю също ще почнат да се прибират по домовете си, но те не искаха. Продължаваха да се смеят, да говорят, да викат и да шумят из улиците и всички изглеждаха особено възбудени, защото представете си само какъв ден беше това! Хем пазарен ден, хем рожден ден на кмета, а може би и последният ден на земята, ако онази комета наистина вземе да полети. Сигурно ще разберете защо жителите на Вимербю бяха в особено настроение, като се разхождаха в здрача и чакаха, а не знаеха дали очакват нещо весело, или нещо ужасно. Когато хората хем се страхуват, хем се радват, те вдигат повече врява от обикновено, и затуй сега по улиците цареше такова оживление и суетня, а вътре в къщите бе тихо и спокойно и нямаше никой освен котката или някоя и друга стара баба, която наглеждаше внуците.

Ако ви се е случвало да скитате из някой градец като Вимербю, може би именно в пазарен ден и може би именно по здрач, тогава знаете, колкото е приятно да ходиш по тесните калдъръмени улички, да надничаш през прозорците в къщичките, дето седят бабата с внуците и котката, и колко е примамливо да се промъкваш през непрогледни входи и порти и да попадаш в тъмни дворове, където селяните оставят конете и каруците си, а сега вече се черпят по една бира, преди да впрегнат колите и да потеглят всеки към своя дом.

На Емил всичко това също му се стори много забавно и примамливо. Той бързо забрави, че преди малко бе тъжен и пак се надяваше рано или късно да намери Алфред. Така и стана, но преди това намери нещо друго.

Както си вървеше по една тясна задна уличка, изведнъж дочу буйна топурдия откъм някакъв тъмен двор. Мъже проклинаха и крещяха, а някакъв кон цвилеше. Емил пъргаво се промъкна през портата, за да види какво става. И това, което видя, го накара да подскочи. В двора имаше стара ковачница, и в светлината от огнището той видя своя кон, своя малък кафяв кон, обкръжен от група мъже, всичките ядосани до пръсване. А знаете ли защо се ядосаха? Защото малкият кафяв кон не даваше да го подковат. Колкото пъти ковачът

се опитваше да му вдигне крака, той започваше да скача, да рита и да блъска като луд и мъжете политаха на всички страни. Ковачът си скубеше косите и не знаеше какво да прави.

— Много коне съм подковавал през живота си — викаше той, — но такова чудо не съм виждал.

Може би не знаете, какво значи да се подкове кон? Тогава ще ви кажа, че конете имат нужда от обуца, също както хората, иначе ще им се изтрият копитата, ще се подхлъзват, а при поледица може да им се случи нещастие. Разбира се, това не са обикновени обуца, а едни извити парчета желязо, които се заковават за копитото — с една дума: подкови, каквито сигурно сте виждали.

Но малкият кафяв кон явно беше решил, че не иска да носи подкови. Стоеше си кротко и мирно, докато никой не пипаше задния му крак, но щом ковачът протегнеше ръка и едва-едва докоснеше крака, веднага се повтаряше същият дивашки цирк като преди и конят с ритници се отскубваше, въпреки че половин дузина мъже се мъчеха да го удържат. Търговецът на коне от Молила, който беше купил коня, лека полека се разлютяваше все повече.

— Дайте да опитам аз! — каза той най-сетне и озлобено хвана единия крак на коня. Но в същия миг отнесе такъв ритник, че седна наред една локва.

— Да-да, такива ми ти работи! — обади се някакъв селянин, който стоеше отстрани и само гледаше. — Мен слушайте, този кон не може да се подкове, у дома в Тюна опитваха поне дваисет пъти.

Тогава търговецът на коне разбра, че са го измамили при покупката на коня и се озлоби още повече.

— Който иска, нека вземе тая кранта! — кресна той. — И да не ми се мярка повече пред очите!

И кой, мислите, излезе напред? Емил, разбира се!

— Мога да го взема — заяви той. Но търговецът на коне се изсмя:

— Ти ли бе, сополанко?!

Естествено, той не говореше сериозно, като каза, че ще даде коня, но тъй като там стояха толкова много хора и слушаха, трябваше да се измъкне по някакъв хитър начин и затова рече:

— Добре, наистина ще получиш коня, ако го удържиш, докато го подковем.

Всички, които стояха там, се изсмяха, та нали и те бяха опитвали и знаеха, че този кон никой не може да го удържи.

Но вие не си мислете, че Емил беше глупав. Той знаеше повече за конете, от когото и да било в цяла Лъонеберя и в цял Смоланд и когато малкият кафяв кон риташе и блъскаше и цвилеше като луд, Емил си помисли:

„Държи се точно като Лина, когато я гъделичкат.“

Това беше така, но само Емил го разбра. Малкият кон чисто и просто имаше гъдел. Затова риташе и пръхтеше и блъскаше точно като Лина, а цвилеше така лудешки, защото — също като Лина — щеше да умре от смях, щом пипнеха задните му крака — е, нали знаете какво е да те гъделичкат. Емил отиде при коня и хвана главата му с малките си, здрави ръце.

— Слушай какво ще ти кажа — започна той. — Искам да те подковат и престани да се инатиш, защото ти обещавам, че няма да те гъделичкам.

Знаете ли какво направи после Емил? Заобиколи коня, за да застане зад него, грабна пъргаво едното задно копито и го повдигна. А конят само обърна глава и кротко погледна Емил, сякаш искаше да види какво е намислил да прави. Защото, виждате ли, с копитата си конят не усеща повече, отколкото ние с ноктите си, та затова ще разберете, че там няма никакъв гъдел.

— Заповядайте! — каза Емил на ковача. — Дай подковата! Аз ще държа.

Зяпачите започнаха да шушукат помежду си и продължиха, докато Емил помогна на ковача да подкове и четирите копита на коня.

Но когато всичко свърши, търговецът на коне взе да го усуква. Добре помнеше, какво бе обещал, но не искаше да устои на обещанието си. Вместо това измъкна от кесията една банкнота от пет крони и я подаде на Емил.

— Смятам, че това е достатъчно — рече той. Но селяните наоколо много се ядосаха, защото всички държаха на думата си и бяха справедливи.

— Я не се опитвай! — викнаха те. — Момчето си заслужи коня! Трябва да му го дадеш!

Така и стана. Търговецът на коне беше богат, всички го знаеха и за да не се посрами, трябваше да устои на думата си.

— Е, триста крони не са кой знае колко — примири се той. — Вземай крантата и изчезвай!

Ех, как се зарадва Емил! Той възседна своя подкован кон и излезе през портата като същински генерал. Селяните викаха „Ура!“, а ковачът каза:

— Ей такива работи стават, когато във Вимербю има пазар!

А Емил яздеше право през гъмжилото, сияещ от радост и гордост, и в най-голямата блъсканица по улица „Стургатан“, ето ти го Алфред насреща му.

— Олеле, майчице! — възкликна той. — Какъв е пък този кон?

— Мой! — заяви Емил. — Казва се Лукас и, ако щеш вярвай, има гъдел като Лина.

В същия миг дотича Лина и дръпна Алфред за ръкава.

— Ще тръгваме — викна тя. — Господарят се залови да впряга коня.

Да, свърши се веселбата и катхултци щяха да се прибират в Лъонеберя. Но Емил държеше непременно да направи още нещо — да покаже коня си на Готфрид.

— Кажи на татко, че ще дойда след пет минути — заяви той и тръгна в галоп към къщата на кмета, а копитата чаткаха по калдъръма.

Октомврийски здрач бе се спуснал над къщата и градината на кмета, но всички прозорци светеха празнично и отвътре долитаха разговори и смях. Угощението в чест на кмета беше в разгара си.

Готфрид се разхождаше из градината. Той не обичаше гощавките. Вместо това, пак се беше качил на кокилите. Но падна презглава в люляковия храст, като видя Емил да пристига на кон.

— Чий е този кон? — попита той, щом успя да подаде нос от храста.

— Мой! — отвърна Емил. — Той е МОЙ!

Готфрид първо не искаше да повярва, но като разбра най-сетне, че е вярно, просто побесня. Как ли не беше врънkal баща си за кон — врънкаше, врънкаше от сутрин до вечер и какво му отговаряше таткото всеки път?

— Много си малък. Нито едно момче на твоята възраст не притежава кон!

Каква ужасна, ужасна лъжа! Ето го Емил, татко му сам можеше да види, ако имаше очи в главата си и ако пожелаеше да излезе и да види! Но той седи вътре на масата, обясни Готфрид на Емил, притиснат между сума глупаци, дето само ядат и пият и приказват и държат речи и сякаш никога няма да приключат.

— Просто не мога да го измъкна — въздъхна Готфрид мрачно и очите му се напълниха със сълзи.

На Емил му дожаля за Готфрид, обаче той никога не губеше присъствие на духа. Щом като кметът не можеше да дойде при коня, значи конят трябваше да отиде при кмета, чудо голямо! Трябваше само да се изкачи по стълбата, да мине през вратата, да прекоси хола и да влезе в столовата. От Готфрид не се искаше нищо друго, освен да отваря вратите.

Ако някога сте присъствували на угощение, където неочаквано се появява кон, тогава знаете, че хората се ококорват и стряскат, сякаш никога не са виждали кон. Тъй направиха и на кметовото угощение. Особено самият

кмет. Той така се сепна, че едно парче торта му заседна в кривото гърло и не можа да изрече нито дума в своя защита, когато Готфрид му кресна:

— А сега какво ще кажеш? Видя ли, че някои си имат коне!

Всъщност всички гости много се зарадваха на коня и това е съвсем естествено, защото конете са приятни животни, нали? Всички искаха да помилват Лукас. Емил седеше на гърба му и се усмихваше доволно. Той нямаше нищо против да милват коня му.

Но, не щеш ли, пристигна един стар майор, който държеше непременно да покаже колко много разбира от коне. Искаше му се да щипне задните крака на Лукас. Ох, ох, ох, нали не знаеше какъв гъдел има този Лукас!

Кметът едва бе изкашлял парчето торта от кривото гърло и смяташе да каже някоя и друга дума на Готфрид, но тъкмо тогава майорът взе, че щипна единия заден крак на Лукас. Мигновено във въздуха се вдигнаха две копита, пернаха една малка масичка, която стоеше наблизко, и внезапно голямата сметанова торта полетя косо през стаята и с плясък се лепна върху лицето на кмета.

— Блоп! — рече кметът.

Колкото и чудно да изглежда, всички избухнаха в гръмък смях — нищо друго не им дойде наум. Само кметицата не посмя да се засмее. Тя се втурна разтревожена към кмета с тортената лопатка в ръка. Трябваше незабавно да започне разкопките, та нещастният й мъж да има поне две дупки за очите. Иначе нямаше да вижда какво става на угощението по случай рождения си ден.

А Емил внезапно се сети, че ще си тръгва за Лъонеберя и бързо насочи коня към вратата. Готфрид хукна подире му, защото и без друго не можеше да говори с татко си, както беше целият покрит със сметана. Освен това, Готфрид просто не можеше да се откъсне от Лукас.

Емил го чакаше до оградата, за да се сбогува.

— Колко си щастлив! — възкликна Готфрид и помилва Лукас за последен път.

— Вярно е — отговори Емил. Готфрид въздъхна.

— Но ние поне ще си имаме фойерверк — добави той, сякаш искаше да се утеши. — Чудесна работа!

Той показва на Емил всичките фишеци, приготвени на масата в беседката с люляците, и изведнъж нещо щракна в главата на Емил. Той бързаше наистина, но през целия си жалък живот не бе видял нито един фойерверк.

— Бих могъл да гръмна един за проба — рече той. — За да сте сигурни, че има живот в тях и не са изветрели.

Готфрид почти не се замисли. Взе един фишек от купчината.

— Добре, ама само тази малка „бълха“ — каза той.

Емил кимна и слезе от коня.

— Да, само тази малка бълха. Дай ми кибрит!

Веднага го получи. И — фшт! фшт! — заподскача малката блестяща „бълха“ — как да няма живот в нея! Ха насам, ха натам скачаше тя и накрая скочи обратно върху масата и се закрати между останалите фишеци. Предполагам, че не ѝ се е стояло сама. Но нито Емил, нито Готфрид забелязаха какво стана, защото изведнъж чуха зад гърба си силни крясъци. Беше кметът, който излезе тичешком на терасата и искаше да си поговори с тях. Махнал бе почти всичката сметана, само мустаците му все още се белееха в октомврийския здрач.

А по улиците на Вимербю хората все още се разхождаха, смееха се, свиркаха и викаха, и не знаеха дали очакват нещо весело, или нещо страхотно.

И ето, че то дойде! Дойде онова страхотно, което бяха очаквали с прикрита тръпка на ужас в душата си. Внезапно цялото небе над къщата на кмета изригна в пламъци. Внезапно цялото пространство се изпълни с нажежени съскащи змии, искрящи кълба и бликащ огън, и всичко това гърмеше, пукаше и бумтеше, съскаше, цвъркаше и свистеше, и изобщо се държеше така страхотно, че бедните жители на Вимербю пребледняха от ужас.

— Кометата! — развикаха се те. — Помощ, ще мрем!

И настана такава врява и олелия, каквато в този град никога не бе се чувала. Защото всички повярваха, че е настъпил последният им час.

Горките хора, нищо чудно, че пицяха и припадаха на големи купчини по улиците. Само госпожа Петрел си седеше съвършено спокойна на остъклената веранда и гледаше как навън се носят огнените кълба.

— Вече не вярвам в никаква комета — обърна се тя към котката. — Бас държа, че това е някой от подвизите на Емил.

И този път госпожа Петрел позна. Естествено, Емил и неговата малка бълха бяха вдигнали във въздуха целия празничен фойерверк наведнъж.

Добре че кметът излезе тъкмо навреме, иначе нямаше да види дори следа от хубавия фойерверк, предназначен за него. А сега стоеше сред най-страшната пукотевица и едва смогваше да отскочи встрани, колкото пъти край ушите му профучаваше някое огнено кълбо. Емил и Готфрид решиха, че му е забавно, защото при всеки подскок издаваше весели кратки писъци. Едва когато една ракета изсвистя право в левия му крачол, той явно се ядоса — иначе не би надал такъв колосален рев, пък и продължи настойчиво да вие,

докато притича до бърчвата за дъждовна вода под улука и като бесен потопа крака си в нея. Но така не бива да се прави с ракети, защото всеки знае, че тогава угасват и той трябваше да се сети за това.

— Най-сетне видях какво е фойерверк — обади се Емил, докато лежаха и се криеха заедно с Готфрид зад бараката за дърва.

— Да, сега наистина вече си видял фойерверк — отговори му Готфрид.

После млъкнаха и зачакаха. А, нищо особено — само да престане кметът да бръмчи из градината като огромен разярен стършел.

Малко по-късно, когато катхултци потеглиха към Льонеберя, всички слънца и огнени кълба отдавна бяха угаснали. Само звездите светеха над боровите върхари. Мрачна бе гората, мрачен беше пътят, но на Емил му бе весело и той си пееше в мрака, възседнал своя кон:

Хей хоп, татко мой,  
този кон е от сой,  
какъв гръб, какъв крак  
и какъв е юнак!

А татко му седеше в каруцата с юздите в ръце, много доволен от своя Емил. Е, не може да се отрече, че момчето едва не изплаши до смърт госпожа Петрел и цял Вимербю с разните си пакости и кометщини, но нали им набави кон съвсем безплатно? Туй беше по-важно от всичко останало. „В цяла Льонеберя няма друго такова момче и този път дърводелската барака ще му се размине“, мислеше си таткото на Емил.

Впрочем той беше в разкошно настроение — може би, защото точно преди да тръгне, срещна някакъв стар познат, който го почерпи с няколко бутилки чудесна бира от Вимербю. Таткото на Емил обикновено не пиеше бира, о не, не беше такъв човекът, но след като го черпеха и то съвсем безплатно, какво можеше да направи?

Таткото на Емил плесна весело с камшика и се провикна:

— Ето, идва любезният стопанин на Катхулт... забележи-и-ителен човек!

— Охо, аха! — рече майката на Емил. — Добре, че няма всеки ден пазар. Е, колко ще е хубаво, като се приберем!

В скута ѝ спеше малката Ида, стиснала в ръка своя пазарен дар — малка порцеланова кошничка, пълна с порцеланови рози. На нея пишеше „Спомен от Вимербю“.



На задната седалка спеше Лина, облегната върху ръката на Алфред. А ръката на Алфред също бе „заспала“, защото Лина отдавна я притискаше, но самият той беше съвсем буден и в много добро настроение, също като господаря си, и каза на Емил, който яздеше до него:

— Утре цял ден ще караме тор, колко ще е весело.

— Утре цял ден ще яздя коня си — възрази Емил. — Цял ден. Това ще е весело.

И в същия миг каруцата сви в последния завой и те видяха светлината от кухненския прозорец на Катхулт, където Кроса-Мая ги чакаше с вечерята.

Сега може би си мислите, че Емил е престанал със своите пакости само защото вече си имаше кон, но за съжаление не стана така. Два дни под ред той яздеше Лукас, обаче още на третия ден — значи на 3 ноември — беше готов да започне всичко отначало. Познайте какво направи тогава... хо-хо-хо, какъв смях ме напушва, като се сетя! Случи се, че именно този ден Емил ... не, стоп! СТОП! Нали обещах на майката на Емил никога да не разкажа какво направи той на 3 ноември, защото именно след този номер жителите на Лъонеберя събраха онези пари (сещате ли се), и предложиха да изпратят Емил в Америка. Майката на Емил не искаше да си спомня за това, дори не го записа в синята тетрадка, защо тогава да го разправам аз? Но вместо това ще узнаете какво измъдри Емил на втория ден на Коледа същата година.

ПОНЕДЕЛНИК, 26 ДЕКЕМВРИ,

КОГАТО ЕМИЛ УСТРОИ ГОЛЯМОТО ОПУСТОШЕНИЕ В КАТХУЛТ

И ХВАНА КОМАНДОРШАТА ВЪВ ВЪЛЧАТА ЯМА

Преди да дойде Коледа трябваше да отмине начумерената, дъждовна и мрачна есен, а тя никъде не е кой знае колко весела. Не беше весела и в Катхулт. Алфред вървеше подир воловете в поройния дъжд и ореше каменистите ниви, а в браздата зад него подтичваше Емил. Той помагаше на Алфред да вика по воловете, които бяха лениви, държаха се невъзможно и просто не разбираха защо изобщо трябва да се оре. Но нали се мръкваше много рано, та Алфред разпрегна и всички се повлякоха към къщи, Алфред и Емил, и воловете. После Алфред и Емил влязоха в кухнята с големи буци пръст по ботушите си, от което Лина щеше да се пръсне от яд, защото си пазеше току-що изтърканите дъски.

— Ужасно е дребнава — каза Алфред. — Който се ожени за нея, бял ден няма да види в живота си.

— И това сигурно ще си ти — отговори му Емил.

Алфред млъкна и се замисли.

— Не, знаеш ли, сигурно няма да съм аз — продума той най-сетне. — Просто не смея. Ама не смея и да ѝ го кажа.

— Искаш ли аз да ѝ го кажа? — предложи Емил, който беше безстрашен и храбър колкото си иска, но Алфред не искаше.

— Такова нещо трябва да се каже внимателно — рече той, — за да не се засегне.

Алфред дълго се чуди как най-внимателно би могъл да каже на Лина, че не иска да се ожени за нея, но не можа да измисли подходящ начин.

Есенният мрак тежеше над Катхулт. Още към три часа след обяд трябваше да запалят газената лампа в кухнята и после се събираха там и всеки си гледаше работата. Майката на Емил въртеше чекръка и предеше тънка бяла прежда за чорапи на Емил и Ида. Лина чепкаше вълна и Кроса-Мая ѝ помагаше от време-навреме. Таткото на Емил изкърпваше обувката и по този начин пестеше много пари, които иначе би взел селският обувар. Алфред не искаше да остане по-назад и си кърпеше чорапите. Те вечно имаха големи дупки на палците и петите, но Алфред на бърза ръка ги съшиваше. Лина с удоволствие би му помогнала, но Алфред не ѝ позволяваше.

— Знаеш ли, тогава вече няма отърване — обясняваше той на Емил. — Колкото и внимателно да ѝ го кажа, нищо няма да помогне.

Емил и Ида най-често седяха под масата и си играеха с котката. Веднъж Емил се опита да убеди Ида, че котката всъщност е вълк, а когато тя не искаше да му повярва, той нададе такъв вълчи вой, че всички в кухнята подскочиха. Майка му го попита какво означава този вой, а Емил отговори:

— Тук под масата има вълк!

Кроса-Мая веднага започна да разказва за вълци, а Емил и Ида радостно изпълзяха отдолу, за да я слушат. Те знаеха, че сега щеше да последва нещо много страшно, защото Кроса-Мая разправяше само страхотии. Ако не бяха истории за убийци и крадци, за призраци и таласъми, тогава бяха за жестоки главорези, ужасни пожари, страхотни нещастия, смъртоносни болести и чудовищни животни. Като вълците, например.

— Когато бях малка — подхвана Кроса-Мая, — тук в Смоланд имаше много вълци, много нещо!

— А после дошъл за щастие Карл XII и ги изтребил — добави Лина.

Ех, как се разлюти Кроса-Мая — вярно, че беше стара, ама не чак толкова стара колкото я изкара Лина.

— Говориш сякаш нямаш ум в главата си! — викна Кроса-Мая и не искаше да разказва повече. Но Емил взе да ѝ се умилква и тя най-сетне се

смили и заразправя страшни ужасии за вълци и как копаели вълчи ями и ловели в тях вълци, когато тя била малка.

— Значи Карл XII не е имало нужда да идва — обади се Лина, но веднага си замълча. Обаче беше късно. Кроса-Мая пак се ядоса и нищо чудно! Защото трябва да знаете, че Карл XII е бил шведски крал преди стотици години, а Кроса-Мая наистина не беше чак толкова стара и древна.

Но Емил ѝ се примоли и тогава тя заразправя за вълколаците, които били най-страшните вълци и излизали на лов само при пълнолуние. Вълколаците знаели да говорят, каза Кроса-Мая, защото не били обикновени вълци, а нещо средно между вълк и човек и затова били най-опасните чудовища. Ако срещнеш такъв вълколак на лунна светлина, можеш направо да се простиш с живота, тъй като по-лоши зверове от тях нямало. И затуй хората би трябвало да си седят у дома в лунни нощи, рече Кроса-Мая и стрелна Лина с остър поглед.

— Но Карл XII... — започна Лина. В същия миг Кроса-Мая тръшна чепкалата на земята и каза, че сега щяла да си върви, защото се чувствувала много стара и уморена.

Вечерта, когато Емил и Ида си легнаха в своите креватчета в спалнята, отново започнаха да си говорят за вълците.

— Добре, че сега вече ги няма — въздъхна Ида.

— Няма ли?! — сопна се Емил. — Ти откъде знаеш, щом като нямаме вълча яма, в която да се хващат!

Той лежа дълго буден и си мислеше и колкото повече мислеше, толкова повече се убеждаваше, че само да имаха вълча яма, сигурно в нея щеше да се хване вълк. И какъвто си беше пъргав, още на другата сутрин започна да копае вълча яма в прохода между дърводелската барака и склада за храна. Това беше мястото, където лятно време растеше толкова много коприва, но сега тя лежеше на земята черна и повяхнала.

Да изкопаеш вълча яма отнема доста дълго време, нали трябва да е дълбока, та вълкът да не може да излезе, след като веднъж е влязъл. Алфред помагаше на Емил и от време-навреме изхвърляше по някоя лопата пръст, но въпреки това капанът бе готов едва къде Коледа.

— Няма значение — казваше Алфред. — Вълците и без това излизат от гората чак през зимата, когато стане студено и изгладнеят.

Малката Ида потрепера като си представи изгладнелите вълци в гората, които щяха да се примъкнат в някоя студена зимна нощ и да завият около стопанството. Но Емил никак не трепереше. Той гледаше Алфред с блестящи очи и се радваше на вълка, който щеше да се хване в неговия капан.

— Сега остава само да го покрием с пръчки и клонки, та вълкът да не види, че там има яма — рече той доволно и Алфред беше на същото мнение.

— Точно така! Всяко нещо си има цаката! — казваше Столе-Йоке и си пощеше, възките с палците на краката!

В Лъонеберя имаше такава поговорка, но именно Алфред не трябваше да я повтаря, защото Столе-Йоке беше неговият собствен дядо, който живееше в приюта за бедняци в Лъонеберя, а човек не бива да се присмива на дядо си. Всъщност Алфред не искаше да му се подиграе, и през ум дори не му минаваше! Просто си говореше, както говореха всички.

Сега трябваше само да дочакат вълчата зима и тя наистина дойде. Точно преди Коледа сви страшен студ и заваля такъв сняг, че да не му се нарадваш! Валеше над цял Катхулт и над цяла Лъонеберя, и над цял Смоланд, докато всичко заедно заприлича на огромна пряспа. Коловете на оградите едва-едва се подаваха от снега, колкото човек да разпознае къде минават пътищата. А че между бараката, дето служеше за килер, и дърводелската барака се криеше капан за вълци, това не би могло да забележи никое животинско око. Снегът се стелеше над него мек, бял и равен като килим и Емил всяка вечер се молеше дано не се счупят прътите и клонките, преди да дойде вълкът и да тупне вътре.

Всички в Катхулт си имаха много работа, защото там се подготвяха за Коледа както си му беше редът. Първо идваше голямото коледно чистене. Лина и Кроса-Мая лежаха върху заледеното мостче над Катхултския поток и плакнеха прането, а Лина плачеше и духаше пръстите си, които я боляха, защото кожата и ноктите ѝ се бяха напукали. После заколваха голямото коледно прасе, а след туй според Лина в кухнята не оставаше място за хората от всичките наденици, луканки, и лебервурсти, и метвурсти, и кървавици, които се блъскаха там с шунките и пачите, и филетата, и какво ли не още. За Коледа трябваше непременно да има и хвойнова бира. Майката на Емил я приготвяваше в голямото буре в бараката. А сетне печаха толкова видове хляб, та да ти настръхне косата: погачи и млечни питки, и ръжени хлебчета, и симици, и обикновен пшеничен хляб, а освен това меденки и едни особени малки вкусни кравайчета, и целувки, и маслени бисквити и просто не е възможно да се изброи всичко. И после, естествено, идваше ред на свещите — тях също трябваше да приготвят сами. Майката на Емил и Лина прекараха почти цяла нощ да леят свещи — големи свещи и малки свещи, и разклонени свещи, защото щяха да правят истинско коледно празненство. Алфред и Емил впрегнаха Лукас в дърварската шейна и потеглиха към гората за елха, а таткото на Емил отиде в хамбара и изрови няколко снопа ечемик, които беше скрил за врабците.

— Това е същинска лудост — роптаеше той, — ама нали и врабците трябва да разберат кога е Коледа.

Беше обаче необходимо да се помисли и за някои други, на които също им се искаше да разберат, че е Коледа: всички сиромаси в приюта! Вие сигурно не знаете какво са сиромаси, нито пък какво е приют за бедни и трябва само да се радвате, че не знаете. Приют за бедни беше нещо, което съществуваше едно време и ако трябва да го опиша подробно, сигурно ще излезе много поужасяващо от всичките страхотии на Кроса-Мая за убийци, таласъми и диви зверове. Представете си малка западна колиба с една-две стаички, и цялата тази колиба пълна с бедни, съсипани старци, които живеят там, потънали в мръсотия, въшки, глад и нищета и тогава ще разберете какво са сиромаси и какво е приют за бедни. Приютът в Лъонеберя не беше по-лош от други, но все пак е ужасно да попаднеш на такова място, когато остарееш и вече не можеш да се грижиш сам за себе си.

— Горкият ми дядо — казваше Алфред, — никак не му е весел животът. И все пак би могло да се понася, ако Командоршата не беше такава вещица.

Командоршата управляваше приюта. Всъщност и тя беше от сиромасите, но като най-едра, най-силна и най-злобна, бяха ѝ възложили да се разпорежда в приюта, което никога не би се случило, ако Емил беше пораснал и станал председател на общинския съвет. Но, за съжаление, той все още беше малко момче и не можеше да стори нищо на Командоршата. Дядото на Алфред се страхуваше от нея и всички останали бедняци — също.

— Разбираш ли, тя се държи като ревящ лъв сред стадо овце — казваше Столе-Йоке. На стари години Йоке бе станал особен и говореше, сякаш чете от библията, но иначе беше добряк и Алфред много обичаше своя дядо.

Сиромасите от приюта почти никога не успяваха да се наситят като хората и туй наистина беше ужасен позор, твърдеше майката на Емил.

— Клетите нещастници, и те трябва да получат нещо за Коледа — заяви тя. По тази причина, два-три дни преди Коледа, хората видяха как Емил и Ида крачат по заснежения път към приюта, подхванали от двете страни една голяма кошница. В нея майката на Емил бе сложила какви ли не вкусни неща, парчета от всички видове наденици и салами, от пачата, шунката, имаш погачи и кървавица, сусамени кифли и меденки, и свещи, и една кутийка емфие за Столе-Йоке.

Само този, който е гладувал дълго време, може да разбере колко много се зарадваха сиромасите от приюта, когато Емил и Ида влязоха при тях със своята кошница. Всички искаха веднага да започнат да ядат — Столе-Йоке и Кале Спатията, и Юхан Стотинката, и Лудия Никлас, и Фия Хитрушата, и Малката Клосан, и баба Виберг, и Салия-Амалия и както се казваха всички останали. Но Командоршата викна:

— Не преди Бъдни вечер — това да ви е ясно!

И никой не посмя да възрази.

Емил и Ида се прибраха и после дойде Бъдни вечер. Тогава в Катхулт стана много весело и на първия ден на Коледа — също. Отидоха на коледната служба в Лъонеберя и Емил сияеше от радост, докато се возеше в голямата шейна, защото Лукас и Маркус тичаха така, че снегът се пръскаше около копитата им, и оставиха всички други шейни далеч зад себе си.

Докато траеше службата Емил седя тихо и мирно и изобщо се държа толкова прилично, че майка му записа в синята тетрадка:

„Тува Мумче всъщност е дубро и не прави Пакусти пуне на гулеми Празнитси!“

Емил се държа също така смирено през целия първи коледен ден. Двамата с Ида си играеха кротко с коледните подаръци и над Катхулт цареше благодатен покой.

Но сетне настъпи вторият ден на Коледа, а тогава таткото и майката на Емил бяха канени на коледна гощавка в стопанството Скорпхулт, което се намираше чак на другия край на общината. Нали всички в Лъонеберя познаваха Емил и затуй децата не бяха канени.

— На мен ми е все едно — заяви Емил, — но за хората от Скорпхулт ще е неприятно. Нали по този начин тези нещастници никога няма да се запознаят с мен!

— Да, нито пък с мен — добави Ида. Естествено, родителите смятаха да оставят Лина у дома да пази децата, но още рано сутринта тя се разхленчи, че искала непременно да отиде на гости у майка си, която живееше в една колиба близо до Скорпхулт. Лина сигурно си беше направила сметката колко ще ѝ е лесно да пътува с шейната, която и без друго отива в тази посока.

— Хайде, аз ще наглеждам децата — предложи Алфред. — Нали има храна, пък ще гледам да не напипат кибрита или нещо друго.

— Добре, ама ти си знаеш какви ги върши Емил — предупреди го таткото на Емил и втренчи мрачен поглед пред себе си, но майката на Емил веднага се обади:

— Емил е добро момченце. Поне на Коледа няма да прави пакости. Стига си ревала, Лина, ще те вземем!

Така и стана.

Алфред, Емил и Ида застанаха на кухненския прозорец и гледаха как шейната се спусна по хълма, а когато престана да се вижда, Емил щастливо заподскача.

— Ура! Сега ще стане весело! — извика той. Но в същия миг Ида посочи с тъничкия си показалец към пътя.

— Я гледайте, там идва Столе-Йоке! — каза тя.

— Наистина! — учуди се Алфред. — Сега пък какво ли е станало?

Работата бе там, че Столе-Йоке не биваше да излиза от приюта. Нали не беше съвсем наред с главата, та вечно се губеше. Така поне твърдеше Командоршата.

— Той не може да се оправи ни насам, ни натам — казваше тя. — А пък аз нямам време да тичам да го търся, като се запилее нанякъде.

Но Йоке все пак стигаше до Катхулт и сега се носеше по пътя като съсухрено кожено парцалче, с развята бяла коса, а малко по-късно влезе през кухненската врата, хлипайки и потънал в сълзи.

— Не получихме никаква кървавица — изхълца той. — И никакъв салам. Командоршата си прибра всичко.

После не можа да каже нищо повече, защото се заливаше от плач.

Тогава Емил се ядоса, ама така страшно се ядоса, че Алфред и Ида просто не смееха да го погледнат. В очите му проблясна някакъв див пламък и той грабна една порцеланова съдинка от масата.

— Да му мисли Командоршата! — кресна той и запрати съдинката по стената, та парчетата се разлетяха като виелица. — Дайте ми пушкътъ!

Алфред наистина се изплаши.

— Моля ти се, по-спокойно — каза той. — Вредно е да се ядосва човек толкова много.

После Алфред взе да милва и утешава нещастния си дядо и го попита защо Командоршата е направила такова ужасно нещо, но Йоке само повтаряше:

— Не получихме никаква кървавица. И никакъв салам. И аз не си получих емфието-о-о — хлипаше той.

Тогава Ида отново посочи към пътя.

— Гледайте, там идва Малката Клосан — провикна се тя.

— За да ме прибере — рече Йоке и целият се разтрепера.

Малката Клосан беше дребна, пъргава баба от бедняшкия приют и Командоршата я пращаше в Катхулт колкото пъти Йоке изчезнеше. Той най-често отиваше там, защото нали там живееше Алфред, пък и майката на Емил, която беше толкова мила с бедните.

От Малката Клосан научиха как станало всичко. Командоршата скрила храната в един шкаф на тавана, където по това време на годината било студено и подходящо. Но когато отишла на Бъдни вечер да извади нещата от склада, липсвала една мъничка, жалка наденица и Командоршата просто се разбесняла.

— Като ревящ лъв сред стадо овце — допълни Столе-Йоке и Малката Клосан се съгласи с него. Олеле, каква врява дигнала Командоршата за тази наденичка и държала на всяка цена да спипа грешника, който я бил откраднал.

— Защото на Бъдни вечер ще стане такова нещо, че ангелите небесни ще се разплачат! — заявила тя. И наистина така станало, увери ги Малката Клосан. Защото никой не искал да признае, че е взел наденицата, колкото и да се карала и да крещяла Командоршата. Някои дори смятали, че Командоршата е измислила цялата история, за да вземе всички вкусни неща за себе си, но така или иначе, на Бъдни вечер наистина било толкова тъжно, че ангелите небесни биха се разплакали, завърши Малката Клосан. Командоршата седяла цял ден в таванската си стаичка, със запалени свещи наредени по масата, и се тъпчела с наденици и кървавица, и шунка, и сусамени кравайчета, докато едва не се пръснала, тази дебела мечка, а долу край стените седали всички останали и плачели, защото хапнали само малко солена скумрия, въпреки че било Бъдни вечер.

Същото станало и на самата Коледа. Командоршата се заклела още веднъж, че никой няма да получи дори половин парченце кървавица, докато не се яви крадецът на наденицата да си признае, и докато чакала да стане това, тя седяла горе в стаята си и непрестанно ядяла и не говорела с никого. Малката Клосан ходела да наднича през ключалката горе-долу през един час и видяла как всичките лакомства, които изпратила майката на Емил, малко по малко изчезнали в огромната уста на Командоршата. Но сега сигурно се е изплашила, че Столе-Йоке е отишъл в Катхулт, за да я обади, защото казала на Малката Клосан на всяка цена да го прибере незабавно.

— И затуй ще е най-добре да си вървим веднага, Йоке — завърши Малката Клосан.

— Да, дядо — рече Алфред. — Тежко на този, който е беден!

Емил не продума. Той седеше на сандъка за дърва и скърцаше със зъби. Дълго след като Йоке и Малката Клосан вече не се виждаха, той още седеше там и личеше че усилено размишлява. Най-сетне удари с юмрук по сандъка и каза:

— Някой ще устрои голямо угощение!

— Кой? — попита Ида.



Емил блъсна още веднъж с юмрук по сандъка.

— Аз! — заяви той. И после им разказа какво ще направи. Такава гощавка, че да се разчуе, защото искал всички сиромаси от приюта на Льонеберя да дойдат в Катхулт и то начаса!

— Слушай, Емиле — обади се малката Ида плахо, — сигурен ли си, че това не е пакост?

Алфред също се разтревожи и реши, че може би все пак е пакост, но Емил ги увери, че съвсем не е. Това било добро дело, на което ангелите небесни щели да ръкопляскаат точно толкова, колкото преди това плакали заради мизерната Коледа в бедняшкия приют.

— А и мама ще се зарадва — довърши Емил.

— Ами татко? — възрази Ида.

— Хм! — рече Емил. — Но така или иначе не е пакост.

После помълча и пак се замисли.

— Ама как да ги измъкна от бърлогата на лъва... това ще е най-трудното — каза той. — Хайде, да вървим и да опитаме!

По това време Командоршата беше изплюскала всички наденици, салами и кървавици, шунката и пачата, всички сусамени кравайчета и меденките до една, а освен това бе изсмъркала и цялото емфие на Столе-Йоке. Сега си седеше в таванската стаичка в много мрачно настроение, както се случва, когато човек е направил нещо непочтено, и на всичко отгоре е преял с кървавица. Не й се слизаше долу при другите, защото те само въздишаха, гледаха я накриво и не й продумваха.

Но както си седеше Командоршата в мрачно настроение, изведнъж чу, че някой хлопа на външната врата и забърза по таванската стълба, за да види кой идва.

На прага стоеше Емил. Емил от Катхулт. И Командоршата много се смути, като си представи, че Столе-Йоке или Малката Клосан може да са избъбрили всичко и Емил е дошъл заради това.

Но малкият Емил само се поклони учтиво и каза:

— Дали не съм си забравил тук джобното ножче, когато идвах напоследък?

Я вижте, какъв беше хитър, наш Емил! Джобното ножче лежеше мирно и тихо в собствения му джоб, но нали му трябваше някакво извинение, за да дойде в приюта и затова каза тъй.

Командоршата го увери, че не били виждали никакво ножче.

А Емил продължи:

— Усладиха ли ви се надениците? И пачата и всичко останало?

Командоршата сведе очи и се загледа упорито в широките си стъпала.

— Естествено, естествено — забъбри тя, — да, стопанката на Катхулт си знае, от какво има нужда сиромашът. Поздрави я най-сърдечно!

И тогава Емил каза онова, което беше дошъл да каже, но той го спомена ей тъй, мимоходом, сякаш не беше никак важно.

— Мама и татко са на гощавка в Скорпхулт — рече той.

Командоршата изведнъж се оживи:

— Значи днес имало гощавка в Скорпхулт — а пък аз да не знам!

Не, защото иначе отдавна да си там, помисли си Емил. Както всички в Лъонеберя и той знаеше, че ако някъде имаше угощение, не минаваше много време и Командоршата влизаше през кухненската врата — то ставаше като по часовник. И просто не можеха да се отърват от нея, докато не опита поне от баницата. Тя би минала през огън и вода, за да я почерпят с баница. И ако някога сте ходили на угощение в Лъонеберя, ще знаете еднакво добре като Командоршата, че в такива случаи на масата стоят дълги редици от баници в лъснати бакърени тави, които гостите са донесли като подарък или „дарение“, както казват в Лъонеберя.

— Седемнайсет баници — заяви Емил. — Какво ще кажеш, а?

Сега, каквото си е право, Емил не можеше да знае дали в Скорпхулт е имало седемнайсет баници и той всъщност не твърдеше такова нещо, защото не искаше да лъже! Само заяви много хитричко:

— Седемнайсет баници, какво ще кажеш, а?

— Какво бих могла да кажа! — възкликна Командоршата.

След това Емил си тръгна. Беше си свършил работата. Той знаеше, че до половин час Командоршата щеше да се запъти към Скорпхулт.

И в това отношение Емил наистина бе си направил вярно сметката. Той и Алфред и малката Ида дебнеха иззад един куп дърва и видяха как Командоршата излезе, загърната в най-дебелия си вълнен шал и с просешката торба под мишница, за да тръгне към Скорпхулт. Но представете си само каква вещица беше: взе, че ЗАКЛЮЧИ вратата отвън и пхна ключа в торбата! И каква стана тя? Всичките нещастни сиромаси останаха заключени като в затвор, а Командоршата вероятно смяташе, че така е редно. Нека само се опита Столе-Йоке да избяга пак — щеше да види тогава кой държи властта и че с нея шага не бива!

След туй Командоршата припна към Скорпхулт колкото й държаха дебелиите крака.

Емил отиде и дръпна вратата, да провери колко здраво е заключена. Алфред и малката Ида сториха същото — о да, заключена беше, грешка нямаше.

Всичките бедняци се струпяха край прозорците и гледаха изплашено тримата, които стояха отвън и искаха да влязат. Но Емил се провикна:

— Каня ви на гощавка в Катхулт, стига да можем да ви извадим!

Тогава от приюта прозвуча жужене, като от пчелен кошер. Та туй беше изключително събитие и голяма веселба, но в същото време — ужасна подлост и за нищо на света не можеха да измислят как да се измъкнат навън.

Сега сигурно ще питате: ами защо не са отворили някой прозорец да се прекачат през него — толкова ли щеше да е трудно? Забелязвам, че не сте чували какво се правеше едно време с вътрешните прозорци. През зимата не можеше да се отвори нито един прозорец на приюта и то само заради вътрешните прозорци. Защото те бяха здраво заковани и облепени с хартиени ивици, та вятърът да не духа и свири през пролуките.

Може би се чудите как са проветрявали? Мили деца, какви глупави въпроси задавате! Кой е казал, че в приюта изобщо са проветрявали — никой не се интересуваше от подобни смахнати неща, защото никой не копнееше за повече чист въздух от онзи, който влизаше през комина на огнището и през цепнатините в попуканите стени и подове.

Не, през прозорците нямаше да се измъкнат клетите сиромаси! Всъщност, имаше ЕДИН прозорец, който можеше да се отвори, но той беше на таванската стаичка на Командоршата, а никой старец — колкото и да е беден — няма да скочи от четири метра височина, за да отиде на угощение, защото вместо там, би отишъл право на оня свят, това поне беше сигурно.

Но Емил не се отказваше заради дреболии. Той намери една стълба, мушната зад бараката за дърва и я изправи под прозореца на Командоршата, който Малката Клосан радостно бе отворила. Алфред се изкачи по стълбата. Той беше едър и силен и като нищо пренасяше дребните мършави бедняци. Вярно, че охкаха и се вайкаха, но все пак всички излязоха и се озоваха долу. Всички, с изключение на Салия Амалия. Тя просто не смееше и не искаше. Но баба Виберг ѝ обеща да и донесе колкото може да носи храна от гощавката и Амалия се успокои.

Ако в този ден някой пътуваше по пътя към Катхулт точно по здрач, сигурно би помислил, че вижда цяла върволица сиви привидения, които куцаха, пълзяха и се задъхваха по нагорнищата към Катхулт. А те наистина приличаха на призраци с парцаливите си дрехи, нещастните бедняци, но все пак бяха весели като птички и ликуваха като деца — ех, колко отдавна не бяха ходили на коледно угощение! Освен това се радваха, като си мислеха за

Командоршата, която щеше скоро да се върне и да завари приюта празен, с една единствена беднячка в него.

— Хи-хи, така й се пада — кикотеше се Юхан Стотинката, — хи-хи, ще си остане без бедняци, пък да види тогава, дали ще й е хубаво!

Всички се разсмяха доволно. Но като влязоха в коледно украсената кухня на Катхулт и Емил запали пет големи разклонени свещи, чиито пламъци се отразяваха в излъсканите бакърени съдове по стените, и всичко светна и заблестя, тогава те се смълчаха, а Столе-Йоке помисли, че е попаднал в рая.

— Ето, тук има светлина и блаженство без край — каза той и се разплака, защото Столе-Йоке си плачеше не само от мъка, а и от радост. Но тогава се обади Емил:

— А СЕГА ЩЕ ВИ НАГОСТЯ!

И каква гощавка стана! Емил и Алфред и малката Ида си помагаха да носят от килера, колкото можеха да държат. А сега искам да узнаете какво имаше върху кухненската маса на Катхулт, след като тримата престанаха да носят.

Там имаше:

Една чиния кървавица

Една чиния свински наденички

Една чиния пача

Една чиния лебервурст

Една чиния метвурст

Една чиния кюфтета

Една чиния телешки котлети

Една чиния свинско филе

Една чиния булгурен салам

Една чиния картофени бухти

Една чиния маринована скумрия

Една чиния пастърма

Една чиния желиран език

Една чиния шницели

Един поднос с голямата коледна шунка

Един поднос с голямата коледна пита кашкавал

Един поднос с погачи  
Един поднос с кифли  
Един поднос с ръжени хлебчета  
Едно буренце хвойнова бира  
Една кана мляко  
Един супник, пълен със сутляш  
Една тава баница  
Една купа захаросани сини сливи  
Една тава с ябълкова пита  
Една купа разбита сметана  
Една купа сладко от ягоди  
Една купа захаросани круши и  
Едно цяло печено прасенце, гарнирано с какво ли не.

Мисля, че това беше всичко. Не може да съм забравила повече от три, най-много четири неща — хайде, в краен случай да речем пет, но иначе смятам, че изброих всичко.

И те седяха около масата, всичките съсухрени сиромаси от бедняшкия приют в Лъонеберя, седяха много търпеливо и чакаха, но след всяка чиния или поднос, които се донасяха, очите им все повече овлажняваха.

Най-сетне Емил каза:

— Заповядайте, яжте до насита!

И те започнаха да ядат, честна дума, така се разядоха, че нищо друго не се чуваше!

Алфред и Емил, и малката Ида също седнаха да ядат. Но Ида не можа да преглътне повече от две кюфтета, защото се замисли. Отново започна да се пита, дали все пак това не беше пакост. Внезапно си спомни, че утре — олеле! — утре, на третия ден на Коледа в Катхулт бяха канени всички роднини от Ингаторп! А ето, че цялото ядене изчезваше безвъзвратно! Тя се заслуша как всички около масата хрускаха, хрупкаха, мляскаха и сърбаха. Звучеше, сякаш глутница диви зверове са се нахвърлили върху тавите, подносителите и чиниите. Малката Ида разбираше, че по този начин ядат само много изгладнели хора, но въпреки това ѝ стана страшно. Тя дръпна Емил за ръкава и му пошушна на ухото, за да не чуе никой друг.

— Сигурен ли си, че туй не е пакост? Помисли, защото утре ще дойдат всички от Ингаторп!

— Те са достатъчно дебели — отговори Емил спокойно. — Не е ли по-добре храната да отиде там, където ще има полза от нея?

Но той все пак се поразтревожи, защото както вървяха нещата, нямаше изгледи след угощението да остане дори и половин кървавица. Онова, което не влизаше в устата, тайничко се пъхаше в торби и джобове и докато се обърнаха, съдовете се изпразниха.

— Сега опустоших свинското филе — обади се Кале Спатията и набучи последното парче свинско филе.

— Аз пък опустоших Маринованата скумрия — добави Фия Хитрушата.

„Опустоших“, казваха те, а то означаваше, че са взели всичко и чинията е останала празна.

— Сега вече опустошихме всичко — заяви накрая Лудия Никлас и едва ли някога е изричал по-верни слова. Затова на туй угощение в Катхулт по-късно винаги му викаха „Голямото опустошение в Катхулт“, защото трябва да знаете, че за него се говори дълго не само в Лъонеберя, но и в околните общини.

Остана едно единствено нещо и то беше цялото печено прасенце. Стоеше си то на масата и гледаше тъжно с очи от захарна глазура.

— Олеле, това прасе ми прилича на таласъмче — каза Фия Хитрушата. — Просто не смея да го докосна!

Тя за първи път виждаше цяло печено прасенце и останалите — също. Затова сякаш изпитваха някакво уважение към това прасе и не се докосваха до него.

— Случайно да има още малко наденица? — попита Кале Спатията, след като всички чинии останаха празни. Но тогава Емил заяви, че в цял Катхулт в този час имало една единствена наденица, а тя била забучена с клечка върху неговата вълча яма. И там щяла да остане като примамка за вълка, който той отдавна чакал, та нито Кале Спатията, нито който и да било друг нямало да я получи.

Изведнъж баба Виберг нададе страшен писък.

— Салия Амалия! — викна тя. — Ето, че я забравихме!

Тя се заоглежда объркано и очите ѝ се спряха на прасето.

— Бива ли да ѝ занесем това, на Амалия? Въпреки че прилича на таласъм. Какво ще кажеш, Емиле?

— Хайде, занесете ѝ го! — въздъхна Емил. Всички бяха толкова сити, че не можеха да се помръднат, а да се довлекат пешком до приюта просто не биха били в състояние.

— Ще тръгнем с дърварската шейна — реши Емил. Така и стана. В Катхулт имаха дърварска шейна, голяма и дълга, която наричаха Влекача. На Влекача можеха да натоварят колкото си искат сиромаси, макар и в момента да бяха по-дебели от обикновено.

Беше се стъмнило, по небето блестяха звезди, освен туй имаше и пълнолуние, и пресен сняг и меко, тихо време — изобщо, прекрасна вечер за пътуване с шейна.

Емил и Алфред с общи усилия натовариха всички на Влекача.

Най-отпред седеше баба Виберг с прасето, после останалите по ред на номерата, а най-отзад — малката Ида и Емил, и Алфред.

— Да тръгваме! — викна Емил.

И те се понесоха надолу по склоновете на Катхулт, та снегът се вдигаше зад тях като прах, а всичките бедняци викаха от удоволствие, защото отдавна не бяха се возили на шейна, ей, как викаха, само прасето си мълчеше най-отпред между ръцете на баба Виберг и се пулеше като призрак на лунната светлина.

Ами Командоршата, тя какво ли правеше? Да, и това ще научите. Много ми се иска да можехте да я видите като се прибираше от своята банична разходка до Скорпхулт! Представете си как приближава, увита в сивия си вълнен шал, тлъста и доволна, как измъква ключа и го пъха в ключалката — тихичко се изкикотва, като си мисли какви ли са станали кротки и покорни всичките дрипльовци там вътре, да, да, нека знаят занапред кой заповядва тук — Командоршата и никой друг!

А после завърта ключа, прекрачва прага, влиза в предверието..., но защо е толкова тихо? Да не би да спят вече бедняците, или просто седят и се цупят? Луната грее през прозорците на приюта и осветява всяко ъгълче — защо тогава тя не вижда жива душа? ЗАЩОТО ТАМ НЯМА НИКОГО! Да, да, Командоршо, там няма жива душа!

Изведнъж Командоршата се разтреперва от главата до петите, никога през целия ѝ живот не я е хващал такъв страх. Кой може да минава през заключени врати? Само ангелите небесни... да, такава ще е работата! Тия жалки нещастници, които тя измами и им открадна надениците, кървавицата и емфието, тях именно ангелите небесни са отнесли на някое по-добро място от приюта. Само нея са оставили тук в беда и нищета, ох, ох, ох! Командоршата започва да скимти като куче.

Но изведнъж долита глас откъм единия нар, където нещо мъничко и жалко лежи свито под завивките.

— Какво си се разхленчила? — пита Салия Амалия.

Ех, колко бързо се окопитва Командоршата! Колко бързо изтръгва със заплахи цялата истина от Амалия! Умее ги тези неща Командоршата!

А след това поема бегом към Катхулт. Сега ще ги прибере, своите дрипльовци, и то трябва да стане бързо и трябва да стане тихо, за да не се вдига много шум около тази работа в Лъонеберя.

Катхулт лежи тъй красиво под лунната светлина! Тя вижда, че през прозорците на кухнята свети, сякаш са запалени много свещи. Изведнъж я досрамява и не може да се реши да влезе. Исква първо да надзърне през единия прозорец и да види, дали там наистина гощават нейните сиромаси. Но ѝ трябва сандък или нещо друго, върху което да се покатери, защото иначе не достига до горе. Командоршата се отбива към дърводелската барака, за да си намери нещо. И наистина намира. Но не сандък. Намира наденица. Как може такова нещо, една разкошна шпекова наденичка се мъдри забучена на клечка наред снега, огряна от лунна светлина. Вярно, че Командоршата в момента се е натъпкала с баница до пръсване, но тя знае колко бързо човек огладнява отново, а да оставиш цяла наденица да стърчи там и да стане зян би било просто безумие, смята Командоршата. И тя прави една крачка. Една единствена дълга крачка.

Ей така едно време ловяха вълци в Смоланд. Именно в този миг, когато Командоршата падна във вълчата яма, приключи угощението в Катхулт и всички бедняци излязоха и насядаха в шейната, за да се приберат. Тогава откъм вълчата яма не се чу никакъв звук, защото Командоршата отначало не искаше да вика за помощ. Сигурно мислеше, че сама ще може да изпълзи нагоре и затова си премълча.

И така нейните сиромаси се понесоха в облак сняг по надолницата, стигнаха до приюта, намериха — колко странно — вратата отключена, влязоха и направо се заклатиха към леглата си, съвсем изтощени от преяждане и от пътуването с шейната, но по-весели отколкото са били от години насам.

А към Катхулт потеглиха Емил и Алфред, и малката Ида, под светлината на луната и блясъка на звездите. Емил и Алфред теглеха шейната, а на Ида позволиха да се вози по целия път, защото беше толкова мъничка.

Ако някога сте се пързали с шейни по такива заснежени пътища като тези около Лъонеберя, в една спокойна лунна вечер, тогава сигурно знаете, каква странна тишина цари, сякаш целият свят си е легнал да спи. И можете да си представите колко ли е страшно, ако в тази тишина внезапно прозвучи зловещ вой. А ето, че Емил и Алфред, и Ида извличаха шейната по последния склон, без да подозират нищо лошо и внезапно дочуха откъм вълчата яма на Емил някакъв вой, който би могъл да смрази кръвчицата на когото и да било.



Малката Ида пребледня и в този миг много закопня за майка си. Обаче Емил — не! Той подскочи като козле от луда радост!

— В моята яма има вълк! — викна той. — Ох, къде ми е пушкътъ?

Воят ставаше все по-страшен, колкото повече приближаваха. Той ехтеше над Катхулт и човек би помислил, че гората е пълна с вълци, които отговарят на жалбите на пленения вълк.

Но Алфред рече:

— Странни звуци издава този вълк! Я слушай!

И те спряха в лунната светлина и се ослушаха в странното виене на вълка.

— Помощ, помощ, ПОМОЩ! — виеше той.

Очите на Емил заискриха.

— Вълколак! — провикна се той. — Честна дума, хванал се е вълколак!

С няколко скока се озова до ямата преди другите. И там видя какъв вълк си беше хванал. Никакъв вълколак, а само тази долна Командорша. Емил просто побесня — какво търсеше тя в неговата яма?! Той искаше ИСТИНСКИ вълк! Но след това поразмисли. Може би все пак имаше някакъв смисъл в това, че Командоршата бе паднала във вълчата яма. Хрумна му, че биха могли да я поукротят, за да стане малко по-добра и не толкова зла, дори му дойде на ум, че направо можеха да я научат да си знае мястото. Защото това беше нещо, което Командоршата трябваше да научи. Затова той се провикна към Алфред и Ида:

— Елате тук! Елате да видите какъв грозен чорлав звяр!

И тримата застанаха, вперили очи в Командоршата, която със сивия си вълнен шал действително наподобяваше на вълк.

— Сигурен ли си, че това е вълколак? — попита малката Ида с разтреперан глас.

— Можеш да ми повярваш — потвърди Емил. — Това е една злобна стара вълколачка и нищо друго, а те са най-опасните от всички.

— Да, защото са страшно лакоми — допълни Алфред.

— Именно. Гледай я тази — продължи Емил. — Кой знае колко много е изплюскала през живота си! Но сега ще се сложи край на тази работа. Алфред, дай ми пушкътъ!

— Но, Емиле, миличък, не виждаш ли коя съм аз? — пропищя Командоршата, защото се изплаши до смърт, когато Емил заговори за пушката си. Тя нали не знаеше, че това е само играчка, която Алфред веднъж издялка за Емил.

— Алфред, ти чу ли какво каза вълколакът? — попита Емил. — Защото аз не успях да чуя!

Алфред поклати глава.

— Нито пък аз.

— Освен това хич не ме е грижа — продължи Емил. — Дай ми пушкътъ, Алфред! Тогава Командоршата се разкрещя:

— Не виждате ли, че АЗ паднах в тази яма?

— Какво казва? — обърна се Емил към Алфред. — Че дошла за салама?

— Ами тук вече няма салам — отговори Алфред.

— Нито пък наденици, и толкова по-добре — добави Емил, — иначе скоро цялата яма щеше да се напълни със стари вълколаци. Дай ми пушкътъ, Алфред!

Сега Командоршата вече зарева с пълен глас.

— Ужасно сте лоши и аз ще се оплача! — хлипаше тя.

— Какво казва? Че обича погача? — попита Емил.

— Сигурно обича — рече Алфред. — Ама ние и погача нямаме.

— Не, в цял Смоланд не останаха погачи — продължи да я дразни Емил, — защото Командоршата ги изплюска.

А Командоршата почна да вие още по-страшно от преди, защото вече разбра, че Емил знае колко грозно е постъпила към Столе-Йоке и другите нещастници. Тя ридаше така, че Емил я съжали, защото това момче наистина имаше добро сърце. Но ако искаха да станат промени в приюта, на Командоршата не биваше да ѝ се размине толкова лесно и затова Емил каза:

— Слушай, Алфред, ако се загледаш по-отблизо в този вълколак, не ти ли се струва, че прилича малко на Командоршата от приюта за бедни?

— Дума да не става! — възрази Алфред. — Командоршата е по-страшна от всички вълколаци в цял Смоланд.

— Прав си — отговори Емил, — че вълколаците са същински сладурчета в сравнение с Командоршата. Защото тя не е готова да даде никому нищо. Питам се кой ли взе всъщност онази наденичка от шкафа?

— Аз я взех — проплака Командоршата. — Аз я взех! Всичко ще си призная, стига да ми помогнете да се махна оттук!

Тогава Емил и Алфред се спогледаха и се усмихнаха под мустак.

— Алфред — обади се Емил, — къде са ти били очите? Не виждаш ли, че туй НАИСТИНА е Командоршата! И никакъв вълколак!

— Леле, майчице! — възкликна Алфред. — Как можахме така да се припознаем?

— И аз не мога да разбера — рече Емил. — Те че си приличат, приличат си, ама доколкото знам, никой вълколак няма такъв шал.

— Наистина няма! Ама мустаци имат и вълколаците, нали?

— Еее, Алфред, няма да обиждаш Командоршата — смъмри го Емил. — Върви да донесеш стълба!

И така, спуснаха на Командоршата една стълба в ямата и тя се изкачи по нея като продължаваше да реве с целия си глас, а след това хукна, та въздухът засвистя край ушите ѝ, защото бързаше да се махне от Катхулт завинаги. Кракът ѝ повече нямаше да стъпи там. Но преди да изчезне зад завоя, тя се обърна и извика:

— Да, НАИСТИНА взех наденицата, грях ми на душата, но на Бъдни вечер бях го забравила. Заклевам се, че бях забравила.

— Толкова по-добре, че поседя тук, та да си припомниш — каза Емил. — Все пак, хитра работа, да си имаш вълча яма!

А Командоршата препускаше по надолницата, колкото я държаха дебелите крака и пристигна доста задъхана в приюта. Те спяха сега, нейните сиромаси, във въшлясалите си легла, и Командоршата за нищо на света не искаше да ги събуди. Затова се вмъкна тихо като призрак — никога не бе стъпвала толкова безшумно.

Всичките ѝ бедняци бяха по местата си, здрави и читави, и тя ги преброи като овце. Столе-Йоке и Кале Спатията, Юхан Стотинката и Лудия Никлас, Фия Хитрушата и малката Клосан, баба Виберг и Салия Амалия — тя видя, че всички са там. Но изведнъж видя още нещо. Върху масата до леглото на Салия Амалия стоеше... о, беда и ужас, там стоеше ПРИЗРАК, да, истински призрак, макар че приличаше на прасе, на ужасно, малко, лунно прасе, а може би там стоеше вълколак и я гледаше със зловещи бели очи!

Толкова много страхове в един и същи ден, много ѝ дойде на Командоршата. Тя изпъшка и се строполи на пода. Там си остана и не дойде на себе си, докато през прозорците на бедняшкия приют не грейна слънцето и започна третият ден на Коледа.

На третия ден на Коледа, както вече казах, роднините от Ингаторп бяха канени на гощавка в Катхулт — ох, ох, ох, каква гощавка би могло да има? Е, все пак, намери се пресносолно свинско месо в килера, а печено свинско с картофи и лучен сос може да се поднесе дори на някой крал, ако стане нужда.

Но когато майката на Емил седна вечерта да пише в синята тетрадка, трябва да се признае, че ѝ беше много мъчно, и по страницата до днес личат петна, сякаш някой е плакал над нея.

„Третя ден на колидъ, ф гулямъ мъкъ, Вечиртъ“, е написано като заглавие. А отдолу „Днесс цел ден сидя ф Дървуделскътъ гуркоту Мумче. Фсъщност Наистинъ е дубро Мумчету макар пунякугъ дъ мислйъ, че савсем е щуро.“

Но животът в Катхулт продължаваше. Зимата бързо отмина и дойде пролетта. Емил седеше често в дърводелската барака, а когато не беше там, играеше с Ида и яздеше Лукас и караше колата с млякото, и дразнеше Лина, и си говореше с Алфред и малко по малко му хрумваха нови поразии, които правеха живота му богат и разнообразен от сутрин до вечер, та в началото на месец май той имаше не по-малко от сто дваисет и пет дървени човечета на полицата в дърводелската барака — браво на момчето!

Алфред не правеше пакости, но въпреки това си имаше грижи, защото все още не се осмеляваше да каже онази работа на Лина. Че не иска да се ожени за нея.

— Не е ли все пак най-добре АЗ да ѝ го съобща — предложи Емил, но Алфред не искаше да чуе за подобно нещо.

— Нали знаеш, то трябва да се каже внимателно, та да не се засегне.

Алфред беше наистина добра душица и просто не можеше да реши как най-внимателно да каже това на Лина. Но една събота вечер, в началото на май, когато Лина седеше на стъпалата пред ратайската къщурка и упорито го чакаше да излезе, за да се лигави с нея, Алфред изведнъж реши: сега или никога! Наведе се през прозореца и се провикна:

— Слушай, Лина! Отдавна си мислех да ти кажа нещо!

Лина се разкикоти, защото си мислеше, че ще последва нещо, което много ѝ се искаше да чуе.

— Какво е то, миличък Алфред? — извика тя в отговор. — Какво искаш да ми кажеш?

— Виж какво, тая работа с жененето, дето я говорехме... я да вземем да плюем на нея!

Да, тъй го рече горкият Алфред. Ужасно е, че трябва да се повтори. Може би не биваше да ви го разкажа, защото не искам да ви уча на лоши думи, освен онез, които вече знаете. Но все пак помнете, че Алфред беше само един беден ратай от Лъонеберя, а вие не сте. Той просто не можа да измисли по-изискан начин да се изрази, а толкова време бе си блъскал главата, горкият Алфред. Впрочем Лина изобщо не се обиди.

— Така си мислиш! — заяви тя. — Ще видиш ти, кой крив, кой прав!

И в този миг Алфред разбра, че сигурно никога няма да се отърве от Лина. Но тъкмо тази вечер му се искаше все пак да е щастлив и свободен и затова отиде с Емил на катхултското езеро да ловят костури.

Беше една толкова красива вечер, каквито няма почти никъде, освен в Смоланд. Всички храсти в Катхулт цъфтяха, косовете пееха, комарите жужеха, а костурите кълвяха, че просто драго да ти стане. Емил и Алфред седяха и гледаха как поплавъците подскочат върху гладката вода. Не разговаряха много, но им беше хубаво. Седяха там, докато слънцето започна да залязва и тогава се запътиха към дома: Алфред с костурите, нанизани на хвойново клонче, а Емил свирукаше на бъзова свирка, която му беше издялал Алфред. Тръгнаха през горичката, по криволичещата пътека под пролетно зелените брези. Емил надуваше свирката, та смайваше косовете, но изведнъж замлъкна и извади свирката от устата си.

— Знаеш ли какво ще правя утре? — попита той.

— Не — отвърна му Алфред. — Някоя пакост ли?

Емил пъхна пак свирката в уста и започна да свири. Известно време вървеше и свиреше и мислеше усилено.

— Не знам — рече най-сетне. — Никога не знам дали ще е пакост, докато не е станала.

Жив е още Емил от Лъонеберя

В памет на Самуел Аугуст

В цяла Лъонеберя и в цял Смоланд, и в цяла Швеция, и — кой знае — може би в целия свят, едва ли е имало хлапе, което да е направило повече пакости от Емил, онзи, който живееше в стопанството Катхулт в общината Лъонеберя в Смоланд преди доста време. Как това момче успя да стане председател на общинския съвет, когато порасна, това може да се причисли към чудесата, но той наистина стана председател и най-свестния мъж в цяла

Льонеберя. Ето, че като пораснат, и най-проклетите дечурлига с течение на времето могат да станат съвсем добри — успокоително е като си го помисля. Вие не смятате ли така, а? Защото май и вие сте правили много пакости, доколкото разбирам? Я, не сте ли? Как можах така да се заблудя?!

Алма Свенсон от Катхулт, майката на Емил, записваше всичките му пакости в сини тетрадки и ги криеше в чекмеджето на скрина си. Най-сетне чекмеджето така се натъпка с тетрадки, че едва можеше да се издърпа. Все някоя тетрадка се нагърчваше и го залостваше. Но те са запазени и до днес в същия стар скрин, онези сини тетрадки, освен три, които Емил се опита да продаде на учителката си от неделното училище когато веднъж имаше нужда от пари. След като тя не пожела да ги купи, той взе и направи от тях хартиени лодки и ги пусна да плават по Катхултското поточе и никой не ги видя повече.

Учителката не можа да разбере защо трябваше да купи тетрадките от Емил.

— За какво мога да ги използвам? — попита тя учудено.

— За да научите децата, та да не стават такива ужасни като мен — каза Емил.

Да, да. Емил сам знаеше какъв е нехранимайко и ако случайно го забравеше, Лина, слугинята в Катхулт, все намираше повод да му го напомни.

— Няма никакъв смисъл да те пращат на неделно училище — казваше тя, — защото от теб и без това нищо няма да излезе и никога няма да отидеш на небето... освен ако им потрябва помощник за гръмотевиците, естествено!

С това Лина намекваше, че винаги имаше гръм и трясък там, откъдето минаваше Емил.

— Никога не съм виждала такова хлапе — повтаряше тя и взимаше малката Ида, сестричката на Емил, да я води на ливадата, където малката Ида береше диви ягоди, докато Лина доеше кравите на Катхулт. Ида винаги нанизваше диви ягоди на сламки и този път се прибра с пет пълни сламки, а Емил я подмами да му даде само две — все пак се оказа добричък.

Само да не си помислите, че на Емил му се ходеше с Лина и Ида на ливадата, о не, той си търсеше друг вид приключения и затова грабна „шапкътъ“ и „пушкътъ“ си, втурна се право към пасището на конете, метна се на гърба на Лукас и препусна между лешниковите храсти, та изпод копитата на Лукас полетяха цели чимове трева. Играеше си на „Смоландските хусари преминават в атака“, такава картина бе видял във вестника и знаеше точно какво трябва да прави. Шапкътъ и пушкътъ, и Лукас бяха най-любимите неща, които Емил притежаваше на този свят. Лукас беше неговият кон, да, наистина негов, защото си го спечели чрез една дяволия на пазара във Вимербю. Шапката беше малка, грозна синя фуражка, която получи веднъж от татко си.

Пушката бе дървена — Алфред, ратаят в Катхулт, я издялка на Емил, защото много го обичаше. Всъщност Емил сам би могъл да си издялка пушка. Ако имаше някой, който умее да дялка, това беше Емил, но пък и усърдно се упражняваше. Работата беше там, че всеки път, когато Емил правеше по някоя пакост, го заключваха в дърводелската барака и тогава винаги си издялкваше по едно смешно дървено човече. По такъв начин, в края на краищата, той събра 369 дървени човечета, които съществуват и до днес, освен онова, дето майка му го зарови зад малиновите храсти, защото прекалено много приличаше на свещеника.

— Не може да се изобразява свещеникът по ТАКЪВ начин — каза майката на Емил.

Е, сега вече горе-долу знаете какъв беше Емил. Разбрахте, че кръгла година правеше пакости, през лятото както и през зимата, и след като съм прочела всичките онези сини тетрадки, сега искам да ви разкажа за няколко дни из живота на Емил. Тогава ще забележите, че Емил понякога правеше и хубави неща. Човек трябва да е справедлив и да извади наяве и такива неща, а не само ужасните му поразии. Впрочем, не всичките бяха еднакво ужасни, той правеше и редица невинни дребни бели и всъщност единствено на трети ноември стана наистина много лошо... О не, само не се опитвайте да ме накарате да ви разкажа какво направи той на трети ноември, защото НИКОГА, НИКОГА няма да го кажа, туй съм го обещала на майката на Емил. Но за разнообразие нека вземем един ден, когато Емил общо взето се държа доста добре, макар баща му може да не беше на това мнение.

А именно:

СЪБОТА, 12-ТИ ЮНИ,

КОГАТО ЕМИЛ СКЛЮЧИ НЯКОЛКО СПОЛУЧЛИВИ СДЕЛКИ НА ТЪРГА В  
БАКХОРВА

Една събота през юни щеше да има търг в Бакхорва и всички хора се стекоха там, защото за жителите на Лъонеберя и цял Смоланд нямаше нищо по-забавно от търгове. Таткото на Емил, Антон Свенсон, също щеше да отиде, Алфред и Лина бяха измолили да го придружат, а и Емил щеше да върви, разбира се.

Ако някога сте ходили на търг, тогава знаете какво става там. Когато някой иска да продаде своите вехтории и парцали, устройва търг, значи разпродажба, за да дойдат други хора и да ги купят. Собствениците на стопанството Бакхорва искаха да разпродадат всичко, което притежаваха,

защото щяха да се изселят в Америка, както правеха мнозина по онова време, а там не можеха да отнесат кухненските миндерчета и тиганите, и креватите, и прасетата, и кокошките и затуй наред лято в Бакхорва щеше да има търг.

Таткото на Емил смяташе да се сдобие евтино с някоя крава, може би и с една свиня, а евентуално щеше да купи и няколко кокошки. Именно за това отиваше в Бакхорва и затуй взе със себе си Алфред и Лина, защото нали някой трябваше да му помогне да откара в къщи добитъка, който искаше да купи.

— Обаче какво ще търси там Емил, не мога да разбера — каза таткото на Емил.

— И без друго ще има достатъчно врява — рече Лина, — та не виждам защо трябва да им закараме и Емил!

Лина знаеше какви кавги и побои ставаха често на търговете в Лъонеберя и в цял Смоланд, та до известна степен беше права, но майката на Емил впери поглед в Лина и каза:

— Щом Емил иска да отиде на търг, той ЩЕ ОТИДЕ и не е твоя работа да се тревожиш за това. По-добре, замисли се как ще се държиш самата ти и не се кипри, както правиш обикновено, когато се намериш между хората!

Това накара Лина да млъкне.

Емил нахлупи шапкътъ си и се приготви да тръгне.

— Купи нещо и за мен — примоли се малката Ида и наклони умолително глава встрани.

Тя не се обърна към никого, а го каза просто така, на въздуха пред себе си, но татко ѝ веднага смръщи вежди.

— Купи, купи! Нищо друго не чувам! Не ти ли купих съвсем наскоро за две петачета захаросани бонбони? За рождения ти ден през януари, забрави ли вече?

Емил тъкмо размишляваше как да помоли татко си за някоя паричка, защото човек не може да иде на търг без стотинка в джоба си, но сега се направи на разсеян. Моментът не беше подходящ да се опита да изцеди пари от баща си, това му стана ясно. Не сега, когато бързаха и таткото вече седеше в голямата каруца, готов да потегли. Но каквото човек не може да получи по един начин, трябва да си го набави по друг, рече си Емил.

За миг напрегна ума си, а после извика:

— Тръгвайте напред! Ще ви настигна с Лукас!

Таткото на Емил се поусъмни, като чу тези думи, но искаше да тръгне колкото може по-бързо, и затова отговори само:

— Да-да, най-добре ще е, изобщо да си останеш в къщи!



После плесна с камшика и каруцата потегли. Алфред махаше на Емил, Лина махаше на малката Ида, а майката на Емил се провикна подир таткото на Емил:

— И гледайте да се приберете със здрави крака и ръце!

Така рече, защото и тя знаеше колко бурно преминаваха понякога търговете.

Каруцата изчезна бързо зад един завой. Емил остана на пътя и гледаше подире ѝ. Но сетне изведнъж се разбърза, защото сега трябваше да си набави пари. А можете ли да отгатнете, как щеше да стане това?

Ако бяхте израснали в Смоланд по времето, когато Емил беше малък, щяхте да знаете колко много огради имаше по пътищата в онези години. Това се правеше, за да си стоят всички волове и крави и овце на смоландските стопанства по собствените ливади, а може би и за да могат смоландските хлапета да припечелят от време на време по някоя паричка, като отварят на някой мързелив селянин, който приближаваше по пътя с каруцата си и не му се слизаше да си отвори сам.

Ограда имаше и при Катхулт, но Емил не бе спечелил много парички там, защото Катхулт лежеше в края на общината и хората рядко имаха работа нататък. Отвъд Катхулт се намираще едно единствено стопанство, и то беше Бакхорва, където днес щеше да има търг.

„Коего означава, че всяка жива душа, дете се е запътила нататък, трябва да мине през нашата ограда,“ помисли си Емил, този хитрец.

Емил стоя цял час да варди оградата и, представете си, спечели цели пет крони и седемдесет и четири ере! Каруците пристигаха в такава плътна върволица, че той едва успяваше да затвори подир едната и веднага трябваше да отвори за следващата; и всички селяни, които пристигаха, бяха в добро настроение, защото отиваха на търг, и добродушно хвърляха стотинки и петачета в шапката на Емил. Някои големци бяха толкова увлечени, че му даваха дори по десет парички, но почти веднага съжаляваха за това.

Обаче един селянин от Кроксторп се ядоса, когато Емил затвори оградата точно под носа на кафявата му кобила.

— Защо затваряш оградата? — кресна той.

— Нали трябва първо да я затворя, за да мога после да я отворя — обясни му Емил.

— А защо не оставиш оградата отворена в такъв ден? — попита селянинът злобно.

— Ха, да не съм луд! — възкликна Емил. — Когато за първи път ще имам малко полза от тази глупава ограда!

Но селянинът от Кроксторп замахна по Емил с камшика и не му даде нито пукната пара.

След като през оградата на Емил бяха минали всички, които отиваха на търга, и не можеха да се спечелят повече пари, Емил се метна върху гърба на Лукас и препусна с такава скорост, че парите в джоба му започнаха да дрънкат и звънтят.

Търгът в Бакхорва беше в разгара си. Хората се трупаха около всички вехтории, които стоеха на двора и изглеждаха съвсем загубени под слънчевите лъчи. Застанал върху една бъчва сред навалицата, глашатаят на търга приемаше предложенията за тигани, чаши за кафе, стари столове и какво ли не друго. Трябва да знаете, че на търг всеки се провиква да съобщи на глашатая колко би платил за един предмет, но ако се намери друг, който е готов да плати повече и предложи по-висока цена, тогава той получава миндерчето или онзи предмет, за който наддават.

През цялата тълпа премина някакъв шепот, когато Емил и Лукас се втурнаха в двора и мнозина си казаха под мустак:

— Идва момчето от Катхулт — я по-добре да си тръгваме!

Но Емил гореше от желание да сключва сделки, а имаше толкова пари, че почти му се замайваше главата. Още не беше слязъл от коня и вече предложи три крони за един стар железен креват, който за нищо на света не би искал да притежава. За щастие, намери се една стара селянка, която предложи четири, та Емил се отърва от кревата. Но той продължи весело да наддава за всичко и — хоп! — стана собственик на три предмета. Първият беше кутийка, покрита с избеляло кадифе и с малки сини охлюви по капака — тъкмо подарък за малката Ида, — второто бе лопата за хляб, такава една с дълга дръжка, с която питките се слагат във фурната, а третото — стара ръждясала пожарникарска пръскачка, за която никой от цяла Лъонеберя не би дал и две петачета Емил предложи двайсет и пет и я получи.

„Олеле, тя изобщо не ми е притрябвала“ — помисли си Емил. Но беше късно, ще не ще вече притежаваше пожарникарска пръскачка.

Алфред дойде, огледа пръскачката на Емил и се разсмя.

— Собственикът на пожарникарска пръскачка Емил Свенсон — каза той. — За какво ти е тази таратайка?

— Ако удари гръм или стане пожар! — отвърна Емил. И в следващия миг НАИСТИНА падна гръм, или така поне се стори на Емил, но всъщност се оказа татко му, който го хвана за яката и така го раздруса, че къдравата му коса се развя на всички страни.

— Ужасно хлапе, какво те прихваща?! — кресна таткото на Емил.

Той си обикаляше най-спокойно из задния двор и оглеждаше една крава, която смяташе да купи, когато Лина дотърча задъхана при него.

— Господарю, господарю, Емил е дошъл и купува една подир друга пожарникарски пръскачки, бива ли?

Таткото на Емил не знаеше, че Емил си има собствени пари. Мислеше, че ще трябва да плаща нещата, за които наддаваше Емил и затуй не е чудно, че пребледня и го втресе, като чу за пожарникарската пръскачка.

— Пусни ме! Сам ще си я платя! — извика Емил. И в края на краищата успя да обясни на татко си как е събрал голямото си богатство като само отваряше катхултската ограда. Таткото на Емил реши, че Емил е постъпил умно, но смяташе, че не е чак толкова умно да хвърля пари за някаква си стара пожарникарска пръскачка.

— Да не съм чул за други налудничави сделки! — заяви той строго. Поиска да види всичко, което Емил бе купил и се хвана за главата като видя: една стара кадифена кутийка, която не можеше да послужи за нищо, лопата за хляб, когато у дома в Катхулт си имаха такава хубава — само налудничави сделки! А най-лоша от всички беше пожарникарската пръскачка.

— И помни какво ти казвам! Човек купува само онова, което му е абсолютно необходимо — отсече таткото на Емил.

Прав беше човекът, няма що, но как да разбереш кое е необходимо? Лимонадата например дали е необходима? Емил реши, че е! Той обикаляше мрачно след мъмренето, което отнесе от баща си, и както си вървеше, забеляза в една барака тезгях, където продаваха бира и лимонада. Стопаните от Бакхорва бяха предприемчиви: купили пълни каси от бирарията във Вимербю и продаваха на всички жадни хора на търга.

Емил само веднъж в живота си бе пил лимонада и сега просто изпадна във възторг, като внезапно проумя, че тук имаше лимонада, а неговият джоб бе пълен с пари — гледай ти, какъв късмет, да се съчетаят две такива важни неща!

Емил си поръча и изпи три лимонади една подир друга. Но после пак удари гръм. Изведнъж татко му се появи отново. Той спипа Емил за яката и така го разтърси, че лимонадата го загъделичка в носа.

— Ужасно хлапе! Веднъж по изключение си спечелил малко пари и стоиш тук да пиеш!

Обаче тогава Емил се разяри и каза всичко, което му тежеше на сърцето.

— Сега наистина ще ти се разсърдя! — кресна той. — Когато **НЯМАМ** пари, не **ТРЯБВАЛО** да пия лимонада, когато **ИМАМ** пари, не **БИВАЛО** да пия лимонада, **КОГА** по дяволите да пия лимонада?

Таткото на Емил погледна Емил много строго.

— Заради тези думи ще седиш в дърводелската барака, когато се приберем!

Нищо повече не каза, само изчезна надолу към стопанския двор. А Емил остана там да се срамува. Сам разбираше колко беше ужасен. Не стига, че се държа нахално с баща си, а на всичкото отгоре каза „по дяволите“. Туй беше почти ругатня, а в Катхулт ругатни не бяха приети. Нали таткото на Емил беше църковен настоятел и какво ли не още там! Емил продължи да се срамува няколко минути, но след това купи още една лимонада и я занесе на Алфред и двамата седнаха до стената на бараката за дърва и си приказваха, докато Алфред изпи своята лимонада и каза, че по-приятно нещо не бил слагал в уста през целия си живот.

— Да си виждал Лина? — попита Емил.

Тогава Алфред посочи с палец на Емил къде се намираще Лина. Тя седеше в тревата, облегната на някаква ограда, до нея седеше селянинът от Кроксторп, онзи дето замахна с камшика по Емил, а Лина явно бе забравила домашните предупреждения, защото се кипреше и кикотеше, както правеше винаги, когато попаднеше между хора. Освен това се виждаше, че селянинът от Кроксторп харесва кипренето на Лина и когато Емил го забеляза, много се зарадва.

— Представи си, Алфред, ако можехме да омъжим Лина за стопанина на Кроксторп — каза той, изпълнен с надежда. — Тогава може би все пак ще се отървеш от нея!

Работата се състоеше в това, че Лина си беше избрала Алфред за годеник и държеше на всяка цена да се омъжи за него, въпреки че Алфред се противеше с всички сили. Алфред и Емил отдавна обмисляха как да се отърве Алфред от Лина, а сега и двамата се въодушевиха — ех, колко хубаво би било, ако накарат селянина от Кроксторп да вземе Лина! Вярно, стар беше, почти на петдесет години и съвсем плешив, но както и да е, притежаваше малко стопанство и на Лина сигурно би ѝ се усладило да стане стопанка на Кроксторп.

— Трябва да внимаваме да не дойде някой да ги притесни — обади се Емил.

Той разбираше, че Лина трябваше да се кипри и глези усилено, ако искаше да накара стопанина от Кроксторп наистина да загуби и ума и дума и да лапне въдицата.

Долу в стопанския двор вече започваше разпродажбата на добитъка и Алфред и Емил отидоха да гледат.

Таткото на Емил наистина купи една свиня, която скоро щеше да си роди прасенца, но за кравите се скараха. Яви се един селянин от Бастефал, който искаше да вземе всичките седем и таткото на Емил бе принуден да предложи осемдесет крони за кравата, която си беше избрал. Той простена тихо, като заплати тази ужасна сума и после не му останаха пари за кокошки. Човекът от Бастефал купи и тях с изключение на една кокошка, която не искаше да вземе.

— За какво ми е куца кокошка — рече той, — вземете, че я заколете!

Кокошката, която селянинът от Бастефал искаше да заколят преди време си счупила единия крак и той зарастнал накриво. Затова горкичката много жално куцаше. Но до Емил стоеше едно от хлапетата на стопаните от Бакхорва и то му пошушна:

— Какъв глупав чичо, че не иска Куцата Лота. Тя е най-добрата носачка от всички!

Тогава Емил се провикна много високо:

— Давам двацет и пет ере за Куцата Лота!

Всички избухнаха в смях. Всички, освен таткото на Емил, разбира се. Той дотърча и спипа Емил за яката.

— Ужасно хлапе, колко налудничави сделки ще сключиш в един и същи ден? Двойно по-дълго ще стоиш в дърводелската барака, да го знаеш!

Но стореното си е сторено, Емил беше предложил двадесет и пет ере и трябваше да устои на думата си. Куцата Лота стана негова кокошка, каквото и да мислеше татко му по този въпрос.

— Сега поне си имам две животни, които са мои собствени — обърна се той към Алфред. — Кон и кокошка!

— Да, кон и куца кокошка — засмя се Алфред, но добродушно, както се смееше обикновено.

Емил сложи Куцата Лота в едно сандъче и я занесе при другите си съкровища до бараката за дърва. Там стоеше пожарникарската пръскачка и лопатата за хляб, и кадифената кутийка, а до тях бе вързан Лукас. Емил огледа всичките си притежания и остана доста доволен.

А какво ставаше междувременно с Лина и селянина от Кроксторп? Емил и Алфред направиха едно кръгче нататък, за да проверят и със задоволство забелязаха, че Лина се справя добре. Стопанинът от Кроксторп бе я прегърнал през кръста, а Лина се кикотеше и кипреше повече от всякога, и от време на време го побутваше, а той политаше назад към оградата.

— Това сигурно му харесва — каза Емил. — Само да не го блъсне прекалено силно!

Емил и Алфред бяха много доволни от поведението на Лина. Но се намери един, който не го одобри, а той беше Бултен от стопанството Бу.

Славеше се като най-страшният побойник и пияница в цяла Лъонеберя и вината, че по търговете ставаха такива ужасни побои, се падаше главно на Бултен, защото обикновено той започваше. Трябва да знаете, че по онова време селските ратаи работеха и се трепеха от сутрин до вечер през цялата година и почти никога не отиваха да се веселят, затова търговете представляваха истински забави за Бултен и тогава много му се дощяваше да се бие. Той просто не знаеше как да се отърве от всичките дивашки чувства, които внезапно закипяваха в него, когато попаднеше между хора и след като изпразнеше две-три големи чаши, защото — уви — не всички пиеха само лимонада. Във всеки случай Бултен от Бу пиеше друго.

Сега той довтаса, видя Лина да се лигави със стопанина на Кроксторп и изведнъж избухна:

— Как не те е срам, Лина? За какво ти е притрябвал такъв стар и плешив селски заек? Не виждаш ли, че е прекалено стар за теб?

Ей така започват побоищата.

Емил и Алфред стояха встрани и видяха как се ядоса селянинът от Кроксторп и как пусна Лина от прегръдките си. И таз добра! Как можеше Бултен от Бу да дойде и да развали всичко, което бяха измислили Алфред и Емил!

— Стой си, стой си, нищо няма! — провикна се Емил изплашено към стопанина от Кроксторп. — Аз ще се оправя с Бултен!

И той грабна лопатата за хляб и я стовари доста силно върху онова място, което служеше на Бултен за сядане. Но по-добре да не го беше правил. Защото Бултен се обърна и сграбчи Емил. Толкова беше ядосан, че очите му станаха кривогледи, а Емил висеше между огромните му ръце и вече си мислеше, че е настъпил последният му час. Тогава се обади Алфред:

— Пусни момчето, иначе ще си отнесеш ръцете и краката в торбичка, защото аз съм насреща!

Алфред също беше силен и доста склонен да се бие, затова не изминаха и две секунди и той и Бултен се запердашиха, та закънтя надалеч.

Всички отдавна очакваха да се случи подобно нещо.

— Няма ли скоро да започнем да се бием? — питаха вече няколко ратаи и сега дотърчаха от всички страни, за да се намесят.

А Лина ревна да реве:

— За мен се бият! — пищеше тя. — О-о-о, каква драма!

— Никаква драма няма да стане докато държа лопатата за хляб — опита се да я успокои Емил.

Ратаите се струпаха на огромна камара и лазеха един връз друг като раци, дърпаха и скубеха, викаха и хапеха, блъскаха и шамареха, ругаеха и пицяха, а най-отдолу лежаха Алфред с Бултен, стопанинът от Кроксторп и още няколко други.

Емил се изплаши да не смачкат и натрошат неговия Алфред и започна да мушка с лопатата за хляб в купчината от ратаи, за да се опита да го измъкне. Но не му провървя, а освен това, където и да застанеше Емил, винаги се протягаше някой разярен юмрук и се опитваше да го повали и да го вкара в битката.

Емил, естествено, не искаше да се намеси. Затова скочи върху Лукас и започна да препуска около побойниците; както седеше върху коня с развята коса и размахваше лопатата за хляб; той почти приличаше на рицар, който се хвърля в бой с вдигнато копие.

Емил яздеше в кръг и пляскаше с лопатата където му паднеше — нали можеше да замахне много по-добре от височината на коня — и наистина смъкна най-горния слой ратаи, обаче непрестанно пристигаха нови и се хвърляха отгоре, та колкото и да работеше с лопатата, той не успя да измъкне Алфред.

Всички жени и деца, дошли на разпродажбата, плачеха и крещяха ужасно, а таткото на Емил и други разумни селяни, които смятаха, че е недостойно за тях да се бият, стоеха отстрани и само подвикваха безпомощно:

— Хайде, престанете момчета! Ще има и други търгове, оставете и за тях малко кръв!

Но ратаите бяха толкова увлечени, че вече нищо не чуваха, а само искаха да се бият и да се бият, и да се бият!

Изведнъж Емил захвърли лопатата за хляб.

— Сега трябва да дойдеш и да ми помагаш, Лина, а не да стоиш там и да ревеш — викна той. — Не забравяй, че най-отдолу лежи годеникът ти!

Казвала съм ви, че Емил е хитър, та отгатнете какво направи сега?! Нали си имаше пръскачка, а в кладенеца — вода колкото щеш! Емил накара Лина да помпа, а той хвана маркуча и ето че бликна една вода, да не ѝ се нарадваш.

Цялата купчина ратаи сякаш започна да хълца, когато първата студена водна струя ги обля с пълна сила. Ако щете вярвайте, но Емил не пръска повече от една-две минути и побоят замря и сякаш се разпадна. Един подир друг ратаите подаваха подути, учудени лица от камарата и бавно се изправяха на крака.

Запомнете добре, че ако някой път попаднете в схватка и искате да я прекратите, студената вода действа по-добре от лопатата, не го забравяйте!

Ратаите никак не се разсърдиха на Емил. Бяха изразходвали цялата си ярост и сигурно дори се зарадваха, че този пердах вече свърши.

— Освен това, другата седмица има търг в Кнасхулт — обади се Бултен от Бу и напъха малко мъх в носа си, за да спре рукналата кръв.

Тогава Емил отиде при стопанина от Кнасхулт, който също гледаше битката и му продаде пръскачката за петдесет ере.

— Ето, че спечелих дващест и пет ере — рече Емил на Алфред и тогава Алфред започна да разбира, че Емил може би ще стане много добър търговец, когато порасне.

Търгът привърши и всички се готвеха да си тръгват с нещата, които бяха закупили. Таткото на Емил също искаше да се прибере с кравата и свинята. Натовариха свинята на каруцата. Куцата Лота също щеше да се вози там, макар таткото на Емил да я гледаше накриво, както се беше закритила в сандъчето си. Решиха, че кравата Рола може да върви сама. Но никой не се сети да попита Рола какво мисли ТЯ по този въпрос!

Може би сте чували за разярени бикове. Но дали сте чували за диви крави? Мога да ви кажа, че когато една крава се ядоса истински, дори на най-яростния бик му се разтреперват коленете и той хуква да се скрие някъде.

През целия си живот Рола била най-доброто и най-кротко добиче, което човек може да си представи. Но когато Алфред и Лина понечиха да я изкарат на пътя и да я поведат към Катхулт, тя се изтръгна и нададе такъв страшен рев, че всички хора на търга се стреснаха и изпаднаха в ужас. Може да е видяла как се пердашиха ратаите и е решила, че като има търг, всичко е позволено! Така или иначе, тя изведнъж полудя и беше направо опасно за живота да се доближиш до нея. Първо опита Алфред, а после таткото на Емил, но Рола се втурна насреща им, със светнали от лудост очи, наведени рога и страшен рев, та Алфред и таткото на Емил хукнаха като зайци, за да спасят кожата си. Дойдоха и други хора да помагат, но Рола не искаше да вижда нито един селянин в стопанския двор и го опразни до последния човек.

— Каква драма! — възкликна Лина, след като видя как хората от Бакхорва и стопаните на Кроксторп, и Бастефал, и Кнасхулт, а освен това и Бултен от Бу тичаха като луди, за да се спасят от Рола.

Най-сетне и таткото на Емил се ядоса и кресна:

— Осемдесет крони платих за тази кранта, но сега искам да ми дадете пушка, защото трябва да я застрелям!



Той потръпна, като го каза, но знаеше много добре, че от луда крава няма никаква полза, а и всички останали го знаеха и затова стопанинът на Бакхорва донесе заредената си пушка и я мушна в ръката на таткото на Емил.

— Най-добре да си го свършиш сам! — рече той. Но тогава Емил се развика:

— Почакайте малко!

Нали вече ви казах, че беше хитро момчето. Сега отиде при татко си и му каза:

— Ако и без това искаш да я застреляш, защо не ми я дадеш на мен?!

— За какво ти е луда крава? — попита таткото на Емил. — Да не тръгнеш с нея на лов за лъвове, а?!

Но таткото на Емил много добре знаеше, че Емил умее да се справя с добитък и затова обеща, че ако Емил успее да докара Рола в Катхулт, тя ще си стане на Емил за вечни времена, колкото и да беше луда.

Тогава Емил отиде при стопанина на Бастефал — онзи, дето купи останалите шест крави и му рече:

— Колко ще ми платиш, ако ти откарам кравите до Катхулт?

Бастефал лежеше далеч, на другия край на общината и да караш шест крави пред себе си чак дотам не беше много весело. Стопанинът на Бастефал знаеше това и веднага извади от джоба си монета от дваайсет и пет ере.

— Карай! — съгласи се той. — Това е за теб!

Познайте какво направи Емил тогава — хукна право през стопанския двор, мина покрай Рола, влезе в обора и отвърза всички крави, които стояха там, и когато ги пусна при Рола, тя млъкна наред един рев и сведе очи, като очевидно се засрами за превземките си одеде... Но какво да направи една нещастна крава, като я карат да напусне стария си обор и то сама без другите крави, с които е свикнала? Ще се натъжи и ядоса, нали, но само Емил го проумя.

Сега Рола тръгна по пътя заедно с другите крави, добричка като винаги, и всички хора, дошли за търга взеха да се смеят и казваха:

— Това момче от Катхулт не било чак толкова глупаво!

Алфред също се разсмя:

— Животновъдът Емил Свенсон! — рече той. — Сега си имаш кон и куца кокошка и луда крава, не ти ли се иска да имаш още нещо?

— О, с течение на времето ще си имам и други неща — отвърна Емил спокойно.

Майката на Емил стоеше до кухненския прозорец в Катхулт и гледаше навън да види кога ще се приберат нейните най-близки от търга и очите ѝ станаха като чинии, като видя големия керван по пътя. Напред каруцата с таткото на Емил и Алфред и свинята и Куцата Лота, която звучно кудкудякаше от радост, че снесла едно яйце, а отзад СЕДЕМ КРАВИ в дълга върволица и на опашката — възседнал Лукас — Емил, който побутваше кравите с лопатата за хляб, та никоя да не се отклони от пътя.

Майката на Емил се втурна навън и малката Ида по петите ѝ.

— СЕДЕМ крави! — викна тя на таткото на Емил. — Някой трябва да е полудял, ти ли си, или аз?

— Не, кравата! — промърмори таткото на Емил. Но стана нужда още дълго да ѝ шепне, докато майката на Емил най-сетне разбра как стоят нещата. Тогава тя се загледа нежно в Емил.

— Да си ми благословен, Емиле! Но как успя да отгатнеш, че преди малко, когато исках да метна хляба във фурната, лопатата ми за хляб се пукна по средата?

После изведнъж изпищя, защото чак сега забеляза носа на Алфред, а той бе станал двойно по-голям от обикновено.

— Къде, за бога, го вря този нос? — попита майката на Емил.

— В търга на Бакхорва — отвърна Алфред. — А другата събота ще си отида с него в Кнасхулт.

Лина слезе мрачна и навъсена от каруцата. За нея вече нямаше кипрене и кикот.

— Олеле, каква си кисела — каза майката на Емил. — Какво ти е?

— Зъбобол! — отговори Лина глухо. Стопанинът от Кроксторп през цялото време я бе черпил с бонбони и затова единият ѝ развален зъб така я болеше, че главата ѝ сякаш щеше да се пръсне.

Но — зъбобол, не зъбобол — тя трябваше веднага да отиде на ливадата, за да издои катхултските крави, защото отдавна им беше минало времето.

Отдавна им беше минало времето и на Рола и на другите крави от търга и те мучаха колкото им глас държеше, за да го известят.

— Да не съм аз виновен, че бастефалецът не е тук да издои кравите си — заяви Емил и се залови да ги издои, първо Рола, а сетне и другите шест крави, и така събра трийсет литра мляко, които майка му занесе в мазето и по-късно направи на сирене. Стана една огромна разкошна пита само за Емил и той дълго време ѝ се радваше.

А яйцето, което снесе Куцата Лота по пътя, свариха незабавно и Емил го сложи на масата в кухнята, където татко му чакаше вечерята си в не особено добро настроение.

— Това ти е от Куцата Лота — каза Емил. После насипа на татко си и чаша прясно мляко.

— А това ти е от Рола — добави той.

Татко му яде и пи мълчаливо, докато майка му нареди всичките хлябове във фурната.

Но Лина сложи един горещ картоф върху зъба, който я болеше, и тогава той я заболя седем пъти повече, точно както тя очакваше.

— Да, така ти се пада — каза Лина на зъба, — щом като си толкова глупав и аз ще бъда глупава към теб.

Алфред се разсмя.

— Много щедро те е черпил с бонбони стопанинът от Кроксторп — обади се той. — Би трябвало да се омъжиш за него, Лина!

Лина изсумтя.

— За тоя дядка ли! Той е на петдесет години, а аз съм само на двайсет и пет! Да не мислиш, че ще взема някой, който е два пъти по-стар от мене?

— Че какво от това? — намеси се Емил настойчиво. — Няма никакво значение!

— Как да няма! — възмути се Лина. — Сега иди-дойди, но я си помисли, когато аз стана на петдесет, той ще е на сто, олеле, какви неприятности бих имала с него!

— Смяташ сякаш изобщо нямаш ум в главата си, Лина! — смъмри я майката на Емил и затръшна вратичката на фурната подир последния хляб. — Чудесна лопата за хляб си ми донесъл! — добави тя.

След като таткото на Емил изяде яйцето и изпи млякото, Емил се обади:

— А сега — дърводелската барака!

Таткото на Емил замърмори нещо, че именно днес Емил едва ли е направил нещо, за да седи в дърводелската барака, като се вземе предвид това и онова, но Емил настоя:

— А-а, не, казаното си е казано!

И тръгна спокойно и гордо към дърводелската барака и седна там да издялка сто двайсет и деветото си дървено човече.

По това време Куцата Лота вече седеше на една пръчка в курника, а Рола се разхождаше предоволна по ливадата заедно с катхултските крави. По-

късно дойде стопанинът от Бастефал, за да прибере шестте си добичета. Той и таткото на Емил се разприказваха надълго и нашироко за търга и за всичко, което се бе случило там, и затова мина доста време, докато таткото на Емил успя да дойде и да пусне Емил, но веднага след като Бастефалецът си тръгна по пътя, той забърза към дърводелската барака.

Когато наближи, видя малката Ида стъпила върху пейката под прозореца на бараката. В ръка държеше кадифената кутия с охлювите и я притискаше към себе си, сякаш беше най-хубавото, което някога е притежавала. А всъщност така и беше. Но таткото на Емил промърмори:

— Налудничави покупки! Някаква си стара кадифена кутия!

Малката Ида не забеляза приближаването на баща си и затова не млъкна, а продължи послушно да повтаря думите, които Емил шепнешком ѝ подсказваше от тъмната дърводелска барака. Таткото на Емил пребледня като ги чу, та нали беше църковен настоятел, а по-страшни думи никога не бяха произнасяни в Катхулт и те не ставаха по-хубави от това, че Ида ги изричаше с такъв мек и нежен гласец.

— Млъкни Ида! — кресна таткото на Емил. После пъхна ръка през прозореца и спипа Емил за яката.

— Ужасно хлапе! Как може да учиш сестра си да псува?!

— Нищо подобно! — възрази Емил. — Само ѝ казах, че никога не бива да казва „по дяволите“ и ѝ втълпих сума други думи, от които също трябва да се пази като от огън!

Е, сега вече знаете какви ги свърши Емил на 12-ти юни, и въпреки че не всичко беше особено хубаво, все пак трябва да признаем, че в този ден сключи хитри сделки! Как само успя да си набави толкова много наведнъж, чудесна дойна крава, отлична кокошка-носачка, превъзходна лопата за хляб, а освен това толкова мляко, та стигна за цяла огромна, разкошна пита сирене.

Единственото, за което татко му можеше да мърмори, беше онази стара кадифена кутийка, дето за нищо не можеше да послужи, но затова пък малката Ида много си я обичаше. Тя скъта в нея своя напръстник и ножицата си, мъничката песнопойка, която получи в училище, красиво парче синьо стъкло и червената си панделка. Когато първо отвори кутията, в нея лежеше връзка стари писма, които тя веднага захвърли на пода. Но след като Емил, освободен от дърводелската барака, отиде в кухнята в тази съботна вечер, той видя, че писмата се търкалят в ъгъла и ги прибра. Алфред обикаляше и биеше мухите, та в неделя да няма мухи в кухнята, и Емил му показва писмата.

— Всичко може да послужи — каза Емил. — Ако някой път ми се наложи да изпратя писмо, тук имам цял куп написани.

Най-отгоре лежеше едно писмо от Америка и Емил подсвирна, като го видя.

— Гледай Алфред, това сигурно е писмото от Адриан.

Адриан се казваше най-големият син на семейството от Бакхорва, който много отдавна замина за Америка и оттогава писа едно единствено писмо — туй се знаеше в цяла Лъонеберя и всички се сърдеха на Адриан и съжаляваха бедните му родители. Но какво им беше писал Адриан, когато най-сетне им писа, това никой не узна, защото хората от Бакхорва си мълчеха по този въпрос.

— А сега може би ще разберем — зарадва се Емил, това умно момче, което знаеше да чете както печатно тъй и ръкописно.

Той отвори писмото и го прочете на глас на Алфред, а това стана бързо, защото писмото беше кратко. Ето какво пишеше:

„Видох Мечкъ. Прътети адресъ ви. Гудбай за тоя Път.“

— От това писмо май няма да имам никаква полза — каза Емил.

Но той не можеше да предположи каква изненада го чака!

А после настъпи вечерта. Събота, 12-ти юни отиваше към своя край, над Катхулт се спусна нощ и донесе мир и покой на всички хора и животни, които живеяха там. На всички, освен на Лина; защото я болеше зъб. Тя лежеше будна на миндерчето в кухнята, стенеше и скимтеше, докато кратката юнска нощ мина и отмина и настъпи новият ден. Един нов ден и в живота на Емил!

НЕДЕЛЯ, 13 ЮНИ,

КОГАТО ЕМИЛ НАПРАВИ ТРИ ХРАБРИ ОПИТА ДА ИЗВАДИ КЪТНИКА НА ЛИНА,

А ПОСЛЕ БОЯДИСА МАЛКАТА ИДА В ЯРКОСИН ЦВЯТ

Кравите трябваше да се доят, независимо от това дали беше неделя, или делник. Към пет часа сутринта будилникът в кухнята звънна и Лина се надигна олюлявайки се от леглото, съвсем занесена от зъбобола. Тя хвърли поглед в огледалото над скрина и нададе остър писък, оледе на какво беше заприличала! Дясната буза бе подута като добре втасала питка, не, какъв ужас! Лина се разплака.

Действително, жално да ти стане за нея, защото именно в този ден почти цялата община щеше да се стече в Катхулт на настоятелско кафе — нали таткото на Емил беше църковен настоятел.

— Просто не мога да се покажа такава, като не изглеждам еднакво от двете страни — изхлипа Лина и подсмърчайки отиде да дои кравите.

Но не се наложи да тъжи дълго за различните си бузи, защото както си седеше и доеше, долетя една оса и я ужили по лявата буза. Човек би рекъл, че сега тя трябваше да е доволна, защото лявата ѝ буза се поду бързо и заприлича точно толкова на питка, колкото дясната — изпълни ѝ се желанието да е еднаква от двете страни, а въпреки това се разплака още по-силно от преди.

Като влезе в кухнята, всички вече седяха около масата и закусваха, и мога да ви уверя, че доста се ококориха като видяха онова закръглено и зачервено от плач нещо, което застана до вратата и трябваше да представлява Лина. Горкичката, като я гледаш да ти се доплаче, та затова не беше никак хубаво от страна на Емил, че се разсмя колкото му глас държи. Тъкмо беше вдигнал чашата с мляко, за да отпие, когато Лина влезе и като я зърна през ръба на чашата, той така прихна, че млякото пръсна през цялата маса право върху хубавата празнична жилетка на баща му. Дори Алфред издаде тих кикот — да, наистина, да ти стане мъчно за Лина! Майката на Емил погледна строго Емил и Алфред и каза, че това не било никак смешно, но докато бършеше жилетката на таткото на Емил, тя огледа добре Лина и по лицето ѝ пролича, че е разбрала защо Емил бе прихнал по такъв начин. Но все пак ѝ дожаля много за Лина.

— Нещастно момиче — рече тя, — на нищо не приличаш, и не си за пред хора. Емиле, тичай при Кроса-Мая и я помоли да дойде да ни помогне при поднасянето на кафето!

В Лъонеберя много обичаха да ходят неделен ден да пият кафе у църковния настоятел и затова във всички стопанства наоколо сигурно много са се зарадвали, когато пристигна писмото на майката на Емил, в което пишеше:

„Либезни Господжи и Гуспуда, аку искъти елати на настуятелско кафе у дома ф Ниделя.

Либезно ви канят

Алма и Антон Свенсон

Катхулт, Лъонеберя“

Стана време да тръгват за черква. Таткото и майката на Емил потеглиха, защото първо трябваше да отидат на черква, разбира се, преди да става дума за настоятелско кафе.

А Емил пое послушно към Кроса-Мая, за да ѝ предаде поръчението. Беше красиво утро и той си свиркаше радостно, когато сви по пътеката към колибата на Кроса-Мая, защото тя живееше в една стара хижичка сред гората.

Ако някога сте ходили из гората в Смоланд в някое ранно неделно утро през юни, тогава веднага ще си спомните колко е хубаво. Кукувиците кукат и косовете пеят, пътеката под босите ви крака е мека и слънцето грее топло по врата ви, вървите си и вдъхвате приятния мирис на борова смола и гледате белите цветчета на дивите ягоди по малките полянки. Точно това изпитваше и Емил и затова никак не бързаше, но най-сетне все пак пристигна в колибата на Кроса-Мая, която беше толкова ниска и сива, и схлупена, че едва се различаваше между боровете.

Вътре седеше Кроса-Мая и четеше Смоландски вестник, едновременно изплашена и доволна от нещо, което пишеше там.

— В Йончюпинг избухнал тифис! — заяви тя преди да каже добър ден на Емил и бутна вестника под носа му, за да го прочете и той. Наистина там пишеше, че двама жители на Йончюпинг заболяли от тежък тифус и Кроса-Мая доволно заклати глава.

— Тифис е страшна болест — каза тя. — А скоро ще дойде и в Лъонеберя, ти мене слушай!

— Защо, как би могъл да дойде тук? — попита Емил.

— Докато ти си стоиш тук, той вече лети из цял Смоланд, като семената на глухарчетата — отговори Кроса-Мая, — Тифисни семена с килограми, и бог да е на помощ на човека, у когото пуснат корен!

— А какво е то, нещо като чумата ли? — попита Емил.

Кроса-Мая беше му разказвала за чумата, защото знаеше за всички болести и зарази, а чумата била нещо страшно, разправяше тя, и преди много време уморила почти всички хора в Смоланд — какъв ужас, ако тифусът е също толкова страшен!

Кроса-Мая се позамисли.

— Да-да, почти като чумата — каза тя доволно. — Не съм съвсем сигурна, но доколкото си спомням първо им посиняват лицата, а после умират, да, тифисът е страшна болест, ох-ох-ох!

Но след това научи за зъбобола на Лина и за цялата мизерия с подутите бузи точно пред настоящето кафе и веднага обеща да дойде в Катхулт колкото може по-бързо.

Емил се прибра и завари Лина седнала на стъпалата пред кухнята, съвсем побъркана от болки, а до нея стояха безпомощни Алфред и малката Ида.

— По-добре да отидеш при Пеле Ковача — предложи Алфред.

Пеле беше ковачът на Лъонеберя и обикновено той вадеше болните зъби на лъонеберчани с ужасните си клещи.

— А колко взима, за да извади един зъб? — попита Лина между две подсмърчания.

— Петдесет ере на час — отвърна Алфред и Лина потрепери като й стана ясно колко скъпо и продължително може да излезе ваденето на зъба. Но Емил се замисли и после предложи:

— Мисля, че ще мога да ти извадя зъба по-евтино и по-бързо. Знам му цаката!

А след това обясни цаката на Лина и Алфред, и малката Ида.

— Трябват ми само две неща, Лукас и някакъв дълъг здрав канап. Канапа ще вържа около зъба ти, Лина, а другия му край за колана си и после ще препусна в галоп с Лукас и — ПЛОП, зъбът ще изскочи!

— ПЛОП, ама без мен! — каза Лина сърдито. — С мен няма да се препуска!

Но в същия миг зъбът я заболя още по-силно и накара Лина да се подвоуми. Тя въздъхна тежко.

— Е, хайде да опитаме, ах колко съм нещастна! — проплака тя и тръгна да търси канап.

Емил направи всичко както беше казал. Доведе Лукас при кухненската стълба и след като вързаха канапа както трябваше, той се качи на коня. Застанала зад опашката на коня, бедната Лина скимтеше и се вайкаше, малката Ида трепереше, но Алфред каза доволно:

— Сега чакаме само да каже ПЛОП!

В същия миг Емил препусна.

— Ей сега ще каже! — обади се малката Ида.

Но нищо не стана. Защото още някой препусна и това беше Лина. Тя се изплаши до смърт от това ПЛОП, което щеше да прозвучи, след като се опъне канапът, та хукна в ужас със същата бързина като Лукас. Нищо не помогна, че Емил й кресна да спре — Лина продължи да тича, канапът висеше отпуснат и не последва никакво ПЛОП.

Но щом като Емил веднъж реши да помогне на Лина да се отърве от зъба, той щеше да го направи. Затова се насочи към най-близката ограда и Лукас прелетя над нея с мощен скок. Но Лина го последва, извън себе си от ужас и — честна дума — тя също прелетя над оградата. Малката Ида, която стоеше встрани и наблюдаваше, никога нямаше да забрави тази гледка. До



края на живота си щеше да помни как Лина, с подути бузи и изцъклени очи, и с провиснал от устата канап, прелетя над оградата и едновременно крещеше:

— Спри! Спри! Не искам да чуя никакво ПЛОП!

След туй Лина се засрами, че е развалила всичко, но вече беше късно. Пак седеше на кухненската стълба, зъбът си беше на мястото, а тя изглеждаше съкрушена. Емил, обаче, не се отчая.

— Трябва да измисля друг начин — рече той.

— Добре, ама да не става толкова бързо! — помоли Лина. — Необходимо ли е този подъл зъб да изскочи с ПЛОП, не можеш ли да го измъкнеш постепенно?

Емил помисли известно време и после се сети как ще стане цялата работа.

Накара Лина да седне на земята до голямата круша и докато Алфред и Ида го наблюдаваха любопитно, Емил я върза здраво за дънера с дебело въже.

— Сега да те видя как ще тичаш — каза той, хвана канапа, който все още висеше от устата на Лина и го изтегли до точиларския камък, на който Алфред точеше косата, а таткото на Емил брадвите и ножовете. Емил върза канапа за дръжката на точилото и остана само да започне да върти.

— Сега няма да стане с едно бързо ПЛОП, а само с едно ДРРР. Постепенно, както ти искаш — обясни Емил.

Малката Ида потрепери, Лина се разхленчи и завайка, а Емил започна да върти дръжката. Канапът, който първо лежеше отпуснат на земята ставаше все по-къс и все повече се опъваше, а колкото повече се опъваше, толкова по-голям ставаше ужасът на Лина, но сега не можеше да хукне да бяга.

— Ей сега ще започне да прави ДРРР — обади се малката Ида, но в същия миг Лина изкрещя:

— Спри! Не искам!

И в миг тя извади от джоба на престилката си една малка ножичка и преряза канапа.

След това пак се срамуваше и съжаляваше, защото НАИСТИНА искаше да се отърве от този зъб. Всичко стана много глупаво. Емил и Алфред, и малката Ида бяха много недоволни и Емил рече:

— Дръж си го тогава своя зъб! Каквото можах, направих!

Тогава Лина каза, че ако Емил се съгласи да опита поне още веднъж, тя нямамо, за нищо на света, да измисли нови глупости.

— Защото този зъб трябва да се маха, пък ако ще цялата ми глава да отиде! — заяви Лина. — Дайте още канап!

Емил се съгласи да опита още веднъж, а Алфред и малката Ида се развеселиха, като чуха това.

— Мисля, че някакъв бърз начин все пак е най-добър — каза Емил, — но трябва да е такъв, че ти да не МОЖЕШ да му попречиш, дори ако се изплашиш.

И какъвто беше находчив, Емил бързо намисли как ще стане всичко.

— Ще те качим на покрива на обора и оттам ще скочиш в купата сено, а още по средата на пътя зъбът ще изскочи — ПЛОП.

— ПЛОП! — прошепна малката Ида и потръпна. Но макар, че беше обещала, Лина започна да се съпротивлява и не искаше да се качи на покрива.

— Такова страшно нещо можеш да измислиш само ти, Емиле! — викна тя и упорито остана да седи на кухненската стълба.

Но зъбът продължаваше да я боли като луд и най-сетне тя въздъхна тежко и се надигна.

— Е, хайде да опитаме,... но това ще ми струва живота!

Алфред бързо облегна стълбата на стряхата на обора и първо се покатери Емил. Той държеше здраво канапа и водеше Лина подире си като куче на каишка, тъй че тя трябваше послушно да се изкачи подире му, колкото и да се вайкаше.

Освен това, Емил носеше чук и един огромен пирон и след като закова пилона здраво в гредата, той върза канапа за него и всичко беше готово.

— Хайде скачай! — викна Емил. Бедната Лина седеше върху покрива сякаш бе яхнала кон, гледаше надолу и хлипаше сърцераздирателно. Долу виждаше Алфред и малката Ида с лица, обърнати към небето, към нея, в очакване да видят как тя ще падне от небето като комета право в купата сено... Лина се завайка още по-отчаяно.

— Не смея, това е последната ми дума, не смея!

— Щом като искаш да си задържиш ужасния зъб, прави каквото щеш! — ядоса се Емил.

Тогава Лина се разрева, та оглуши цяла Льонеберя, а после се изправи на разтрепераните си крака и застана до ръба на покрива, като се олюляваше напред-назад, подобно на дърво в буря, а малката Ида си затисна очите с ръка, защото не смееше да гледа.

— Олеле майчице! — хълцаше Лина. — Олеле майчице!

Би било много страшно да скочиш от покрива на обора, дори ако нямаш нито един единствен зъб в устата си, но като знаеш, че наскоро скока ще прозвучи едно ужасно ПЛОП, това е просто непоносимо.

— Скачай Лина! — провикна се Алфред. — Скачай най-сетне!

Лина пак се завайка и затвори очи.

— Аз ще ти помогна — обади се Емил, какъвто си беше добричък.

Само я боцна с показалец в гърба и Лина полетя от покрива със страшен писък.

Наистина, чуха едно тихо ПЛОП, но то бе, когато гвоздеят се изтръгна от гредата.

Лина лежеше в сеното, зъбът си стоеше на мястото, а гвоздеят висеше на другия край на канапа.

Сега вече Лина много се разсърди на Емил.

— Да измисляш пакости и поразии знаеш, но да извадиш един зъб, не те бива!

Все пак добре стана, че Лина се ядоса, защото в яда си отиде право при Пеле Ковача. Той хвана зъба с най-страшните си клещи — ПЛОП — зъбът изскочи, а Лина яростно го запрати върху бунището на Пеле и се запъти към къщи.

Само да не си помислите, че междувременно Емил остана бездеен. Алфред си легна да спи в тревата под крушата и в момента Емил не можеше да се забавлява с него. Затова отиде с малката Ида в спалнята, защото реши, че могат да си поиграят, докато се върнат майка и татко от черква и започнат да идват гостите.

— Хайде да си играем, че аз съм докторът от Марианелунд — предложи Емил, — а ти си едно болно детенце, което трябва да излекувам.

Ида веднага се съгласи. Съблече се и си легна в кревата, а Емил надникна в гърлото и я преслуша и изобщо се държа точно като доктора от Марианелунд.

— Каква болест имам? — попита Ида.

Емил се замисли. И внезапно се сети.

— Имаш тифис — рече той. — Това е страшна болест!

После си спомни какво му каза Кроса-Мая — че лицата на хората посинявали от тифуса. Тъй като много държеше на точността в такива случаи, Емил потърси нещо, с което да помогне на Ида да придобие подходящия цвят на болестта. Върху скрина стоеше мастилницата на мама, която тя използваше, като записваше пакостите на Емил в своите тетрадки или пишеше писма и покани за настоятелско кафе. Впрочем, черновата за поканата още лежеше върху скрина. Емил прочете онова „либезно ви канят“ и много се възхити от майка си, която пишеше толкова хубаво и се изразяваше

така изискано. Все пак, различаваше се от онуй писмо на Адриан, дето само успя да напише, че „видох Мечкъ“.

Черновата не трябваше вече на майка му, та Емил смачка хартията на малко топче и го мушна в мастилницата, а след като се напои с достатъчно мастило, той го извади, стисна го в юмрука си и тръгна към Ида.

— Сега ще видиш какво значи тифис. Ида — заяви той и Ида възторжено се разкикоти.

— Затвори си очите, да не ти влезе мастило в тях — каза Емил и на бърза ръка боядиса цялото лице на малката Ида в хубав син цвят, но предвидливо не боядиса кожата около очите, а остави две големи светли петна в собствения цвят на Ида. Тези светли петна сред синьото лице придаваха на Ида толкова страхотно болен вид, че чак Емил се изплаши — беше заприличала на онези страшни маймуни, които той видя на картинка в книгата „Животът на животните“.

— Бррр! — потръпна Емил. — Права е Кроса-Мая, тифисът наистина е страшна болест!

В това време откъм гората пристигна Кроса-Мая и до оградата на Катхулт срещна Лина, която се връщаше от Пеле Ковача.

— Как е? — попита Кроса-Мая с интерес. — Зъбът боли ли още?

— Отде да знам! — отговори Лина.

— Как може да не знаеш?

— Защото лежи върху бунещето на Пеле Ковача, пустият му зъб! Надявам се да го боли, та да му се плаче!

Лина беше весела и далеч не толкова подута като преди. Тя отиде при крушата да покаже на Алфред дупката, а Кроса-Мая влезе в кухнята и се залови да приготвя кафето. Чу, че децата са в спалнята и отиде да поздрави малката Ида, която беше нейна любимка.

Но като видя своята любимка, която се открояваше ярко синя върху бялата възглавница, Кроса-Мая се провикна колкото й глас държеше:

— Какво означава това...?

— Тифис! — отговори Емил и тихичко се изкикоти.

В същия миг откъм пътя долетя тропот от коли. Връщаха се от черква майката и таткото на Емил заедно с всичките си гости и свещеника начело. След като разпрегнаха колите до конюшната, всички потеглиха към къщата, жадни за кафе и в очакване на разни лакомства. Но на стълбата стоеше Кроса-Мая и викаше с писклив глас:

— Вървете си! Вървете си! Имаме тифис в стопанството!

Всички се заковаха на място, потресени и изплашени, но майката на Емил се обади:

— Какво говориш? Кой има тифус?

Изведнъж на вратата зад Кроса-Мая се появи малката Ида, със синьо лице и бели очила и само по ризка.

— Аз имам тифус! — заяви малката Ида и доволно се разкиска.

Всички започнаха да се смеят, с изключение на таткото на Емил. Той каза, като наблягаше на всяка дума:

— КЪДЕ Е ЕМИЛ?

Но Емил беше изчезнал. Не се появи до края на гощавката.

След като си хапна, свещеникът отиде в кухнята, за да утеши Кроса-Мая, която беше много сърдита и тъжна, че не се е оказало истински тифус. И тогава се случи нещо странно: след като я утеши, свещеникът видя вързопчето писма на Емил, което лежеше захвърлено върху един стол.

Свещеникът нададе радостен вик и грабна американското писмо от Адриан.

— Как е възможно да имате точно тази марка, която търся толкова отдавна!

Свещеникът събираше пощенски марки и много добре знаеше цената на редките марки. Сега предложи без да му мигне окото четирийсет крони за марката от Адриановото писмо.

Таткото на Емил хлътна като чу такава огромна сума — как може да се платят четирийсет крони за такава мъничка хартийка! Той почти се ядоса и поклати глава... това е, вечният късмет на Емил! Сега щеше да се окаже, че старата кадифена кутийка СЪЩО е била добра покупка, дори най-добрата от всички Емилови сделки на вчерашния търг.

— За четирийсет крони мога да купя половин крава! — рече таткото на Емил на свещеника, сякаш го укоряваше.

Тогава Емил не изтрая повече в сандъка за дърва, където се криеше. Повдигна капака и подаде любопитно глава.

— Ако ще купиш половин крава — провикна се той, — предницата ли ще купиш, дето мучи, или задницата, дето размахва опашка?

— ВЪРВИ НЕЗАБАВНО В ДЪРВОДЕЛСКАТА БАРАКА, ЕМИЛЕ! — каза таткото на Емил.

И Емил отиде. Но преди това получи от свещеника четири новички банкноти по десет крони, а на следващия ден отиде в Бакхорва, даде им писмото от Адриан и половината пари, яхна коня си, изпроводен с

благословии от стопаните на Бакхорва, и се прибра, за да се залови с нови пакости.

— Смятам да пообиколя и другите търгове — рече той, когато се прибра. — Какво ще кажеш, татко?

Татко му промърмори нещо, но никой не чу какво каза.

Обаче целия неделен следобед, след като си отидоха гостите, Емил седя в дърводелската барака и дялкаше сто и трийсетото си дървено човече, но внезапно се сети, че е неделя и всъщност не би трябвало да дялка. Може би не биваше да вади зъби и да боядисва някого в синьо. Емил сложи дървеното човече на полицата при другите, седна върху дръвника и докато навън започна да се здрачава, той се размисли за греховете си. Най-сетне склучи ръце и се помоли:

— Дядо Боже, направи да престана с пакостите си! Либезно моли Емил Свенсон, Катхулт, Лъонеберя.

ВТОРНИК, 10 АВГУСТ,

КОГАТО ЕМИЛ ПУСНА ЖАБАТА В КОШНИЦАТА

И ПОСЛЕ НАПРАВИ ТАКИВА ПОРАЗИИ, ЧЕ ПОЧТИ НЕ Е ЗА РАЗПРАВЯНЕ

Горкият татко на Емил, просто да ти стане мъчно за него! Синът му склучи сума налудничави сделки, които се оказаха отлични, а самият той се прибра от търга само с една свиня, и представете си, това ужасно животно взе че се опраси една нощ, когато никой не очакваше, и от единайсетте прасенца веднага удуши десет, защото свинете понякога правят така. Сигурно и единайсетото прасенце щеше да отиде, ако Емил не го беше спасил. Защото тази нощ Емил се събуди от болки в стомаха и излезе навън, а когато минаваше край кочината чу отвътре квичене на новородено прасенце. Емил отвори вратата и пристигна в последната секунда. Да, в последната секунда изтръгна последното прасенце от жестоката му майка — наистина, много лоша свиня беше, но затова пък веднага се разболя от някаква странна болест и на третия ден умря. Горкият татко на Емил! Остана му едно единствено жалко прасенце — туй беше всичко от търга в Бакхорва, нищо чудно, че беше мрачен!

— Само подлост и мизерия има в Бакхорва — каза той вечерта на майката на Емил, когато се готвеха да си лягат в спалнята. — Някакво проклятие има по целия добитък, то си личи!

Емил лежеше в леглото си и като чу това, веднага подаде нос над ръба на леглото.

— Аз ще взема прасето — предложи той. — За мен няма никакво значение дали е проклето.

Но тези думи никак не се харесаха на таткото на Емил.

— Вечно искаш това и онова — каза той горчиво. — Ами аз? Аз НИЩО ли няма да имам?

Емил си млъкна и известно време не споменаваха прасето. Освен това, то беше едно необикновено жалко, дребно прасе, кльощаво и посиняло от студ и просто нямаше живот в него. Сигурно проклятието му отнема силата, мислеше си Емил, и му се струваше много страшно, че такова нещо може да сполети малки прасенца, дете не са сторили нищо лошо.

Майката на Емил беше на същото мнение.

— Горкото мъниче! — повтаряше тя, защото така казват в Смоланд, когато съжеляват някое дребно същество.

И Лина много обичаше животни, а особено много това прасенце.

— Горкото свинско мъниче — тюхкаше се тя, — сигурно скоро ще умре!

И това положително щеше да стане, ако Емил не беше занесъл прасето в кухнята, където му застла една кошница с парче от меко одеяло, даваше му мляко с биберон, и изобщо се държеше сякаш му е майка.

Алфред дойде, видя как Емил се мъчеше да храни малкия нещастник и го попита:

— Как върви прасето?

— Проклето е и не иска да яде — отговори Емил.

— Че кога успя да се ядоса и да стане проклето? — попита Алфред. Но Емил му обясни, че прасето не се било ядосало, а станало такова слабо и жалко, защото над него тегнело проклятие.

— Но аз ще го надвия — уверяваше ги Емил. — Зарекъл съм се да спася живота на това прасе!

И честна дума, той успя! Не мина много време и прасенцето се развесели, закръгли и стана розово, точно каквото трябва да бъде всяко прасенце.

— Гледай го ти мъничето, май че наистина ще се оправи — обади се Лина. „Мъничето“, каза тя и това име си му остана на прасенцето за цял живот.

— Да, наистина ще се оправи — каза таткото на Емил. — Добра работа свърши, Емиле.

Емил се зарадва, че татко му го похвали и използва случая да попита:

— Колко пъти трябва да му спася живота, за да ми го подариш?

Но таткото на Емил каза само „хм!“ и пак се намръщи, та Емил си замълча и известно време не споменавахе прасето.

Бяха пренесли Мъничето да живее в кочината, но то не обичаше да стои там. Предпочиташе да следва Емил по петите като куче и Емил го оставяше да си ходи на свобода почти през целия ден.

— Сигурно си мисли, че ти си му майка — рече малката Ида.

А Мъничето може би наистина така си мислеше, защото щом видеше Емил и се втурваше към него с ликуващо грухтене. Искаше все да е близо до Емил и най-обичаше от време на време да го чешат по гърба, а Емил никога не му отказваше.

— Много ми идва отръки да чеша прасета — казваше той.

После сядаше на люлката под черешовото дърво и чешеше Мъничето надлъж и нашир, а Мъничето стоеше с премрежени очи и току изгрухтяваше тихичко, за да разберат всички колко му е хубаво.

Летните дни идваха и си отиваха, черешите постепенно узряха над главата на Мъничето, докато го чешеха. Емил от време на време обираше по една шепи и му ги даваше, защото Мъничето много обичаше черешите и много обичаше Емил — а освен това от ден на ден му ставаше все по-ясно, колко хубав може да е свинският живот, стига да попаднеш някъде, където има един Емил.

Емил също много обичаше Мъничето и го заобичваше все повече със всеки изминат ден и веднъж, както си седеше на люлката и го чешеше, взе да си мисли, колко МНОГО го обича и кого още обича освен него.

„На първо място Алфред — мислеше си той, — а после Лукас, и после Ида, и веднага след нея Мъничето... олеле, ами аз забравих мама... естествено МАМА,... е, тъй де... но иначе, все пак Алфред и Лукас, и Ида, и Мъничето“.

После Емил свъси вежди и потъна в размишление.

„Освен това, имам и татко, и Лина, — помисли си той. — Да-да, някои дни го обичам татко, но някои дни — никак. А за Лина просто не знам, нито я обичам, нито не я обичам... Горещо-долу като котката!“

Разбира се, Емил продължаваше да прави пакости почти всеки ден и най-редовно си седеше в дърводелската барака, което става известно от сините тетрадки, изписани по това време. Но тъкмо сега, посред жътвата, майката на Емил беше много заета и затова понякога там пишеше само „Емил ф ДАРВОДЕЛСКАТА“, без да е описала защо.

Междувременно Емил свикна да взема със себе си Мъничето, колкото пъти седеше затворен в дърводелската барака, защото в компанията на едно забавно свинче времето минаваше по-бързо, а той не можеше през цялото



време да дялка дървени човечета. Вместо това, той се залови да учи Мъничето на разни номера, каквито никой в цяла Лъонеберя не би могъл да си представи, че ще успее да научи някакво си обикновено смоландско прасе. Емил го вършеше съвсем тайно, а Мъничето се оказа ученолюбиво и много доволно от цялата работа, защото колкото пъти научеше нещо ново, получаваше от Емил някое лакомство. Емил си имаше цял склад от курабийки, бисквити, сушени череши и разни други вкусни неща в една тайна кутия зад дърводелския тезгях, защото никога не се знаеше кога може да попадне в дърводелската барака, а не му се гладуваше без нужда.

— С малко хитрости и няколко сушени череши можеш да научиш едно прасе на каквото си искаш — обясни Емил на Алфред и Ида една събота вечер и им показва тайните номера на Мъничето, които никой още не бе видял. Това стана в беседката с люляците и представлението се превърна във велико събитие за Емил и Мъничето. Алфред и Ида седяха на пейката, зяпнали от изненада, като гледаха чудните способности на Мъничето. Такова прасе още не бяха виждали! Щом Емил му каже „Седни хубаво!“, то сядаше на задните си крака и вдигаше предните, точно като куче, а когато Емил заповядаше „Умри!“, то се просваше като мъртво и като му даваха сушени череши, протягаше дясното си копитце за благодарност.

Ида пляскаше с ръчички от възторг.

— Друго нещо знае ли? — попита тя любопитно.

Тогава Емил извика „Галоп!“ и Мъничето препусна около беседката, но на равни промеждутъци Емил се провикваше „Хоп!“ и тогава Мъничето правеше по един малък скок отвесно нагоре, а сетне продължаваше да тича, очевидно много доволно от себе си.

— Ах, колко е сладко! — повтаряше малката Ида и наистина, Мъничето изглеждаше много сладко, като правеше малките си подскоци около беседката.

— Но това не е естествено за едно прасе — рече Алфред.

Емил обаче, беше горд и доволен — такова прасе като Мъничето не съществуваше в цяла Лъонеберя и в цял Смоланд, по този въпрос две мнения нямаше.

С течение на времето Емил научи Мъничето да скача на въже. Да сте виждали някога прасе да скача на въже? Сигурно не сте. И таткото на Емил не беше виждал. Но един ден отиде в стопанския двор и видя как Емил и Ида въртят някакъв стар воловарски ремък, а Мъничето скача ли, скача над ремъка и рита весело с малките си копитца.

— Много му е забавно — опита се да убеди баща си малката Ида, но той не се хвана.

— Прасета не бива да се забавляват! — отсече той. — От тях се прави коледна шунка! Ако скача така, то ще стане кльоцаво като хрътка и да не съм видял повече такива работи.

Емил трепна и сърцето му се сви. Коледна шунка от Мъничето — такова нещо и през ум не му беше минало! Но сега се стресна и взе да се пита, дали туй не беше един от онези дни, когато не обичаше особено много татко си.

Беше вторник, 10 август, когато Емил реши, че не обича особено много татко си. Рано сутринта в този слънчев, топъл летен ден Мъничето скачаше навън в стопанския двор, а таткото на Емил спомена за коледната шунка. Но после се запиля нанякъде, защото щяха да косят ръжта и таткото на Емил смяташе да остане до вечерта на ръжената нива.

— Каквото и да правиш, Мъниче — каза Емил, след като татко му си отиде, — останни си кльоцаво като хрътка и може би ще спасиш кожата, иначе... ти не познаваш баща ми!

Емил прекара целия ден в тревоги за Мъничето и извърши само няколко прости, дребни пакости, които никой не забеляза. Накара Ида да седне в старото дървено корито, в което пояха конете и кравите, и го обяви за лодка в морето. После напълни цялото корито с вода и го обяви за лодка в морето с пробито дъно, а Ида се намокри до кости, от което ѝ стана много весело. След това Емил започна да замерва с прашката си една купа плодов крем, който майка му бе сложила да изстива на прозореца на килера. Искаше да провери само, дали ще я улучи — можеше ли да предположи, че купата ще се счупи с гръм и трясък, но тя го стори. Майка му го затвори само за съвсем кратко време в дърводелската барака, отчасти защото ѝ беше жал за него и отчасти защото искаше да го прати да занесе кафе и закуски на жертварите. Щяха да си го пият на нивата — такъв беше обичаят в цяла Лънеберя и в цял Смоланд и по всички стопанства пращаха децата да носят кафето.

Любими пратеници бяха смоландските хлапета, когато тръгваха с кошници, пълни с кафе и закуски през ливади и поляни по криволичещи пътечки, които завършваха до някоя малка, жалка нивичка, така осеяна с камъни, че просто да ти се доплаче. Е, смоландските хлапета не плачеха естествено, защото между камънаците растяха много дивни ягоди, а те много обичаха дивни ягоди.

Сега Емил и Ида също трябваше да отнесат кафето, тръгнаха навреме от къщи и закрачиха бързо, хванали здраво кошницата със закуските от двете страни. Но работата беше там, че Емил просто не можеше да отиде някъде по прекия път, а току кривваше насам и натам, ако имаше нещо за гледане, а дето отиваше Емил, там трябваше да отиде и Ида. Между другото, Емил заобиколи покрай тресавището, където винаги имаше много жаби и сега веднага си намери една. Искаше му се да я разгледа по-подробно, а освен това си каза, че

жабата също има нужда от малко разнообразие, вместо да седи по цял ден в тресавището. Затова я пусна в кошницата със закуските и затвори капака, за да не може да избяга.

— Къде другаде да я държа?! — възрази Емил, когато Ида го попита дали е нужно да слага жабата точно в кошницата при закуските. — Джобовете ми са скъсани. Освен това ще я задържа само малко, после нека се връща в своето тресавище — каза той много разумно.

На ръжената нива таткото на Емил и Алфред косяха всеки с по една коса, а зад тях вървяха Лина и Кроса-Мая, сбираха ръжените стръкове, след като ги поваляше косата и ги връзваха на снопове. Така се правеше едно време.

Когато Емил и Ида най-сетне се появиха с кошницата, баща им не ги посрещна като любими пратеници, а напротив — скара им се, че са закъснели. Всички много държаха кафето да пристигне точно, когато станеше време за кафе.

— Затова пък сега ще ни се услади още повече — обади се Алфред, който искаше да заглади положението и да накара таткото на Емил да мисли за други неща. Ако някога сте сядали да пиете кафе на нивата в един топъл ден през август из околностите на Лъонеберя, тогава знаете колко весело може да стане, когато всички седят заедно по камъните на шарена сянка и си говорят, и пият кафе, и ядат сандвичи, и си почиват. Но таткото на Емил все още беше сърдит и работата не се оправи, когато дръпна кошницата и отвори капака, защото жабата скочи право върху него и потъна в ризата му, която стоеше разкопчана заради жегата. Краката на жабката бяха много студени и това се стори твърде гадно на таткото на Емил. Той замахна с ръка от отвращение, но за нещастие улучи каната с кафето и я събори. Добре че Емил светкавично притича и я изправи, та изтече само малко кафе. Жабата не се виждаше. От уплаха беше се завряла в панталоните на таткото на Емил и когато той я усети, просто пощуря. Зарита на всички страни, дано накара жабата да излезе през крачола, но уви, каната с кафето му се изпречи отново на пътя. Тя отнесе един ритник и пак полетя, и ако Емил не беше се пресегнал мигновено да я изправи, щяха да правят почивка за кафе без кафе, а това нямаше да е приятно.

Жабата никак не държеше да остане там, където се намиреше. Тя наистина се изхлузи през крачола и Емил я прибра. Но таткото ВСЕ ОЩЕ му се сърдеше. Мислеше, че това с жабата е пак някоя от обикновените пакости на Емил, а всъщност не беше. Емил предполагаше, че Лина ще отвори кошницата и ще се зарадва до дъното на душата си, като види малката сладка жабка. Споменавам всичко това, за да разберете, че на Емил не винаги му беше лесно,

а понякога го набеждаваха за пакости, които изобщо не бяха пакости. Човек наистина можеше да се запита, как си я мислеше таткото на Емил: къде би могъл Емил да държи жабата? След като имаше дупки и на двата си джоба.

А Лина вечно повтаряше, като говореше за Емил:

— Никога не съм виждала такова хлапе, дето само пакости прави. Ако пък не прави пакости, все нещо ще му се случи!

„Все нещо ще му се случи!“ — права беше Лина! И за доказателство ще видите какво стана по-късно през този ден. Тогава на Емил му се случи такова нещо, че почти не е за разправяне и цяла Лънеберя дълго време се вайкаше и тюхкаше заради него. А всъщност цялата работа се дължеше само на туй, че майка му беше такава добра стопанка и че през тази година в Катхулт се родиха толкова много череши. Но виновен ли беше Емил било за едното, било за другото — не, просто така се случи, че лошо си изпати!

Майката на Емил умееше неповторимо да прави сладка и сиропи, и компоти и успяваше да използва всички плодове, които никнеха в гората и всичко, което растеше в градината. Тя береше червени и сини боровинки, и малини додето отмалееше, вареше ябълково пюре и компот от круши, правеше желе от грозде и сладко от касис и какви ли не сиропи, а освен това гледаше да има сушени плодове за цялата зима, за да прави своя прочут ошав. Сушеше в голямата кухненска печка ябълки, круши и череши, после ги връзваше на вързопчета в бели ленени кърпи и ги закачваше да висят от тавана на бараката, която служеше за килер — този килер беше същинска радост за очите.

Тъкмо когато най-усилено беряха черешите, на гости в Катхулт пристигна изтънчената госпожа Петрел от Вимербю и тогава майката на Емил се оплака от всичките тия пусти череши, с които просто вече не знаеше какво да прави.

— Смятам, че би могла да приготвиш черешово вино, Алма — предложи тогава госпожа Петрел.

— Опазил ме бог! — възкликна майката на Емил.

Не искаше да чуе и дума за черешово вино. Катхулт беше стопанство на трезвеността. Таткото на Емил не близваше никаква силна напитка, дори и бира не пиеше, освен когато го черпеха по пазарите и други места, защото тогава нямаше как да откаже. Какво да стори, когато някой настояваше да го черпи с бира — една, а понякога и две бутилки! Нали можеше на бърза ръка да пресметне, че две бири струват трийсет ере, а как се изхвърлят току-така трийсет ере? Затова не му оставаше друго, освен да се насили и да пие. Но той никога не би й позволил да прави черешово вино, майката на Емил го знаеше много добре, и обясни на госпожа Петрел. Тогава госпожа Петрел възрази, че

дори ако в Катхулт никой не пие вино, положително ще се намерят хора, които нямат нищо против една чашка. Самата тя например с удоволствие би приела няколко бутилки черешово вино и защо тогава майката на Емил да не заложи тихомълком една делва с череши да втасват в някой тъмен кът на мазето при картофите — там никой нямаше да я види. Щом като се избистрело, госпожа Петрел щяла да дойде пак, за да вземе своето вино и щяла да заплати много добре.

Майката на Емил трудно отказваше, когато някой я молеше за нещо, а както вече казахме, тя беше много добра стопанка, която искаше да използва всичко, а вече бе изсушила повече череши, отколкото биха ѝ потрябвали. И не щеш ли, додето се усети, тя обеща на госпожа Петрел да ѝ направи черешово вино. Но майката на Емил не вършеше тайни неща и разказа истината на таткото на Емил, а той помърмори, помърмори, пък най-сетне каза:

— Прави каквото щеш! Впрочем, колко каза че ще ти плати?

Госпожа Петрел не беше споменала нищо точно. Но от няколко седмици нейното вино кипеше в мазето за картофи и тъкмо в този августовски ден майката на Емил реши, че е готово. Сега му беше времето да го наляят в бутилки. Тя сметна за удобно да го направи, докато таткото на Емил е на ръжената нива, та да не види и да не се чувства виновен, че в неговия дом се правеше вино.

На бърза ръка майката на Емил строи десет бутилки на масата в кухнята, като смяташе да ги сложи в някоя кошница и да ги скрие в мазето при картофите, където никому нямаше да навредят, а госпожа Петрел можеше да дойде, когато иска, да си ги прибере.

Черешите, от които бе направено виното, майката на Емил изсипа в една кофа и я сложи пред кухненската врата, точно когато Емил и Ида се прибираха от ръжената нива с кошницата от закуските.

— Емиле, вземи кофата — обади се майката на Емил — и върви да заровиш тези череши в бунището.

Какъвто си беше послушен, Емил веднага тръгна. Но бунището лежеше точно зад кочината, а в кочината седеше Мъничето и скучаеше. Щом зърна Емил, то страшно се разгрухтя, за да разбере Емил, че му се иска да излезе и да си поиграе с него.

— Ще те пусна — рече Емил и сложи кофата на земята. Отвори малката вратичка на кочината и Мъничето се втурна навън с ликуващо грухтене. Моментално завря зурлата си в кофата, защото помисли, че Емил му носи храна. Чак тогава Емил се замисли върху онова, което каза майка му: да зарови черешите в бунището. Чудна работа, в Катхулт никога не заравяха нещо, което ставаше за ядене. А тези череши очевидно бяха вкусни. Мъничето набързо

изяде доста от тях. Емил реши, че майка му иска да се зароят черешите в бунището само за да не се мяркат пред очите на татко му, когато се върне след малко от ръжената нива.

„Ами тогава защо да не ги изяде Мъничето — помисли си Емил, — след като просто лудее за черешите!“

По всичко личеше, че тъкмо тези череша особено много се усладиха на Мъничето. То грухтеше възторжено и така лапаше, че цялата му зурла почервения. За да му е по-удобно, Емил изсипа черешите на земята. Но тогава пристигна петелът и пожела да се присъедини към угощението. Мъничето го погледна злобно, но не го прогони и петелът закълва череша с всички сили. После довтасаха и кокошките с Куцата Лота начело, за да видят какви вкусотии е намерил петелът, но не постигнаха нищо. Мъничето и петелът ги подгонваха безмилостно, колкото пъти протегнеха напред човките си. Разбра се, че петелът и Мъничето искат да запазят тези особено вкусни череша само за себе си.

Емил седеше до тях върху обрънатата кофа. Свиркаше си на тревичка и просто не мислеше за нищо. Но изведнъж изненадано забеляза, че петелът бавно се строполи на земята. Направи няколко опита да се изправи, но не успя. Надигаше се наполовина, ала веднага пак забиваше глава в земята и накрая се отказа. Прогонените кокошки стояха скупчени встрани и като забелязаха колко странно се държи техният петел, тревожно се разкуткудякаха. Това раздразни петела и той разярено се опули — нима нямаше право да лежи и се валя където му харесваше?

Емил не можа да разбере какво е прихванало петела, но му дожаля за него, та отиде да го вдигне и го изправи на крака. А петелът постоя известно време, като се олюляваше напред-назад, сякаш искаше да провери дали го държат краката, но внезапно като че ли го обзе някаква лудост, изкукурига, запляска наперено с криле и с пронизителни крясъци хукна към кокошките. А кокошките побягнаха и трескаво се опитаха да се спасят, защото забелязаха, че техният петел е полудял. Емил също го забеляза и така потресено наблюдаваше дивашкото поведение на петела, че не обърна внимание на Мъничето. Петелът бил полудял! Ако наистина някой изведнъж беше полудял, туй бе Мъничето! То също искаше да гони кокошки, прегпусна по петите на петела и квичеше, сякаш го колят. Емил стоеше като гръмнат, просто не разбираше какво става. Мъничето грухтеше и квичеше на висок глас докато тичаше и по всичко личеше, че му е весело, но с краката му ставаше нещо много странно. Те се мятаха ту насам, ту натам, сякаш Мъничето не можеше да ги овладее и по всяка вероятност също би паднало на земята, ако всеки път когато политаше, не правеше по един подскок, както бе го научил Емил, и това му помагаше да запази равновесие.

Но човек наистина трябваше да съжали кокошките. Никога не бяха виждали прасе да се държи по такъв начин и сега хукнаха да бягат, за да спасят живота си. Ужасеното им куткудякане звучеше просто сърцераздирателно! Горките кокошки — не стига, че петелът им бе полудял, но и едно побесняло прасе ги гонеше с високи скокове и зловещо изблещени очи — това вече бе твърде много!

Да, наистина бе твърде много! Емил знаеше, че от уплаха може да се умре и изведнъж видя как една подир друга кокошките се просваха на земята и оставаха неподвижни и безжизнени. Цялата трева беше осеяна с мъртви кокошки, лежаха там — бели и вцепенени — и представляваха ужасна гледка. Емил изпадна в отчаяние и се разплака. Какво щеше да каже мама, като дойде и намери своите кокошки в това състояние? Куцата Лота, неговата собствена кокошка, също представляваше мъртво бяло вързопче и Емил я вдигна с плач — да-да, умряла беше, никакъв живот нямаше в нея! Горката Куца Лота, свърши се с нея и с многото ѝ вкусни яйца! На Емил не му оставаше нищо друго, освен да ѝ устрои колкото е възможно по-бързо едно тържествено погребение. Той вече си представяше какво ще пише на надгробния ѝ камък:

„ТУК ПОЧИВА КУЦАТА ЛОТА, ИЗПЛАШЕНА ДО СМЪРТ ОТ МЪНИЧЕТО“.

Емил се чувствуваше много огорчен от Мъничето, сега щеше да заключи това чудовище в кочината и никога повече нямаше да го пуска навън. Междувременно Куцата Лота можеше да остане в бараката за дърва. Емил я отнесе там с нежни ръце и я положи върху дръвника, нека дочака там своето погребение, горката Лота! Когато излезе от бараката, Емил видя, че петелът и Мъничето бяха се върнали при своите черешки — да-да, чудесни момчета! Първо да изплашат до смърт кокошките, а сетне да си продължат угощението сякаш нищо не е било! Петелът поне трябваше да има толкова съзнание, че да се натъжи, след като с един удар загуби всичките си жени, но той очевидно не беше много разстроен.

Обаче яденето на черешки, не продължи дълго.

Изведнъж петелът отново се повали на земята, а веднага след него и Мъничето. Емил беше толкова сърдит и на двамата, че хич не го беше грижа дали са живи или мъртви, но забеляза, че не бяха толкова мъртви като кокошките. Петелът издаваше тихи звуци и подритваше с крака, а Мъничето — макар че лежеше със затворени очи — от време на време се опитваше да ги отвори и като че ли хъркаше.

Из тревата се търкаляха още много черешки и Емил лапна една. Тя нямаше същия вкус както обикновените черешки, но честна дума, много му се услади! Как можа да ѝ хрумне на мама, че такива вкусни черешки трябвало да се заровят?

Мама, да! Той трябваше да отиде да ѝ каже за нещастieto с кокошките. Но нямаше никакво желание да го направи. Не сега. Замислено налага още няколко череша,... а след това още няколко... не, нямаше да отиде веднага!

Междувременно майката на Емил приготви в кухнята вечеря за жътварите и всички се прибраха, таткото на Емил, и Алфред, и Лина, и Кроса-Мая, уморени и гладни след дългия работен ден. Седнаха около кухненската маса. Но мястото на Емил остана празно и майка му се сети, че доста отдавна не е виждала синчето си.

— Лина, я виж дали Емил не е при Мъничето — каза майката на Емил.

Лина тръгна и дълго време не се върна. Когато най-сетне отвори вратата, тя застана на прага и изчака всички да я погледнат. Искаше всички наведнъж да чуят невъобразимата вест, която трябваше да им съобщи.

— Какво ти става? Защо стоиш там? Да не се е случило нещо? — попита майката на Емил. Лина се подсмихна под мустак:

— Дали се е случило нещо? Просто не знам какво да ви кажа, но кокошките положително са мъртви! Петелът е пиан! Мъничето е пиано! А що се отнася до Емил...

— Какво му е на Емил? — попита майката на Емил разтревожено.

— Емил — каза Лина и си пое дълбоко въздух. — Емил също е пиан.

Олеле, каква суматоха настана в Катхулт, почти не можеше да се опише!

Таткото на Емил се караше и крещеше, майката на Емил плачеше, малката Ида плачеше, Лина също плачеше, но само заради другите, Кроса-Мая охкаше и се вайкаше и дори не остана да си дояде вечерята, защото искаше веднага да хукне из селото и да разкаже на всички от първия до последния:

— Ох-ох-ох, горките Свенсонови от Катхулт, тази напаст Емил се напил до козирката и изтрепал всички кокошки, ох-ох-ох!

Само Алфред прояви малко разум. Той хукна навън с другите, когато Лина донесе страшната вест и намери Емил проснат в тревата до Мъничето и петела — да, Лина имаше право, Емил наистина беше пиан. Лежеше подпрян върху Мъничето, очите му се събираха на носа и явно му беше много зле. Майката на Емил избухна в луд плач, като видя своето, жалко, нещастно момче и понечи веднага да го занесе в спалнята, но Алфред, който разбираше от тези неща, се обади:

— За него ще е по-добре да остане на чист въздух!

После Алфред седя цяла вечер на стъпалата пред ратайската колиба с Емил в скута си, помагаше му когато му се повръщаше и го утешаваше когато плачеше, защото Емил от време на време идваше на себе си и започваше да оплаква своята лошотия. Беше дочул, че е пиан, макар и да не разбираше как е



станала тази работа. Емил не знаеше, че когато се прави вино от череши и то втаса, тогава черешите се напълват с онова, от което човек се напива. Именно затова майката на Емил му каза да зарови черешите в бунището, но вместо да го стори, той яде от тях, и не само той, а също петелът и Мъничето, та затуй сега лежеше като парцал в прегръдките на Алфред.

Дълго време лежа той така. Свечери се, слънцето залезе и луната изгря над Катхулт, а пък Алфред все още седеше там с Емил.

— Как си, Емиле? — попита Алфред, като видя, че Емил по едно време размърда очи.

— Все още съм жив — отвърна Емил с отпаднал глас, а подир малко добави шепнешком:

— Но ако умра ще оставя Лукас на теб, Алфред.

— Не бой се, няма да умреш — успокои го Алфред.

Не, Емил наистина не умря, нито Мъничето, нито петелът.

Та дори и кокошките не умряха, което беше най-странното. Насред цялата бъркотия и тревога, майката на Емил изпрати малката Ида да донесе един кош дърва. Ида плачеше като тръгна, защото тази вечер наистина беше много тъжна, а се разплака още по-силно, като влезе в бараката за дърва и видя Куцата Лота да лежи мъртва върху дръвника.

— Горкичката ми Лота! — изхлипа Ида. Тя протегна крехката си ръчица и помилва Лота. И, представете си, Лота се размърда! Отвори очи, разкудкудяка се ядосано, скочи от дръвника, като пърхаше с криле и озлобено закуцука към вратата. Ида стоеше изненадано и просто не знаеше какво да мисли — ами ако имаше вълшебни ръце, които умееха да връщат умрелите към живота?

В тревогата за Емил никой не намери време да се погрижи за кокошките и те все още лежаха из тревата. Но сега дойде Ида, потупа ги една подир друга и всичките трепнаха и оживяха, защото изобщо не бяха умрели, а само припаднали от ужас, когато Мъничето ги подгони — ей такива неща вършат кокошките понякога.

А Ида влезе горда в кухнята, където седяха майка ѝ и баща ѝ, тъжни и разплакани — сега и тя можеше да им съобщи една вест.

— А пък аз събудих кокошките от мъртвите — заяви тя доволно.

На другата сутрин не само петелът, но и Мъничето и Емил се бяха пооправили. Само че петелът три дни не можа да кукурига. Опитваше се от време на време, но не излизаше никакво „кукуригу“, а само някакъв ужасен дрезгав звук, от който той много се смущаваше. Кокошките всеки път го поглеждаха с упрек и петелът отиваше да се крие в храстите и да се срамува.

Мъничето никак не се срамуваше. Но Емил цял ден имаше гузен вид, а Лина на всичкото отгоре го дразнеше.

— Да се напиеш, пък и да легнеш с прасето, хубава работа! Пияни свине, това сте и двамата, и отсега нататък така ще ви викам.

— Съветвам те да не го правиш! — каза Алфред и погледна Лина така строго, че тя си замълча.

Но историята още не беше приключила. Късно след обяд в двора на Катхулт влязоха трима навъсени мъже — идваха от Въздържателското дружество на Лъонеберя. Сигурно не знаете какво значи това Въздържателско дружество, но мога да ви кажа, че едно време то беше нещо много необходимо, не само в Лъонеберя, а и в цял Смоланд. Членовете на Въздържателското дружество се бореа против ужасното пиянство, което на времето е направило нещастни много хора и ги съсипва до ден днешен.

Вайкането на Кроса-Мая бе развълнувало Въздържателското дружество и ето, че идваха тези трима мъже и искаха да говорят с майката и таткото на Емил. Решили, че няма да е зле, ако Емил дойде вечерта на събрание във Въздържателското дружество, за да го насочат към по-трезвен живот. Майката на Емил ужасно се ядоса и им каза точно как стоят нещата с Емил и черешите, но тримата въздържатели все пак изглеждаха много загрижени и един от тях заяви:

— Добре, ама то се вижда накъде вървят нещата с Емил! Няма да му навреди да го нахокат хубаво довечера.

Таткото на Емил се съгласи. Не му беше приятно и нямаше никак да е весело да застане пред всички хора на събранието и да се срамува заради своя син, но може би наистина беше необходимо да отиде, за да тръгне Емил по пътя на трезвеността.

— Ще го заведе — промърмори таткото на Емил навъсено.

— Не, щом трябва да отиде, ще го заведе аз! — заяви майката на Емил, не си поплюваше жената! — Това проклето вино направих аз и никой друг и затова няма нужда ти да страдаш заради него, Антоне. Всъщност само аз имам нужда от конско евангелие за трезвеност, но мога да доведа и Емил, ако смятате че е необходимо.

С настъпването на вечерта облякоха на Емил празничния костюм, а той нахлупи „шапкътъ“ си, защото нямаше нищо против да го вкарат в правия път. Много обичаше да ходи където имаше много хора.

Мъничето беше на същото мнение. Когато Емил и майка му потеглиха, Мъничето се втурна подире им и искаше да ги придружи. Но Емил му заповяда „Умри!“ и Мъничето легна послушно на пътя и остана там неподвижно, но дълго гледа подир Емил.

Трябва да ви кажа, че тази вечер салонът на Въздържателското дружество беше претъпкан! Цяла Лъонеберя искаше да присъствува, за да насочи Емил към трезвеност. Хорът на дружеството стоеше на подиума и когато Емил прекрачи прага, запя с пълен глас:

„О, момко, с чашата в ръка,  
а в нея смъртната отрова...“

— За каква чаша ми говорят! — каза майката на Емил сърдито, но само Емил я чу.

Когато песента свърши, някакъв мъж застана и говори дълго и сериозно на Емил, а накрая го попита дали иска да даде обет за трезвеност до края на живота си.

— Защо пък да не дам — рече Емил.

В същия миг откъм вратата долетя весело грухтене и Мъничето нахълта в галоп. Тихичко беше проследило Емил и довтаса! Много се зарадва като зърна Емил на първата редица и се втурна към него. Но в залата настана голям смут. Досега във Въздържателското дружество не беше влизало прасе и членовете не искаха да го допуснат. Струваше им се неподходящо в такива случаи да присъствуват прасета. Но Емил заяви:

— И то би трябвало да даде обет за трезвеност, защото яде повече череши от мен.

Мъничето сега изглеждаше прекалено весело, та Емил му заповяда „Седни хубаво!“ и за най-голяма изненада на лъонеберчани Мъничето седна на задните си крака точно като куче. Изглеждаше много кротко и добричко. Емил извади няколко сушени череши от джоба си и му ги даде, а лъонеберчани просто не повярваха на очите си, когато прасето веднага протегна дясното си копитце в знак на благодарност.

Всички така се увлякоха да гледат Мъничето, че едва не забравиха обета за трезвеност. Самият Емил трябваше да ги подсети.

— А сега какво, ще обещавам ли нещо, или няма?

След това Емил обеща „ЗА ВЕЧНИ ВРЕМЕНА ДА СЕ ОТКАЖА ОТ СИЛНИ НАПИТКИ И ПО ВСЯКАКЪВ НАЧИН ДА РАЗВИВАМ ДЕЙНОСТ ЗА РАЗПРОСТРАНЯВАНЕ НА ТРЕЗВЕНОСТТА СРЕД МОИТЕ СЪГРАЖДАНИ“. Тези изискани думи означаваха, че Емил никога през живота си нямаше да близне ракия и щеше да помага на други хора да станат въздържатели.

— Слушай, Мъниче, това важи и за теб! — каза Емил, след като даде обета, а по-късно в Лъонеберя разправяха, че никой освен Емил не е давал обет за трезвеност заедно с прасе.

— Но това момче от Катхулт, то изобщо си е особено — казваха хората.

Когато Емил се прибра и влезе в кухнята, следван по петите от Мъничето, татко му седеше там самотен и в светлината на газената лампа Емил видя, че е плакал. През целия си живот Емил не беше виждал баща си да плаче и това никак не му хареса. Но после татко му каза нещо, което извънредно много му хареса.

— Слушай, Емиле — рече той, хвана Емил здраво за раменете и го загледа право в очите. — Ако ми обещаеш да останеш въздържател през целия си живот, ще ти подаря това проклето прасе... впрочем не мога да си представя, че по него има някакво вкусно месо, след всичките му лудории и пиянства.

Емил така се зарадва, че се разтича из кухнята.

Обеща още веднъж да бъде трезвен до края на дните си. И наистина удържа на думата си. Такъв въздържателен председател на общинския съвет, какъвто стана Емил, не бяха виждали нито в Лъонеберя, нито в цял Смоланд, та може би не беше толкова лошо, че изяде пияните череши в онзи летен ден, когато беше малък.

Същата вечер Емил лежа дълго буден и си бърбеше с Ида.

— Сега си имам кон и крава, и прасе, и кокошка! — заяви той.

— Кокошката аз ти я съживих от мъртвите — напомни му малката Ида и Емил ѝ благодари за това.

Той се събуди много рано на другата сутрин и чу, че Алфред и Лина си пият кафето и разговарят в кухнята. Веднага скочи от леглото, защото искаше да разкаже на Алфред, че е получил Мъничето.

— Животновъдът Емил Свенсон! — каза Алфред и се разсмя. А Лина вирна глава и запя една песничка, която бе измислила преди малко, докато доеше кравите. Ето какво запя тя:

„А майка му го заведе при въздържателите,  
и там от пияна свиня той стана човек,  
и даде обет да остане трезвен,  
и получи прасето, което сам той беше преди.“

По-глупава песен не може да се измисли! „И ПОЛУЧИ ПРАСЕТО, което сам той беше преди“, това звучи ужасно глупаво, но Лина не можеше да измисли нещо по-хубаво.

Стана време Алфред и Лина да тръгнат за ръжената нива заедно с таткото на Емил и Кроса-Мая.

Майката на Емил си остана сама в къщи с децата. Беше доволна, защото госпожа Петрел смяташе да дойде да вземе своите бутилки с вино и майката на Емил предпочиташе таткото на Емил да не се мярка, когато става това.

„Колко ще е хубаво, когато тези бутилки се махнат от къщи“, мислеше си майката на Емил, докато си вършеше работата в кухнята. Госпожа Петрел можеше да дойде всеки момент. Тя очакваше вече да чуе шума от колелата откъм пътя. Но, чудна работа, чу съвсем друго нещо — някакво трещене като от счупено стъкло, което се носеше откъм мазето за картофи.

Тя погледна през прозореца и видя Емил. Държеше машата, а пред него стоеше цялата редица бутилки и той ги удряше подред, та парчетата летяха на всички страни и виното се лееше.

Майката на Емил отвори прозореца и се провикна:

— За бога, Емиле, какво правиш!

Емил спря за миг, само колкото да отговори на майка си:

— Развивам дейност на трезвеност! — заяви той. — И реших да започна от госпожа Петрел.

## РАЗНИ ДРЕБНИ ДНИ В ЖИВОТА НА ЕМИЛ, КОГАТО ТОЙ НАПРАВИ КАКВИ ЛИ НЕ ДРЕБНИ ПАКОСТИ, НО И НЯКОИ ДОБРИ НЕЩА

Онова ужасно черешово вино беше от онези неща, които дълго се помнеха в Лъонеберя. При това майката на Емил искаше да се забрави колкото може по-скоро. Нито с една дума не е споменала в синята тетрадка как се беше наредил Емил на онзи злополучен 10 август, сигурно ѝ се е сторило прекалено страшно и просто не е могла да се надвие и да го запише. Но на единайсети август е вписала малка бележка и ако човек я прочете, без да е предупреден, непременно ще се стресне.

„Бог дъ ми пумагъ с туй Мумче но днеш пуне беши трезвен“. Ей така пише. Нито дума повече, та какво може да си помисли човек? Може направо да си представи, че Емил рядко се е появявал в трезво състояние. Смятам, че

майката на Емил трябваше да разкаже как стоят нещата. Но както вече казах, тя сигурно не е могла да се надвие.

Има записка и от петнайсети август. Тогава е написала следното:

„Тъзи ношт Емил и Алфред оттидоха дъ лувлт раци, нълувиха сто дузини, ама послѣ разбира се, олеле боже...“

Сто дузини, представяте ли си такова нещо? Това е невероятно количество раци, пресметнете и ще видите! Страшно весела нощ е прекарал Емил, мога да ви кажа, и ако някога сте участвували в лов на раци край някое езерце в Смоланд през тъмна августовска нощ, сигурно знаете защо. Знаете какви смехории стават, как се намокря човек до кости и колко странно изглежда всичко. Ой, колко е тъмно, гората обгражда езерото като черна стена, всичко е притихнало и се чува само как бълбука водата около краката, които газят из крайбрежните плитчини. Ако носите фенер, с който да си светите, както правеха Емил и Алфред, тогава виждате как големите черни раци пълзят между камъните по дъното и само протягате ръка, грабвате ги за гърба един подир друг и ги набутвате в торбата.

Когато Емил и Алфред тръгнаха призори към дома, те носеха повече раци, отколкото можеха да мъкнат, но въпреки това Емил си свиркаше и пееше.

„Ех как ще се изненада татко“, мислеше си той. Каквото и да ставаше, Емил много искаше да покаже пред татко си, че е способен, но рядко му се удаваше. Сега реши, че татко му трябва да види всичките раци щом се събуди и затова Емил ги изсипа в големия бакърен казан — същия, в който той и Ида се къпеха всяка събота вечер, а сетне завлече казана в спалнята до леглото на татко си.

„Как ще викат от радост, като се събудят и видят моите раци“, помисли си Емил, пхна се изморен и весел в леглото си и веднага заспа.

Таткото на Емил ставаше много рано всяка сутрин; така направи и в този ден. След като стенният часовник в спалнята удари пет часа, той отметна завивката и спусна краката си на пода, но остана малко седнал, докато се оборава. Протегна се, прозина се, почеса се по главата и размърда палците на краката си. Веднъж големият палец на левия му крак бе попаднал в капан за мишки, зареден от Емил, и след това произшествие този палец се схващаше и сутрин трябваше да го раздвижва. Но както си седеше сега таткото на Емил, той нададе такъв вой, че майката на Емил и малката Ида се събудиха изплашени до смърт. Помислиха най-малко, че колят таткото на Емил. А всъщност нямаше нищо, само някакъв рак бе защитил палеца му — именно онзи, дето беше се хванал в капана. Ако ви се е случвало някой рак да защити палеца на крака ви, то вече знаете, че е горе-долу толкова приятно, колкото защитването в капан — някои хора крещат и за по-дребни неща. Рациите са

страшно упорити и като хванат, държат и не пускат, а стискат все по-силно и по-силно, та няма нищо чудно, че таткото на Емил крещеше! Майката на Емил и малката Ида също се разпищяха, защото видяха раците, всичките стотици раци, които пъплека по пода — ай-ай, голямо викане падна!

— Емиле! — викаше таткото на Емил колкото му глас държеше, от една страна, защото му се сърдеше, а от друга — защото му трябваша клещи, с които да махне рака, и той искаше Емил да му ги донесе. Но Емил спеше ли, спеше и никаква врява не можеше да го събуди. Таткото на Емил трябваше да отиде сам на куц крак до кутията с инструменти в кухнята, за да вземе клещите, а когато малката Ида го видя как подскачаше през стаята, а рактът висеше на крака му, сърцето я заболя. Не за друго, а защото Емил спеше и пропусна тази гледка.

— Събуди се, Емиле! — викна тя. — Събуди се да видиш нещо смешно!

Но изведнъж млъкна, защото таткото ѝ хвърли много мрачен поглед, от който ѝ стана съвсем ясно, че той изобщо не можеше да разбере кое беше смешното.

В това време майката на Емил лазеше по земята и събираше раци. Едва след два часа успя да ги излови всичките, а когато Емил най-сетне се събуди късно преди обяд, той само усети божественото ухание на току-що сварени раци, което се носеше откъм кухнята и то го накара да скочи радостно на крака.

Цели три дни в Катхулт ядоха раци до насита! Освен това Емил изчисти сума рачи опашки и ги продаде на жената на свещеника по двайсет и пет ере за четвърт кило. Печалбата подели справедливо с Алфред, който вечно нямаше пари и смяташе, че Емил страшно умее да печели.

— Много те бива по сделките, Емиле — казваше той и беше напълно прав. В спестовната касичка Емил вече имаше петдесет крони, които беше спечелил по най-различни начини. По едно време обмисляше дали да не сключи една голяма сделка като продаде всичките си дървени човечета на госпожа Петрел, защото тя много ги харесваше, но за щастие от тази работа нищо не излезе. Дървените човечета останаха на своята полица и си стоят там до ден днешен. Госпожа Петрел много искаше да купи и дървената пушка на Емил, за да я подари на едно отвратително момченце, което познаваше, но и тази работа не стана. Емил наистина смяташе, че е вече много голям, за да си играе с нея, но все пак не искаше да я продаде. Затова я закова на стената в дърводелската барака и написа над нея с червен молив:

\_\_СПОМЕН ОТ АЛФРЕД\_\_.

Алфред се разсмя, когато го видя, но очевидно му стана драго.

Обаче Емил продължаваше да носи „шапкътъ“ си, просто не можеше без нея, и тя се мъдреше на главата му, когато отиде за първи път на училище — да, и на Емил вече му дойде ред да тръгне на училище и цяла Лъонеберя затаи дъх.

Лина не вярваше, че ще излезе нещо от учението на Емил.

— Сигурно ще събори училището и ще подпали учителката! — каза тя, но майката на Емил я погледна строго.

— Емил е добро момченце — възрази тя. — Вярно, че случайно запали онзи ден жената на свещеника, но вече си го излежа в дърводелската барака и няма нужда през цялото време да го повтаряш.

Емил седя в дърводелската барака заради жената на свещеника на 17 август. В този ден тя посети Катхулт, за да ѝ даде майката на Емил една мостра за тъкане. Поднесоха ѝ кафе в беседката с люляците и там щеше да разгледа тъкаческите мостри. Тя имаше слаби очи и затова извади от чантата си една лупа. Такава лупа Емил никога не беше виждал и много се заинтересува.

— Можеш да я разглеждаш — предложи жената на свещеника с цялото си простодушие. Сигурно не знаеше, че Емил успяваше да направи пакости с всяко нещо, а една лупа вършеше добра работа. Емил бързо забеляза, че с нея може да се възпламени нещо. Когато слънцето я огряваше, лъчите се събираха в една точка, която започваше да свети и да се нажежава и Емил се заоглежда да намери нещо лесно запалимо, за да го подпали. Жената на свещеника си седеше преспокойно и бъбреше ли, бъбреше с майка му, но изобщо не помръдваше главата си. Бухналите щраусови пера на красивата ѝ шапка изглежда лесно биха пламнали и Емил реши да опита — не защото беше убеден, че ще успее, а защото според него всичко трябваше да се опита, иначе как ще научиш нещо на този свят?

Резултатът от опита му е описан в синята тетрадка.

„Какту сидяхми, Попъдиятъ взе да пуши, ператъ разбиръси, но те ни пламнъхъ а саму замирисъ нъ Загурялу. Пък аз си мислях дету Емил сега ще са подубри кату станъ Въздръжател — уви, Гуспудин Въздръжателя сидя ду вичертъ ф Дърводелската. Да-да тъквизи ми ти рабути“.

На 25 август Емил тръгна на училище. Ако лъонеберчани си въобразяваха, че той ще се посрами, останаха разочаровани. Учителката може би беше първата, която се усъмни дали на чина до прозореца не седи бъдещият председател на общинския съвет, защото за всеобща изненада Емил стана първенец на класа! Да чете знаеше още когато постъпи, а можеше



и да пише малко, а се научи да смята по-бързо от всички останали. Естествено, правеше и някои пакости, но не толкова страшни, че учителката да не може да ги понесе... е, само дето веднъж реши да я целуне по устата и за това говориха дълго време в Лъонеберя.

Ето как стана тази работа. Емил стоеше до черната дъска и тъкмо бе сметнал една много трудна задача, учителката каза:

— Добре Емиле, можеш да си седнеш пак на мястото.

Той наистина тръгна, но на минаване се наведе над учителката, която седеше до катедрата и я целуна с всички сили по устата. Такова нещо никога не беше й се случвало, та цялата се изчерви и започна да заеква:

— Зз-защо... зз-защо направи това, Емиле?

— Сигурно го направих от добрина! — отговори Емил и това се превърна в поговорка из цяла Лъонеберя. „Направих го от добрина, рече момчето от Катхулт, като целуна учителката“, казваха хората, а може да го казват и до ден днешен — кой знае!

В междучасието до Емил се присламчи едно голямо момче и започна да го дразни.

— Ще целуваш учителката, а! — подхвърли то и се ухили подигравателно.

— Да — отвърна Емил — искаш ли да го направя пак?

Но не го направи. То стана само веднъж и никога повече. А учителката не беше чак толкова недоволна от Емил заради тази целувка, напротив.

Имаше и други неща, които Емил вършеше от добрина. В голямото междучасие отиваше в бедняшкия приют и четеше Смоландски вестник на Столе-Йоке и другите сиромаси, затова не си мислете, че Емил нямаше и добри страни!

За клетниците в приюта за бедни най-хубавия миг в деня беше, когато идваше Емил — така мислеха Столе-Йоке и Юхан Стотинката, Малката Клосан и Кале Спатията и както се казваха там всичките сиромаси. Столе-Йоке може би не разбираше много, защото когато Емил му прочете, че следващата събота в градския хотел в Екшю щяло да има голям бал, той склучи набожно ръце и прошепна.

— Амин, амин, дай боже!

Но главното беше, че Йоке и другите много обичаха да седят и да слушат как им чете Емил. Само Командоршата не обичаше. Тя се затваряше в таванската си стаичка, когато идваше Емил, защото веднъж падна в един вълчи трап, който Емил беше изкопал, и никога нямаше да го забрави.

Но може би сте започнали да се тревожите и да си мислите, че на Емил вече не му е оставало време за пакости, след като е тръгнал на училище? Бъдете спокойни! За щастие, когато Емил беше малък, на училище се ходеше през ден!

— С какво се занимаваш сега? — попита Столе-Йоке един ден, когато Емил пристигна да му чете вестника.

Емил се позамисли и отговори най-откровено:

— През ден правя пакости и през ден ходя на училище.

## НЕДЕЛЯ, 14 НОЕМВРИ, КОГАТО В КАТХУЛТ ИМАШЕ ДОМАШНО ПРЕПИТВАНЕ И ЕМИЛ ЗАКЛЮЧИ ТАТКО СИ В ТРИСЕВАТА БАРАКА

Наближаваше есен, настъпваше с големи крачки. В Катхулт и в цяла Лъонеберя и в цял Смоланд дните ставаха все по-сиви и по-мрачни.

— Олеле, божичко! — казваше Лина когато тръгваше към обора в пет часа сутринта и трябваше да излезе навън в мрака. Вярно, че си носеше фенера да ѝ свети, но той мъждукаше така самотно и жалко сред цялата мрачна сивота! Сиво, сиво, цялата есен представляваше един единствен дълъг сив делник, прекъснат само с някое и друго угощение или домашно препитване, като самотна жалка светлинка в мрака.

Сигурно нямате дори понятие какво значи домашно препитване, но едно време хората трябвало да знаят приблизително какво пише в библейската история и в катехизиса и затова свещеникът от време на време устройваше препитвания, за да провери какво помнят и колко знаят, и то се отнасяше не само за децата, които вечно ги измъчват с изпити, а за всички от общината, и големи, и малки. Такива домашни препитвания имаше подред във всички стопанства из Лъонеберя и дори самият изпит да не беше много весел, на угощението след това ставаше голяма веселба. Присъствуваха всички жители на общината до последния човек, та дори и сиромасите от приюта за бедни — поне онези, които имаха сили да се дотърят, защото след домашното препитване можеше да се яде до пръсване, а на мнозина това правеше голямо удоволствие.

Един ден през ноември щеше да има домашно препитване в Катхулт и това оживи всички, особено Лина, защото тя обичаше домашните препитвания.

— Ама ония там въпроси, никак не ги обичам — казваше тя. — Понякога изобщо не ми идва наум какво да отговоря.

Всички знаеха, че Лина не е особено добре запозната с библейската история. Свещеникът също го знаеше и ѝ задаваше най-лесните въпроси, защото беше добър човек. Вече толкова пъти беше разправял за Адам и Ева, които живяли в Едемските райски селения и били първите хора на земята, та естествено си мислеше, че всички, дори и Лина, трябва да са го научили, и като дойде ред да бъде изпитана Лина, той се обърна много добродушно към нея:

— Я ми кажи, Лина, как се казват нашите прародители?

— Тур и Фрея! — отговори Лина без да ѝ мигне окото, а майката на Емил цялата се изчерви от притеснение заради глупавия отговор на Лина, защото Тур и Фрея са някакви стари божества, в които вярвали хората от Смоланд в езически времена преди хиляда години, далеч преди да са чули дори една думичка за библейската история.

— Ти си езичница и винаги ще си останеш езичница! — каза майката на Емил по-късно на Лина, но Лина почна да се защитава.

— Всичко е толкова объркано! А откъде накъде точно аз трябва да им оправям бъркотиите?

Но свещеникът се държа много търпеливо на домашното препитване. Престори се, че Лина не е отговорила погрешно и започна да разказва как бог бил създал света и всички хора по него и колко забележително било неговото творение.

— Дори и ти, Лина, представляваш истинско чудо — увери я свещеникът, а сетне попита Лина, дали не се е замисляла за това и не смята ли за твърде забележително, че бог я е сътворил.

Лина се съгласи с него, но после се замисли.

— Всъщност да направи самата мен не е било чак толкова забележително. Но всичките ония кривулици, дето ми са в ушите, трябва да е кошмарно трудно да ги сглобиш!

Тогава майката на Емил отново се изчерви, защото според нея цял Катхулт се излагаше, когато Лина отговаряше така глупаво. А положението стана още по-неприятно, когато откъм ъгъла на Емил долетя ясен, бълбукащ смях. Горката майка на Емил! По време на домашно препитване не БИВАШЕ да има смях; тя се сви засрамена на мястото си и не се успокои, докато не свърши най-сетне препитването и можеха да започнат с гощавката.

Майката на Емил беше приготвила точно толкова вкусни ястия, колкото правеше за своите угощения, въпреки че таткото на Емил се опита да ѝ попречи.

— Най-важното е библейската история и катехизисът, а за теб по-важни са някакви кюфтета и баници!

— Всичко с времето си — каза майката на Емил много разумно. — за катехизиса има време, и за баницата има време!

Да, наистина имаше време и за баница, и всичките гости на домашното препитване в Катхулт ядоха, ядоха и много им се услади. Емил също излапа огромни количества баница със сметана и конфитюр, но тъкмо привърши и майка му дойде да му каже:

— Слушай, Емиле, бъди така добър и излез да прибереш кокошките!

Кокошките по цял ден се разхождаха на свобода, но настъпеше ли вечер, трябваше да ги затварят заради лисиците, които обикаляха околността.

Почти се беше мръкнало и валеше дъжд, но на Емил въпреки това му стана приятно да се измъкне за малко от домашната топлина и бърборенето и баниците. Почти всички кокошки си седяха вече по пръчките в курника, само Куцата Лота и няколко други опърничави кокошки още се разхождаха по дъжда, но Емил ги подгони, те се прибраха и той закачи старателно куката на вратата — сега лисицата можеше да заповяда! До курника се намираще кочината. Емил влезе да види на бърза ръка Мъничето и обеща да му донесе разни вкусотиини за вечеря.

— Винаги остава много ядене по чиниите, като се наситят тия лакомци — каза Емил и Мъничето загрухтя в очакване.

— Подир малко ще се върна! — обади се Емил и закачи грижливо куката на вратата на кочината.

Отвъд кочината стоеше нужника — да, така се наричаше по онова време. Сигурно ви се струва, че думата не е особено хубава, но да бяхте чули онази, дето я употребяваше Алфред — той го наричаше направо... е, защо пък аз да ви уча на такива думи!? Но катхултският нужник си имаше и по-изискано име. Наричаха го Трисевата барака, на името на един ратай, Трисе, който още по времето на Емиловия дядо бе построил тази необходима, малка къщичка.

Емил беше закачил куката на кокошарника и куката на кочината, а сега просто на минаване закачи и куката на Трисевата барака, което беше много необмислена постъпка. Трябваше да се сети, че вътре има някой, щом като вратата не е закачена от външната страна. Но Емил просто никога не се замисляше. На бърза ръка закачи вратата, а сетне се втурна с леки стъпки, като си тананикаше:

„Сега закачих, сега закачих, сега закачих вече всички врати!“

Татко му, който седеше в Трисевата барака, чу веселата песен и се стресна. Скочи и опита вратата. Както и предполагаше, тя беше закачена съвсем здраво и таткото на Емил нададе страшен рев:

— ЕМИЛЕ!

Но Емил се намираше вече далеч и си пееше толкова силно и възторжено „Сега закачих...“, че не чуваше нищо друго.

Горкият татко на Емил! Така се ядоса, че просто не можеше да си поеме дъх. Това беше нечувано безобразие и по какъв начин щеше да излезе сега? Той затропа лудешки по вратата, чукаше и блъскаше, но нищо не помогна! Тогава започна да я рита. Така замахна по вратата, че си изкълчи палците на крака, но онзи Трисе си беше свършил добре работата и вратата се оказа здрава и устойчива и изобщо не помръдна. Таткото на Емил все повече побесняваше. Започна трескаво да рови из джобовете си, за да намери джобното си ножче с надеждата да издялка малък процеп, колкото да провре през него върха на ножчето и да повдигне куката. Но ножчето се намираше във всекидневния му панталон, а сега бе облякъл празничните дрехи. Мина доста време, и таткото на Емил ръмжеше от озлобление — не, нито веднъж не изруга, нали беше църковен настоятел, но ръмжа много неща по адрес на Емил и на онзи Трисе, който не беше поставил поне един свестен прозорец на Трисевата барака, а само някакъв малък, тесен отдушник над вратата. Таткото на Емил сърдито гледаше прекалено тесния отдушник, нанесе още няколко жестоки ритници на вратата, но най-сетне седна да чака.

В Трисевата барака имаше три места за сядане и той седна на едно от тях. Седеше и скърцаше със зъби от ярост и чакаше кръвожадно да дойде някой друг, който също имаше работа в Трисевата барака.

„Жалко за човека, защото който дойде пръв, ще го хвана и ще го утрепа“, мислеше си той и това наистина би било несправедливо и безсърдечно от негова страна. Но все пак човек може да му влезе в положението — имаше защо да го е яд!

В Трисевата барака стана съвсем тъмно, таткото на Емил чакаше ли, чакаше, но никой не идваше. Той чуваше как дъждът тропа по покрива и всичко му се струваше много мрачно. Все повече му прикипяваше — и таз добра! — той ще седи тук сам в тъмното, а другите ще си живеят живота на светло, сред радости и ще се гощават за негова сметка! Дотук беше — сега вече на всяка цена трябваше да излезе! Пък ако ще да се провира през отдушника!

— Защото съм просто бесен! — проговори той на висок глас и стана от седалката.

В Трисевата барака имаше едно сандъче със стари вестници. Той го изправи на късата му страна и стъпи отгоре — да, достатъчно високо беше и засега всичко вървеше добре. Лесно свали малката рамка и провря глава през отдушника, за да потърси помощ.

Не се мяркаше никой, който би могъл да му помогне, а поройният дъжд биеше с пълна сила по врата му. Голяма част от водата се стичаше под яката на ризата му, а всеки знае колко е неприятно да ти студене именно там. Обаче нищо не можеше вече да спре таткото на Емил, той искаше да излезе, пък ако ще библейският потоп да се излее връз него!

С голямо усилие провря ръцете и раменете си през отдушника и продължи малко по малко да се измъква навън.

„Стига човек да се ядоса достатъчно, всичко може!“ — помисли си той. Но тъкмо в този момент заседна и не можа да мръдне повече. Заседна и толкоз! Тъй силно се напъна, че лицето му посиня, после взе да размахва ръце и да рита с крака, но по този начин само успя да катурне сандъчето и провисна без опора под краката и без изгледи да мръдне ни напред, ни назад, горкият човек!

Какво прави един църковен настоятел, когато провисне с горната си половина под поройния дъжд, а с долната — в нужника? Дали вика за помощ? Дума да не става! Защото познава жителите на Лъонеберя. Той знае, че ако това се разчуе из окръга, ще избухне страшен смях и няма да заглъхне, додето остане жив човек в цяла Лъонеберя и в цял Смоланд. Затова НЯМА да вика за помощ!

В това време Емил, завърнал се доволен и весел на гощавката, правеше каквото можеше да забавлява малката Ида. На нея домашните препитвания й се струваха много скучни и затова той я изведе в преддверието и започнаха да пробват галоши. Те бяха подредени там в дълги редици, големи и малки, и Ида се разкикоти възторжено, когато Емил обу галошите на свещеника, закрачи с тежки стъпки и почна да повтаря „вследствие на което“ и „предвид на горното“, също като свещеника. В крайна сметка галошите лежаха пръснати из цялото преддверие и, какъвто си беше уреден, Емил взе и ги събра на купчина наред пода, та стана цяла планина.

После изведнъж се сети за Мъничето, на което беше обещал лакомства за вечеря. Отиде в кухнята, събра остатъците в малка кофичка и с кофичката в едната ръка и фенера в другата, потегли през дъжда и мрака, за да зарадва своето малко прасе.

И тогава — ох, чак потръпвам като си спомня! — тогава той зърна баща си! А баща му също го зърна, ох-ох-ох, какво ли не става понякога!

— ТИЧАЙ ДА ДОВЕДЕШ АЛФРЕД! — кресна баща му. — И МУ КАЖИ ДА ДОНЕСЕ ЕДНО КИЛО ДИНАМИТ, ЗАЩОТО ИСКАМ ТРИСЕВАТА БАРАКА НЕЗАБАВНО ДА СЕ СРАВНИ СЪС ЗЕМЯТА!

Емил хукна и подир малко дойде Алфред. Но не носеше динамит — сигурно бащата на Емил не го беше казал на сериозно — а носеше трион, защото трябваше да се изреже отдушника, за да освободят таткото на Емил, тъй като по друг начин не можеше.

А докато Алфред режеше, Емил стоеше върху малката стълба и държеше с ужас в сърцето опънатия чадър над нещастния си татко, за да не го вали дъждът. Сигурно ви е ясно, че Емил не прекара много приятни мигове на онази стълба, защото татко му през цялото време му се караше изпод чадъра и описваше какво ще направи с Емил, след като се измъкне оттам. А пък да не мислите, че изпитваше поне малко благодарност към Емил за загрижеността, която прояви с чадъра. Според него туй нямало смисъл, след като и без друго бил мокър до кости и тъй или иначе щял да се простуди и положително да хване пневмония. Но Емил каза:

— Не вярвам да се простудиш, защото е много по-важно да са ти сухи краката.

Алфред беше съгласен с него.

— Много е важно да са ти сухи краката — съвсем вярно!

Е, не можеше да се отрече, че краката на Емиловия татко бяха сухи, но въпреки това далеч не беше се успокоил и Емил тръпнеше при мисълта за онзи миг, когато татко му ще се измъкне от това положение.

Алфред режеше, та стърготините хвърчаха на облаци около него, а Емил беше в пълна готовност. В същия миг, когато Алфред престана да реже и таткото на Емил се изтърси с трясък на земята, Емил захвърли чадъра и се втурна бегом към дърводелската барака. Успя да се вмъкне и да закачи вътрешната кука в последната секунда, преди да го е настигнал татко му. Както и да е, на таткото на Емил сигурно му беше омръзнало да блъска по затворени врати, та само изкрещя няколко закани на Емил, след което изчезна. Приличието изискваше бързо да се яви при гостите. Но преди всичко трябваше да се вмъкне в спалнята и да се преоблече със сухи дрехи от кръста нагоре.

— Къде се бави толкова време? — обърна се майката на Емил сърдито към мъжа си.

— За това ще говорим по-късно — рече таткото на Емил с глух глас.

Наближаваше краят на домашното препитване в Катхулт. Свещеникът подхвана обичайната песен и жителите на Лъонеберя пригласяха простодушно, всеки на свой глас:

„И ТОЗИ ДЕН ОТИВА СИ, НЕ ЩЕ СЕ ВЪРНЕ ВЕЧ...“, пееха те. А след това рекоха да си тръгнат всички заедно в ноемврийския мрак. Но като излязоха в преддверието, за да се облекат, първото, което видяха под слабата светлина на газената лампа, бе планината от галоши наред пода.

— Такава проклетия може да измисли само Емил! — казаха льонеберчани. После седнаха всички, включително свещеника и жена му, и цели два часа пробваха галоши, а най-сетне се сбогуваха, благодариха доста кисело и изчезнаха в дъжда.

С Емил не можеха да се сбогуват, защото той седеше в дърводелската барака и дялкахе сто осемдесет и четвъртото си човече.

СЪБОТА, 18 ДЕКЕМВРИ,  
КОГАТО ЕМИЛ ИЗВЪРШИ ТАКЪВ ПОДВИГ, ЧЕ ЦЯЛА ЛЬОНЕБЕРЯ  
ЛИКУВАШЕ  
И ВСИЧКИТЕ МУ ПОРАЗИИ БЯХА ЗАБРАВЕНИ И ПРОСТЕНИ

Наближаваше Коледа. Една вечер всички обитатели на Катхулт седяха в кухнята и всеки си гледаше работата. Майката на Емил въртеше чекръка, таткото на Емил поправяше обувки, Лина разчепкваше вълна, Алфред и Емил дялкаха зъбци за греблата, а малката Ида упорито се мъчеше да изпробва върху Лина някаква забавна игра с пръстите, въпреки че това пречеше на Лина да работи.

— Не разбираш ли, трябва да е някой, който има гъдел — заяви малката Ида и затова Лина беше единствената подходяща.

Малките пръстчета на Ида лазеха бавно нагоре по полата на Лина, докато тя напевно повтаряше стихчето, от което се състоеше играта.

„Татко, мамо, мили,  
дайте ми брашно и сол,  
че прасето си ще мушна,  
и кат го мушна ще пищи!“

Когато Ида стигаше до „пищи“, тя мушваше Лина с показалец в ребрата, а Лина всеки път започваше да пищи и да се смее, за най-голямо удоволствие на Ида.



Таткото на Емил слушаше това, „че прасето си ще мушна“ и може би то го наведе на някакви мисли, защото изведнъж каза нещо ужасно.

— Наближава Коледа, време е да заколиш прасето си, Емиле!

Емил изтърва ножа за дялкане и впери очи в баща си.

— Да заколя Мъничето — тая няма да я бъде! — заяви той. — То е МОЕТО прасе, моето въздържателско прасе, не помниш ли?

Таткото на Емил нямаше как да не помни. Но каза, че в цял Смоланд никой не бил чувал да съществува такова нещо като прасе за компания и би трябвало Емил да е вече до такава степен селянин, та да знае, че едно прасе се коли щом стане достатъчно голямо — нали затова хората си държаха прасета.

— Не го ли знаеш? — попита таткото на Емил.

Много добре го знаеше Емил и отпървом не можа нищо да отговори, но после му дойде наум нещо много хубаво.

— Аз съм до такава степен селянин, та знам, че някои прасета остават да живеят, за да станат нерези, и именно това смятах да направя от Мъничето.

Вие сигурно си нямате понятие, но Емил знаеше, че нерезът е прасе, което живее, за да стане татко на сума други малки прасета и тази длъжност би спасила Мъничето, смяташе Емил, защото никак не беше глупав. Сигурно щял да намери някоя мъничка свиня за Мъничето, обясни той на баща си, а сетне Мъничето и свинята щели да си имат толкова много малки прасенца, та да не знаят къде да ги диянат.

— Звучи многообещаващо — възрази таткото на Емил, — но това означава една много постна Коледа в Катхулт. Без шунка, без наденица, без кървавица и без нищо.

„Дайте ми брашно и сол,  
кървавица да сваря“

затананика малката Ида, но Емил ѝ кресна с целия си глас:

— Да мълчиш с твоята кървавица!

Защото той знаеше, че кървавицата се прави не само от брашно и сол, а за нея трябва и свинска кръв.

Но по никакъв начин кръвта на Мъничето! Само през трупа на Емил — и толкоз!

В кухнята настъпи продължително мълчание — едно напрегнато мълчание. И внезапно Алфред изруга. Беше си порязал палеца с острия дърводелски нож и кръвта бликна на едри капки.

— С ругатни няма да го оправиш! — скара му се строго таткото на Емил. — И в моята къща повече ругатни да не съм чул!

Майката на Емил извади чисто ленено парцалче и превърза палеца на Алфред, а той продължи да дялка зъбци. Това беше добро занимание за зимата, защото трябваше да се потегнат всички гребла и да им се сложат нови зъбци, което беше необходимо, та да са готови, когато настъпи пролетта.

— Та каква ми беше думата?... Постна Коледа ще прекараме тази година в Катхулт — повтори таткото на Емил и втренчи навъсен поглед пред себе си.

Вечерта Емил дълго не можа да заспи, а на другата сутрин разби спестовната си касичка и извади трийсет и пет крони от собствените си пари; после впрегна Лукас в една стара шейна, потегли към Бастефал, където държаха много свине, и се завърна с едно разкошно прасе, което пусна в кочината при Мъничето. Сетне отиде при баща си.

— Сега в кочината има две прасета — каза той. — Коли щом настояваш, но гледай да не сбъркаш, само това искам да те посъветвам!

Душата на Емил кипеше от такава страшна ярост, каквато понякога го обхващаше, и хич не го беше грижа, че говори с баща си. Чувствуваше се ужасно виновен, задето трябва да изкупи живота на Мъничето чрез смъртта на друго нещастно прасе, но не виждаше друг изход и знаеше, че иначе баща му, който не разбираше нищо от прасета за компания, просто нямаше да го остави на мира.

Емил не припари до кочината цели два дни, а караше Лина да носи храна на двете прасета. Сутринта на третия ден той се събуди още по тъмно и чу едно прасе да квичи в предсмъртна мъка. Квичеше силно и остро, но внезапно млъкна.

Емил духна върху замръзналия прозорец да си направи дупка за гледане и надзърна навън. Видя, че до кочината свети фенер и наоколо се движат тъмни сенки. Знаеше, че прасето вече е мъртво, а Лина стои и бърка кръвта, която изтича от него; после баща му и Алфред щяха да го ощавят, да го одерат, да го нарежат на парчета, а накрая щеше да дойде Кроса-Мая и двете с Лина щяха да отидат в пивоварната барака, за да му промият червата и това беше краят на прасето от Бастефал, което купи Емил.

— И като го мушна ще пищи! — прошепна Емил, след което се сгуши пак в леглото и дълго плака.

Но човек е направен така, че забравя и така стана и с Емил. В късните предобедни часове той приседна за малко в кочината да почеше Мъничето и по едно време промърмори замислено:

— Ти си живееш, Мъниче! Виж колко е различно на този свят — ти си живееш!

После реши да забрави прасето от Бастефал и на другия ден, когато Кроса-Мая и Лина седяха в кухнята и кълцах свинско месо, а майката на Емил замесваше пълнежа за надениците и вареше кървавица, и чистеше коледната шунка, и приготвяше саламура, а Лина пееше „Откъм морето духа леден вятър“ и Кроса-Мая разказваше за обезглавения призрак на тавана в къщата на свещеника, тогава Емил започна да се забавлява и не помисли вече за прасето от Бастефал, а само това, че приближава Коледа, и се зарадва на гъстия сняг, който най-сетне почна да вали навън.

— Вали сняг като перде — обади се малката Ида, защото така казват в Смоланд, когато вали силен сняг.

А то си валеше здравата! Колкото повече напредваше денят, толкова по-силно валеше, а после задуха и вятър и се изви такава снежна фъртуна, че от прозореца едва се виждаше обора.

— Голяма виелица започва — каза Кроса-Мая. — Как ще се прибера?

— Остани да пренощуваш тук — отвърна майката на Емил. — Ще си легнеш на кухненското миндерче при Лина.

— Добре, ама моля те да мируваш като заклано прасе, защото не забравяй, че имам гъдел! — обади се Лина.

Докато вечеряха, Алфред се оплака от палеца си. Каза, че го болял, и майката на Емил размота парцала, за да провери какво става и защо още не е заздравял.

Каквото видя, не беше никак хубаво — олеле, раната изглеждаше ужасна — червена, гноясала и подута, а някакви тънки червени ивици се проточваха от палеца до над китката.

Очите на Кроса-Мая светнаха.

— Червен вятър — заяви тя. — Опасна работа!

Но майката на Емил донесе шишето с разтвор от калиев хиперманганат и направи компрес на цялата ръка до рамото.

— Ако до утре не се пооправи, ще е най-добре да отидеш при доктора в Марианелунд — каза тя.

Цяла нощ вилня снежната буря над Смоланд и никой не помнеше да е имало по-страшна, а когато катхултци се събудиха на сутринта, цялото

стопанство беше сякаш затънало и скрито в огромна, мека, бяла снежна пряспа. А бурята продължаваше. Духаше такъв вятър и валеше толкова гъст сняг, че човек едва би посмял да си подаде носа от вратата навън, а комините свиреха — У-У-У-У-У, подобно нещо не бяха преживявали!

— Алфред ще трябва цял ден да рине сняг — каза Лина. — Но по-добре хич да не започва, защото няма никакъв смисъл.

Алфред наистина не изрина никакъв сняг в този ден. Мястото му край кухненската маса остана празно, когато седнаха да закусват, а и никой не беше го виждал. Емил се разтревожи. Нахлупи „шапкътъ“ си, навлече дебелото шаечно палто и хукна навън. Грабна снегориначката, опряна до кухненската врата, на бърза ръка си проби пъртина до ратайската стаичка, която беше долепена до дърводелската барака.

Лина го наблюдаваше през кухненския прозорец и поклати доволно глава.

— Колко умно направи Емил, че изрина снега, та да стига бързо до дърводелската барака, защото не се знае в кой миг ще му потрябва.

Глупавата Лина! Не можа ли да разбере, че Емил отиваше при Алфред!

Когато Емил влезе в ратайската стая, беше студено. Алфред не бе запалил печката. Лежеше в кревата си и не искаше да стане. Нито пък искаше да му донесат храна. Изобщо не бил гладен, каза той. Емил се разтревожи още повече. Щом като на Алфред не му се ядеше, сигурно му беше много лошо.

Емил нареди дърва в печката, подпали ги, а после хукна да повика майка си. Тя дойде, впрочем — дойдоха всички заедно: таткото на Емил и Лина, и Кроса-Мая, и малката Ида, защото много се разтревожиха за Алфред.

Горкият Алфред, само лежеше и мижеше. Беше горещ като печка, а въпреки това зъзнеше. Червените ивици се бяха проточили чак до подмишницата му и изглеждаха зловещо.

Кроса-Мая започна усърдно да кима.

— Като стигнат до сърцето тия там черти, тогава е свършено с него, тогава ще умре.

— Я да мълчиш! — викна майката на Емил, но не беше толкова лесно да накараш Кроса-Мая да млъкне. Тя познаваше най-малко дузина хора само от Лънеберя, които умрели от червен вятър, и започна да ги изрежда един по един.

— Но затуй няма да отпишем и Алфред, я! — добави тя в заключение.

Смятала, че щяло да помогне, ако вземат кичур коса и късче от ризата му и ги заровят в полунощ на север от къщата, а после прочетат някое добро заклинание — тя знаела едно подходящо:

— Пфу, пфу, каквото е дошло от дявола, при дявола да се завърне, да стане тъй изпомежду, о-о-о, пфу и пфу!

Но таткото на Емил каза, че било достатъчно онова заклинание, което изригнало от Алфред, когато си порязал палеца, и ако нещо трябвало да се зарови на север от къщата посред нощ при такова време, нека Кроса-Мая да си го направи сама.

Кроса-Мая недоволно поклати глава.

— Е тогава да става каквото ще, ох-ох-ох!

Емил побесня.

— Какви са тия бабешки приказки! Алфред скоро ще се оправи, ясно ли ти е?!

Кроса-Мая веднага сви знамената.

— Добре, добре, Емиле, ще се оправи, ще се оправи, разбира се!

И за всеки случай, тя помилва Алфред и започна на висок глас да го увещава:

— Как няма да се оправиш, Алфред, аз поне ги разбирам тия работи!

Но после погледна към вратата на стаичката и си промърмори под носа:

— Само не мога да разбера, как ще вкарат ковчега през тая тясна врата!

Емил я чу и започна да плаче. Изтръпнал от страх, той се вкопчи в палтото на баща си.

— Трябва да заведем Алфред при доктора в Марианелунд, както каза мама! — Тогава таткото и майката на Емил си размениха един много особен поглед. Те знаеха, че няма никаква възможност да се отиде днес в Марианелунд — просто беше невъзможно, но им се видя трудно да го кажат на Емил право в очите, като видяха колко е тъжен. Таткото и майката на Емил също искаха да помогнат на Алфред по всякакъв начин, само че не знаеха как да го сторят и затова не можеха да измислят какво да отговорят на Емил. Таткото на Емил се измъкна от ратайската стаичка без да продума. Но Емил не се предаде. Той следваше баща си по петите, където и да отидеше, плачеше и молеше, викаше и заплашваше и се държеше като луд, но представете си, баща му все пак не се ядосваше, а само кротко му отвърщаше:

— Не може, Емиле, нали виждаш, че не може!

Лина седеше в кухнята и плачеше и подсмърчаше с всички сили.

— А пък аз си мислех, че на пролет ще се оженим — да, край на всичко, с Алфред е свършено, а пък аз ще си остана с четирите чаршафа и цяла дузина кърпи за ръце — каква стана тя!

Най-сетне Емил разбра как стоят нещата. Никой нямаше да му помогне. Тогава се върна в ратайската стаичка. Цял ден седя при Алфред и това беше най-дългият ден в живота на Емил. Алфред само лежеше и мижеше. Но от време на време поглеждаше и всеки път казваше:

— Ето те и ТЕБ, Емиле!

Емил гледаше през прозореца как се сипе снегът и така пламенно го мразеше, че всичкият сняг в цяла Лъонеберя и в цял Смоланд би трябвало да се разтопи, но очевидно, целият свят щеше да загине в този сняг, мислеше си Емил, след като той непрекъснато продължаваше да се стоварва отгоре им.

Зимните дни са кратки, дори ако се струват дълги на онзи, който е седнал да чака като Емил. Скоро настъпи здрач, след малко щеше да се стъмни.

— Ето те и ТЕБ, Емиле! — каза Алфред отново, но този път думите много по-трудно излязоха от устата му.

Майката на Емил донесе супа-топчета и накара Емил да похапне. Тя опита и с Алфред, но той не искаше. Майката на Емил въздъхна и си тръгна.

Късно вечерта дойде Лина да каже, че станало време за Емил да си ляга — какво си въобразяваха тези хора?!

— Ще си легна тук на пода до Алфред! — отсече Емил. Така и стана.

Отнякъде измъкна един стар дюшек и някакъв конски чул — друго не му трябваше, за да си легне. За спане и дума не можеше да става! Той лежеше буден и гледаше как жарта избледнява в печката, слушаше как трака будилникът на Алфред, но чуваше и колко бързо диша Алфред и как тихо простенва. От време на време Емил може би задрямваше, но веднага пак се сепваше. И всеки път го жегваше мъката и докато напредваше нощта, той се убеждаваше все повече и повече колко бяха сбъркали и че скоро щеше да е твърде късно, безвъзвратно късно да се промени каквото и да било.

В четири часа сутринта Емил реши какво да направи. Щеше да откара Алфред при доктора в Марианелунд, пък ако ще и той, и Алфред да се затрият.

— Няма да те оставя просто да си лежиш в леглото и да умреш, Алфред — не, НЯМА!

Той не го каза на глас, само си го помисли, но колко непоколебимо си го помисли! Веднага се залови за работа. Важното беше, да потегли преди някой да се е събудил и да го спре. Оставаше му един час докато Лина станеше, за да издои кравите и в този час трябваше всичко да е готово.

Никой не знае, какво е вършил и как се е изтрепал от работа Емил през този един час. Трябваше да извади изпод навеса леката шейна, да изкара Лукас от конюшната и да го впрегне, да измъкне Алфред от леглото и да го

изнесе в шейната — това беше най-трудното. Бедният Алфред се олюляваше и се облягаше тежко на Емил, а когато най-сетне успя да се довлече до шейната, той се строполи върху овчите кожи, сякаш вече е мъртъв.

Емил го загърна хубаво и остави навън само върха на носа му, после седна на капрата, плесна с юздите и подкани Лукас да тръгне. Но Лукас извърна глава и подозрително изгледа Емил. Това беше чиста лудост, да тръгнеш на път в тази виелица — не го ли проумяваше Емил?

— Сега решавам АЗ — заяви Емил, — но после всичко зависи от теб, Лукас!

В кухнята вече светна — ето, че Лина се събуди. В последната минута Емил успя да се измъкне с коня и шейната през оградата на Катхулт и пое по пътя срещу снега и вятъра.

Олеле, как се стовари бурята върху него! Снегът свистеше край ушите и му слепваше очите, та не виждаше нищо, а той искаше поне да види пътя. Изтри лицето си с дебелата ръкавица, но все пак не виждаше никакъв път, въпреки двата фенера на шейната. Пътят го нямаше. Имаше само сняг. Но Лукас бе ходил няколко пъти в Марианелунд. Може би дълбоко в конската му памет имаше следа къде горе-долу преминава пътят. Освен това, Лукас беше жилав и издръжлив — само с такъв кон да тръгнеш из снега! Как успяваше, не се знае, но бавно и с резки подръпвания той изкарваше шейната от преспите, колкото пъти заседнеше в снега, ала въпреки това напредваха бавно. Често-често Емил трябваше да помага със снегориначката. Емил беше силен като биче и през тази нощ изрина толкова сняг, че после никога не го забрави.

— Човек става силен, когато ТРЯБВА! — обясни той на Лукас.

Наистина, Емил беше силен и първите пет километра вървяха доста добре, но после започна да става трудно — да, после за Емил настъпи истинско мъчение. Беше уморен, снегориначката му натежа, не успяваше вече да загребва с пълна сила. Стана му студено, ботушите му се напълниха със сняг, палците на краката му изтръпнаха, пръстите го боляха от премръзване, ушите — също, въпреки вълнения шал, който бе омотал върху „шапкътъ“ си, за да не му отнесе вятърът ушите. Наистина, всичко беше ужасно и малко по малко решителността на Емил взе да се изпарява — ами ако татко му беше прав, когато каза: — Не може, Емиле, нали разбираш, че не може!

Лукас също започна да губи сили. Все по-трудно му ставаше да измъква шейната, когато засядаше и най-сетне стана онова, от което Емил през цялото време се боеше. Шейната изведнъж хлътна и Емил разбра, че са заседнали в канавката. Да, в канавката бяха и там си останаха. Нищо не помогна, колкото и Лукас да дърпаше и теглеше, а Емил да буташе и повдигаше отзад, докато му рукна кръв от носа, шейната остана където си беше.

Тогава Емил отново побесня, така се разяри на снега и на шейната, и на канавката, и на цялата тази свинщина, че просто обезумя. Той нададе такъв рев, който прозвуча, сякаш беше първият рев на света. Лукас се подплаши, а може би и Алфред, но не издаде никакви признаци на живот. Емил изведнъж се изплаши и ревят му секна като прерязан.

— Жив ли си още, Алфред? — попита той боязливо.

— Не, сега май вече съм умрял! — рече Алфред с пресипнал, особен и зловещ глас. Тогава цялата злоба се изпари от Емил и в него остана само мъката. Той се почувствува толкова самотен. Макар че Алфред лежеше в шейната, той беше съвсем сам и нямаше никой, който би могъл да му помогне. Просто не знаеше какво да направи. Прииска му се да си легне в снега, да заспи и да забрави всичко.

Но край пътя, малко встрани лежеше едно стопанство. Емил обикновено го наричаше Палачинковата къща. Неочаквано забеляза, че в обора свети и лекичко се обнадежди.

— Отивам да доведа помощ, Алфред — каза той. Но Алфред не отговори и Емил тръгна. Той си пробиваше път през дълбоките преспи и като прекрачи прага на обора, приличаше повече на снежен човек, отколкото на момче.

В обора шетаеше самият Палачинков стопанин и много се изненада, като видя на вратата момчето от Катхулт, покрито със сняг, с кръв по носа и сълзи на очите — да, Емил плачеше, не можеше да се стърпи, защото знаеше, че трябва много да увещава стопанина, за да го накара да излезе в снега. И той наистина се противеше, но най-сетне разбра, че няма как и пристигна с кон и въже и пръти и измъкна шейната от канавката, макар и през цялото време да мърмореше сърдито.

Ако Палачинковият стопанин притежаваше поне малко съвест, сигурно щеше да помогне на Емил да стигне до Марианелунд, но той не го стори. Емил и Лукас продължиха безутешното си робско тегло през преспите, както можеха. А те вече много не можеха. И двамата се стараеха, но бяха толкова уморени, и всичко вървеше тъй ужасно бавно, че в края на краищата настъпи мигът, когато Емил разбра, че трябва да се откаже. Нямаше повече сили. Дори не можеше да повдигне снегориначката.

— Не мога повече, Алфред — промълви той и се разплака. А до Марианелунд оставаха още два-три километра, каква мъка, че трябваше да се откаже, когато бяха тъй близо.

Алфред не издаде никакъв звук. Сигурно е умрял, помисли си Емил. Лукас стоеше с наведена глава, сякаш се срамува. И той не можеше повече.



Емил се качи на капрата и седна там. Плачеше тихо, снегът го затрупваше, но той не помръдваше. Всичко бе свършено и сега снегът можеше да си вали колкото си иска, вече нямаше никакво значение.

Той замижа, искаше му се да заспи. Стори му се, че ще е много хубаво да седи на капрата и да заспи под целия този сняг.

Но всъщност сняг изобщо нямаше, нямаше и зима. Като се позамисли, той забеляза, че е лято, защото той и Алфред бяха отишли на Катхултското езеро и се къпеха. А Алфред искаше да учи Емил да плува — какъв глупав Алфред, та не помнеше ли той, че Емил вече знае да плува! Нали самия Алфред го научи преди няколко години, как е могъл да забрави? Емил трябваше непременно да му покаже колко добре плува. А после плуваха и плуваха, и плуваха заедно, все по-навътре в езерото, а водата беше тъй приятна и Емил каза: „Ти и аз, Алфред!“ И очакваше Алфред да му отговори както обикновено: „Да, ти и аз, Емиле, колко добре те разбирам!“ Но вместо това се чу звън на звънчета, а туй беше погрешно. Не можеше да звънтят звънчета, когато човек се къпе в езерото!

Емил се изтръгна от съня си и с мъка отвори очи. И ТОГАВА ВИДЯ СНЕГОРИНА! Сред виелицата приближаваше снегорин, да, честна дума, това беше един от снегорините на Марианелунд. Водачът зяпна Емил, сякаш виждаше призрак, а не затрупаното от сняг момче от Катхулт в Лъонеберя.

— Разчистен ли е пътят до Марианелунд? — попита Емил оживено.

— Да — отвърна водачът, — ако побързаш! След половин час сигурно ще е същата мизерия.

Но на Емил половин час му стигаше.

Чакалнята на доктора беше претъпкана с народ, когато Емил се втурна вътре. Докторът тъкмо подаваше глава от кабинета си, за да види кой е следващият пациент за преглед. Но Емил се провикна, та всички подскочиха:

— Алфред лежи отвън в шейната и умира!

Докторът не беше от глупавите. Той веднага хвана двама мъже от чакалнята и те внесоха Алфред и го сложиха на операционната маса на доктора. А след като докторът набързо прегледа Алфред, извика колкото му глас държи:

— Вървете си всички бабки и дядовци! Сега имам по-важна работа!

Емил си въобразяваше, че Алфред ще оздравее едва ли не в същия миг, в който пристигне при доктора, но след като забеляза, че докторът заклати глава почти като Кроса-Мая, той се разтревожи. Ами ако все пак беше закъснял... Ами ако вече нямаше цяра за Алфред? Някаква страшна болка го

изпълни, като му мина през ума тази мисъл; и със свито гърло той почна бурно да се моли на доктора:

— Ще ти дам коня си, ако го излекуваш... и прасето си, само да го излекуваш... мислиш ли, че ще успееш?

Докторът се загледа продължително в Емил.

— Ще направя каквото мога, но нищо не обещавам!

Алфред лежеше върху масата и не показваше никакви признаци на живот. Но изведнъж отвори очи и слисано погледна Емил.

— Ето те и ТЕБ, Емиле — промълви той.

— Да, ето го и Емил — отговори докторът, — но сега ще е по-добре да излезе за малко, защото ще те режа, Алфред!

Тогава в очите на Алфред се появи уплаха — не беше свикнал с доктори и рязане.

— Струва ми се, че малко се страхува — обади се Емил. — Може би е по-добре да остана при него.

Докторът кимна.

— Добре, като си успял да го докараш дотук, сигурно ще издържиш и това.

И Емил взе здравата ръка на Алфред в своята и я държа здраво, докато докторът режеше другата. Алфред дори не гъкна. Нито извика, нито проплака, само Емил малко си поплака, но тихичко, та не се забеляза.

Емил се прибра с Алфред чак на деня преди Бъдни вечер. Тогава вече цяла Лъонеберя знаеше за неговия голям подвиг и всички ликуваха.

— Това момче от Катхулт, винаги съм го обичал! — казваха всички до един. — Просто не мога да разбера защо някои хора непрестанно мърморят и се оплакват от него? Кое момче не е правило пакости?!

Впрочем, Емил носеше писмо от доктора до майка си и татко си и там между другото пишеше:

„ИМАТЕ ЕДНО МОМЧЕ, С КОЕТО МОЖЕТЕ ДА СЕ ГОРДЕЕТЕ.“ А майката на Емил написа в синята тетрадка: „О госпуди как утиши нещасното ми майтшино сърце куйето тъй често се учайваше от Емил. И ща са пугрижъ да се поръзчуй ф окръгъ!“

Но да знаете само какви тревожни дни бяха прекарвали в Катхулт. Като откриха в онова страшно утро, че Емил и Алфред са изчезнали, таткото на Емил беше до такава степен извън себе си, че го заболя стомахът и трябваше да легне на легло. Мислеше, че вече никога в живота си няма да види Емил. По-късно от Марианелунд дойде известие, което го успокои, но стомахът все

още го болеше, когато Емил се върна и се втурна в спалнята, за да покаже на баща си, че се е прибрал.

Таткото на Емил погледна Емил и очите му се просълзиха.

— Ти си добро момче, Емиле — каза той и Емил така се зарадва, че сърчицето му подскочи. Това беше един от онези дни, в които обичаше татко си.

А майката на Емил стоеше встрани и се надуваше от гордост.

— Да, умее да се справя нашият Емил — рече тя и помилва Емил по къдравата коса.

Таткото на Емил слагаше загрят капак от тенджера върху корема си, защото много го облекчаваше. Но капакът беше изстинал и трябваше да се стопли отново.

— Нека аз — викна Емил с охота, — нали вече свикнах да гледам болни.

Таткото на Емил кимна одобрително.

— А ти, можеш да ми донесеш чаша сироп — обърна се той към майката на Емил — лесно му беше на него, като само лежеше и всички му прислужваха!

Но майката на Емил имаше и малко друга работа и затуй се позабави, докато приготви сиропа, а тъкмо като го насипа, откъм спалнята долетя страшен рев. Крещеше таткото на Емил. Майката на Емил не се подвоуми нито секунда, втурна се вътре, но в същия миг капакът полетя право към нея. Тя успя да отскочи встрани, но в уплахата си разля целия сироп и той изпръска капака. И там започна да цвърти.

— Ах, нещастнико, колко затопли капака? — попита тя Емил, който стоеше съвсем покрусен до леглото.

— Мислех, че трябва да е приблизително колкото ютия — отговори Емил.

После се оказа, че таткото на Емил задрямал, докато Емил бил в кухнята да топли капака върху печката, и като се върнал Емил и видял колко спокойно спи баща му, естествено не искал да го разбуди, а предпазливо пъхнал капака под завивката и го сложил върху корема му — наистина, каква беда, че бил толкова горещ.

Майката на Емил направи каквото можа, за да успокои мъжа си.

— Хайде, хайде, сега ще те намажа с благ мехлем — каза тя.

Но таткото на Емил стана от леглото. Каза, че вече не смеел да остане болен на легло, след като Емил се е прибрал, а освен това искал да навести Алфред.

Алфред седеше в кухнята, доста пребледнял, все още с превързана ръка, но весел и доволен, а Лина бръмчеше около него в пълен захлас. Тя и Кроса-Мая тъкмо лъскаха бакърените съдове, защото всички тенджери и тави, и тигани трябваше да са лъснати и хубави за Коледа. Но Лина просто не можеше да се спре на едно място. Тя се въртеше около Алфред с парцала за лъскане в едната ръка и тавата за баница в другата и се държеше сякаш най-неочаквано е намерила бучка злато в своята кухня. Малката Ида също не сваляше очи от Алфред. Тя го гледаше много сериозно и не беше съвсем сигурна, дали това наистина е същият стар Алфред, който се е върнал у дома.

Кроса-Мая изживяваше един велик миг от живота си. Тя разказваше за случаи на червен вятър, докато ѝ излезе пяна на устата. Алфред трябвало да се радва, че всичко минало така сполучливо, повтаряше тя.

— Но ти не се опервай много, защото трябва да знаеш, че червен вятър е толкова тежка и продължителна болест, че човек боледува от нея дълго след като е оздравял, да-да, честна дума, така е!

Тази вечер прекараха весело в Катхулт. Майката на Емил извади от новите булгурени наденици и си направиха истинско угощение с наденици и седяха заедно в коледно спретнатата кухня, изпълнени с най-голяма радост и доволство: Емил, и майка му, и татко му, и малката Ида, и Алфред, и Лина, и Кроса-Мая — стана същински малък Бъдни вечер със свещи на масата и какво ли не. А наденицата, запържена златисто и хрупкаво, стана невероятно вкусна; накрая си похапнаха и сладко от боровинки. Алфред яде особено много, макар да се оправяше малко трудно само с една ръка.

Лина го гледаше влюбено и както си седеше, изведнъж ѝ хрумна нещо чудесно.

— Слушай, Алфред, сега вече НЯМАШ червен вятър и напролет можем да се оженим, нали?

Алфред така се стресна, че подскочи и изсипа сума боровинки върху панталона си.

— Нищо не обещавам — възрази той. — Имам още един палец и кой знае дали няма да получа червен вятър в него?

— Обаче помни — обади се Емил, — че тогава ще те заровя на север от къщата, непременно ще го направя, защото още веднъж няма да те карам в Марианелунд.

Кроса-Мая хвърли остър поглед към Емил.

— Да, с всяко нещо знаеш да се подиграваш, знам си аз! — каза тя обидено.

И както седяха, огрени от светлината на коледните свещи, и им беше тъй хубаво и малко тържествено, майката на Емил извади писмото, което държеше в джоба на престилката си и им прочете какво пишеше докторът за Емил. Нямаше да им навреди да го чуят и да се позамислят, каза си тя.

След това всички замълчаха. Настъпи тишина, защото това бяха големи и похвални думи от първата до последната. Най-сетне малката Ида се обади:

— Това се отнасяше за теб, Емиле!

А Емил седеше и се притесняваше и просто не знаеше накъде да се завърти. Всички го гледаха, а той не обичаше това и затуй упорито се зазяпа през прозореца. Но и това не беше много весело, защото отново валеше сняг и той знаеше кой трябва утре рано да стане, за да го изрине.

Зае се отново с наденицата, но ядеше с наведени очи и само веднъж набързо погледна нагоре, за да провери дали все още го гледат.

Майка му наистина го гледаше. Тя просто не можеше да откъсне очи от своето любимо момче. Толкова беше сладък с червените си бузи, с къдравата коса и искрените сини очи — да, наистина приличаше на малко коледно ангелче, реши майка му, а сега на всичкото отгоре тя притежаваше и писмото на доктора, в което се признаваше, че има право да се гордее с него.

— Чудна работа — подхвана майката на Емил. — Понякога, като гледам Емил, имам чувството, че някой ден ще излезе нещо голямо от него.

Таткото на Емил я изглежда подозрително.

— Какво голямо? — попита той.

— Е, отде да знам? Може би... председател на общинския съвет или нещо подобно.

Тогава Лина се изсмя гръмогласно.

— Къде се е чуло и видяло да си вземат общински председател, дето ПРАВИ ПАКОСТИ!

Майката на Емил я погледна строго, но не каза нищо, а само предложи с резки, сърдити движения да си вземат още наденица.

Емил си насипа в чинията и докато бавно поливаше наденицата със сос, се замисли за онова, което каза майка му — ами ако наистина стане председател на общинския съвет като порасне, никак нямаше да е зле! Все някой трябваше да стане, нали?!

А сетне почна да мисли за онуй, дето го каза Лина. Ами ако стане такъв председател на общинския съвет, който прави пакости... какви пакости би могъл да измисли такъв човек?

Той си наля мляко в чашата и продължи да размишлява ... пакостите на председателя на общинския съвет сигурно трябваше да са нещо повече от обикновени пакости. Може би не се измисляха така, на бърза ръка. Той вдигна чашата към устата си, за да отпие и в същия миг му хрумна една много весела пакост, и прихна да се смее, а млякото полетя през масата и опръска татко му, както му беше реда на нещата. Таткото на Емил все пак не се ядоса много, защото не може да се караш на някого, когото докторът е похвалил толкова много и който е извършил такова забележително геройство. Таткото на Емил се обърса и каза малко намусено:

— Е, забелязва се кой се е прибрал!

— Не бива да говориш така! — укори го майката на Емил, а таткото на Емил млъкна и потъна в размишления за своя син и неговото бъдеще.

— Че Емил ще стане председател на общинския съвет, много ме съмнява — продума той най-сетне. — Но все пак, от него би могло да излезе един горе-долу свестен мъж. Дай, боже, живот и здраве.

Майката на Емил кимна одобрително.

— Да, да! Живот и здраве!

— И ако Емил иска! — добави малката Ида. По лицето на Емил се разля блага усмивка:

— Това остава да се види — рече той. — Именно това остава да се види!

И настъпи вечер, а после нощ, и всички заспаха в мир и покой, а снегът продължаваше да вали над Катхулт и цяла Лъонеберя, и цял Смоланд.

\_КРАЙ\_

\_Не, не, да не си помислите, че докторът е приел Емил да му даде Лукас и Мъничето — по този въпрос не се тревожете!\_

---

Свалено от [www.readbg.com](http://www.readbg.com)

Издание: Астрид Линдгрен. Емил от Лъонеберя

Повести

Издателство „Отечество“, София, 1980

Библиотека „Смехурко“ №9

Превела от шведски: Теодора Джебарова

Художник: Бьорн Берг

Редактор: Лилия Рачева

Художествен редактор: Венелин Вълканов

Технически редактор: Петър Балавесов

Коректори: Христина Денкова, Ганка Константинова

Първо издание. Шведска.

Код №11/9537646432/6256-6-80 Издат. номер 316

Дадена за набор на 28.V.1980 г. Подписана за печат на 14.VIII.1980 г.

Излязла от печат на 30.XII.1980 г. Формат 60/90/16

Печатни коли 19. Издателски коли 19. Усл. изд. коли 14,88

Цена неподвързана 1,11 лв. Цена подвързана 1,38 лв.

Издателство „Отечество“, бул. „Георги Трайков“ 2а

ДПК „Д. Благоев“ ул. „Н. В. Ракитин“ 2, София, 1980 г.

Astrid Lindgren. Emil i Lönneberga

Nya hyss av Emil i Lönneberga

Än lever Emil i Lönneberga

Rabén & Sjögren, Stockholm

© Теодора Джебарова, преводач, 1980

с/о Jusautor, Sofia